वार्षिक प्रगति विवरण

आर्थिक वर्ष
२०७९/८०

कर्णाली प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास मन्त्रालय

वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत

श्रावण, २०८०

वार्षिक प्रगति विवरण

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

कर्णाली प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास मन्त्रालय

वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत

फोन नं. ०८३-५२१७०५, ५२३६७२

इमेल: mosdsurkhet@gmail.com

Web site:mosd.karnali.gov.np

कर्णाली प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास मन्त्रालय

वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत

सन्देश

आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा यस मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभिन्न कार्यालयहरूले सञ्चालन गरेका कार्यक्रमहरूको प्रगति अवस्थालाई समावेश गरि यो वार्षिक प्रगति विवरण तयार पारी सार्वजनिक गर्न पाउँदा खुशि लागेको छ । यस प्रतिवेदनमा मन्त्रालयको सोच र उद्देश्य सहितको कार्य क्षेत्रको अवस्था, जनशक्ति तथा लक्षित जनसङ्ख्याको अवस्था, प्रमुख सामाजिक सूचकहरूको अवस्था विनियोजित बजेट र खर्चको अवस्था, सम्पादन भएका प्रमुख कार्य र उपलब्धिको अवस्थालाई समेटिएको छ । आ.व. २०७९/८० को मन्त्रालयको बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनबाट हासिल भएका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू यस प्रकाशन मार्फत एकिकृत गरि सरोकारवालाहरू माझ प्रस्तुत गरिएको छ ।

कर्णाली प्रदेश सरकारको आ.व. २०७९/८० को नीति तथा कार्यक्रम, बजेट कार्यान्वयन सहयोग, समन्वय तथा सहकार्यको लागि माननीय प्रदेश प्रमुखज्यू, माननीय मुख्यमन्त्रीज्यू, माननीय सभामुखज्यू, माननीय उपसभामुखज्यू, माननीय मन्त्रीज्यूहरू, कर्णाली प्रदेश सभाका माननीय सदस्यज्यूहरू , कर्णाली प्रदेश योजना आयोगका माननीय पदाधिकारिज्यूहरू, प्रमुख सचिवज्यू, सचिवज्यूहरू, कर्णाली प्रदेशका सबै जिल्ला समन्वय समिति, सम्पूर्ण स्थानीय तहहरू र विकास साझेदार संस्थाहरू प्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु । साथै बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा प्रत्यक्ष तथा परोक्ष रूपमा सँलग्न भै महत्वपूर्ण सघाउ पुऱ्याउने सामाजिक विकास मन्त्रालय र अन्तर्गतका निर्देशकहरू, महाशाखा प्रमुखहरू, कार्यालय प्रमुखहरू, विकास साझेदारहरू लगायत सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू प्रति हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

अन्तमा, बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न र यस प्रतिवेदन तयार पार्नमा सँलग्न सामाजिक विकास मन्त्रालयका सचिव, योजना तथा प्रशासन महाशाखा प्रमुख तथा सम्पूर्ण कर्मचारीहरूप्रति हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

मा. खड्ग बहादुर पोखरेल
मन्त्री
सामाजिक विकास मन्त्रालय
कर्णाली प्रदेश

कर्णाली प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास मन्त्रालय

वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत

सन्देश

आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा सामाजिक विकास मन्त्रालय वा अन्तर्गतका कार्यालयहरूबाट सम्पादन गरिएका कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरूको प्रगति समेटेर यो विवरण पुस्तिका प्रकाशन गर्न पाउँदा खुशी लागेको छ ।

कर्णाली प्रदेश सरकार सामाजिक विकास मन्त्रालयको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट कर्णालीवासी नागरिकहरूको शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी जस्ता सामाजिक आर्थिक रूपान्तरणका क्षेत्रमा अपेक्षित सुधार ल्याउन यस मन्त्रालय प्रतिबद्ध छ । यो प्रगति पुस्तिकाले सामाजिक विकासको क्षेत्रमा प्राप्त उपलब्धि र कमी कमजोरीहरूको पहिचान गरी सामाजिक क्षेत्रका सेवा र कार्यसम्पादनबाट भविष्यमा नतिजामुखी कार्ययोजना निर्माण गरी उद्देश्य बमोजिम कार्यान्वयन गर्न संगठनात्मक प्रभावकारिता हासिल हुनेछ भन्ने विश्वास लागेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा सामाजिक विकास क्षेत्रको बजेट तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा अहम भूमिका निर्वाह गर्ने यस मन्त्रालयका विषयगत महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, शिक्षा विकास निर्देशनालय, प्रदेश अस्पताल, मानव संशाधन विकास केन्द्र, प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, प्रदेश खेलकुद विकास परिषद् जिल्लास्थित जन/स्वास्थ्य कार्यालयहरू, सामाजिक विकास कार्यालयहरू, मेहेलकुना अस्पताल, आयुर्वेद औषधालय तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरू, प्रदेश संग्रहालय र प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद् प्रदेश कार्यालय र अन्तर्गतका कार्यालयहरूप्रति धन्यवाद प्रकट गर्न चाहन्छु । साथै मन्त्रालय वा मातहतमा विभिन्न तवरले सहयोग, समन्वय तथा सहकार्य गर्ने नेपाल सरकारका मन्त्रालय, केन्द्रीय निकाय, स्थानीय तह, विकास साझेदार संघसंस्थाहरू र अन्य सबै सहयात्रीप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

अन्तमा, कर्णाली प्रदेशको सामाजिक-आर्थिक उन्नयन गर्ने दिशामा नीतिनिर्माता, निर्णयकर्ता, मूल्याङ्कनकर्ता, शोधकर्ता तथा संघसंस्था र विद्यार्थीहरूको लागि समेत प्रस्तुत प्रगति विवरण उपयोगी बन्न सकोस भन्ने हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु । यो पुस्तिका तयार पार्ने कार्यमा प्रेरणा प्रदान गर्नुहुने माननीय सामाजिक विकास मन्त्रीज्यूप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । त्यसैगरी प्रकाशन कार्यमा अहोरात्र खटिनु हुने प्रशासन तथा योजना महाशाखा प्रमुख श्री विनोद आचार्य, तथ्याङ्क/योजना अधिकृत श्री अधिकृत लक्ष्मण कडेल र अन्य सहयोगी कर्मचारीहरूप्रति हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु । आगामी आर्थिक वर्षको कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा समग्र विषय क्षेत्रमा हासिल भएका उपलब्धिहरूलाई समेत दृष्टिगत गरी कार्यान्वयन गर्ने, गराउने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु ।

डा. भोजराज काफ्ले
सचिव
सामाजिक विकास मन्त्रालय
कर्णाली प्रदेश

विषय-सूची

पृष्ठभूमि १

परिचय २

मन्त्रालयको दीर्घकालीन सोच २

मन्त्रालयको दीर्घकालीन सोच हासिल गर्ने ध्येय २

दिर्घकालिन उद्देश्यहरू २

मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र ३

मन्त्रालयका महाशाखाहरू ३

मन्त्रालयले सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यहरू ४

जनशक्ति अवस्था ७

लक्षित जनसङ्ख्या १३

प्रमुख सेवा प्रदायकहरूको अवस्था १५

प्रमुख सूचकहरूको अवस्था १७

रोजगारीको अवस्था १९

विनियोजित बजेट र खर्चको अवस्था २०

(क) आ.व.२०७९/८० को चालु, पुँजीगत बजेट र खर्च २२

(ख) खर्च शीर्षक अनुसार बजेट र खर्च २७

(ग) कार्य क्षेत्रगत बजेट र खर्च ३१

(घ) कार्यालयगत बजेट र खर्च ३२

(ङ) रकमान्तरको अवस्था ३५

बेरूजुको अवस्था ३८

कोभिड १९ नियन्त्रण तथा प्रतिकार्य : मुख्य कृयाकलाप ४०

मन्त्रालयद्वारा सम्पादन भएका मुख्य कार्यहरू तथा प्रमुख उपलब्धिहरू ४३

बजेट कार्यान्वयनमा देखिएका समस्या ६०

सिकाई ६२

अवसर तथा सम्भावना ६३

केही झलकहरू ६५

मन्त्रालयको सँगठन संरचना ७८

माननीय मन्त्रीज्यूको सचिवालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको फोन नं. र इमेल ठेगाना ७७

सामाजिक विकास मन्त्रालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण ७८
सामाजिक विकास मन्त्रालय र मातहतका निकायका कार्यालय प्रमुखको विवरण ८०
प्रदेशका मन्त्रालय तथा कार्यालयहरूको सम्पर्क विवरण ८४

तालिका सूची

तालिका १ मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका कार्यालयहरुको जनशक्ति विवरण ७
तालिका २ मन्त्रालय र अन्तर्गतका कार्यालयहरुमा रहेका जनशक्तीको तहगत विवरण १२
तालिका ३ कर्णाली प्रदेशको जिल्लागत जनसाङ्ख्यिक अवस्था १४
तालिका ४ कर्णाली प्रदेशको प्रमुख सामाजिक सूचकहरु १७
तालिका ५ सामाजिक विकास मन्त्रालयको बजेट विनियोजन अवस्था (रकम रू. हजारमा) २०
तालिका ६ विभिन्न आ.व. मा मन्त्रालयको विनियोजित बजेट र खर्चको अवस्था (रू. हजारमा) २१
तालिका ७ : दातृ संस्था अनुसार विनियोजित बजेट २२
तालिका ८ : आ.व. २०७९/८० मा मन्त्रालयको विनियोजित बजेट तथा खर्चको अवस्था (रू. हजारमा) २२
तालिका ९ : आर्थिक वर्ष २०७९/८० को प्रशासनिक र कार्यक्रमगत वित्तिय प्रगति अवस्था (रकम रू हजारमा) २३
तालिका १० बजेट उपशीर्षक अनुसार विनियोजित बजेट तथा खर्चको अवस्था २५
तालिका ११ : खर्च शीर्षक अनुसार विनियोजित बजेट तथा खर्चको अवस्था २७
तालिका १२ विभिन्न आर्थिक वर्षहरुमा विषयगत कार्यक्षेत्र अनुसार विनियोजित बजेट (रू हजारमा) ३१
तालिका १३ विषयगत कार्यक्षेत्र अनुसार विनियोजित बजेट खर्चको अवस्था, आ.व. २०७९/८० (रू हजारमा) ३१
तालिका १४ कार्यालयगत कुल बजेट र खर्चको अवस्था ३२
तालिका १५ बजेट उपशीर्षक अनुसार रकमान्तर विवरण (रकम रू. हजारमा) ३६
तालिका १६ खर्च शीर्षक अनुसार रकमान्तर विवरण (रू हजारमा) ३७
तालिका १७ विभिन्न आर्थिक वर्षहरुमा मन्त्रालय र मातहतका खर्चकेन्द्रहरुमा लगत भएको बेरूजु र फछ्र्यौटको विवरण ३८
तालिका १८ बजेट उपशिर्षक अनुसार आ.व. २०७९/८० सम्मको बेरूजु र फछ्र्यौटको अवस्था (रकम रू. हजारमा) ३९
तालिका १९ कर्णाली प्रदेशमा कोभिड १९ खोप प्राप्त गर्नेको अवस्था (आ.व. २०७९/८० सम्म) ४०
तालिका २० खोपको प्रकार अनुसार कोभिड १९ विरूद्धको खोप लगाएकाहरूको प्रतिशत ४२

चित्र सूची

चित्र १ मन्त्रालय अन्तर्गत जनशक्तीको अवस्था..१२

चित्र २ कर्णाली प्रदेशको जिल्लागत कुल जनसङ्ख्या वितरण...१५

चित्र ३ कर्णाली प्रदेशमा रहेका स्वास्थ्य सेवा प्रदायकको सङ्ख्यात्मक विवरण.................................१६

चित्र ४ कर्णाली प्रदेशमा रहेका शिक्षा सेवा प्रदायकहरुको सङ्ख्यात्मक विवरण...............................१७

चित्र ५ कर्णाली प्रदेशका केहि सामाजिक सूचकहरु..१९

चित्र ६ आर्थिक रुपले सक्रिय जनसङ्ख्या र रोजगार जनसङ्ख्याको प्रतिशत.....................................२०

चित्र ७ : दातृ संस्थागत विनियोजित बजेट २०७९/८०...२२

चित्र ८ : बजेट खर्चको अवस्था (रु. हजारमा)..२३

चित्र ९ : बजेट उपशीर्षक अनुसार वित्तीय प्रगति (प्रतिशत)...२७

चित्र १० विषयगत कार्यक्षेत्र अनुसार विनियोजित बजेट र खर्चको अवस्था....................................३२

चित्र ११ कार्यालयगत चालु खर्च (प्रतिशत)..३४

चित्र १२ : विभिन्न आर्थिक वर्षमा कायम लगती बेरुजु र फछ्र्यौटको अवस्था...................................३९

कोरोना भाइरस रोग सम्बन्धी जनचेतनामूलक स्वास्थ्य सन्देश

कोरोना भाइरस रोगका मुख्य लक्षणहरू :

⁂ ज्वरो आउने ⁂ खोकी लाग्ने ⁂ सास फेर्न गाह्रो हुने

कसै-कसैमा यी लक्षणहरु पनि देखिन सक्छन् :

- *जिब्रोले खानाको स्वाद थाह नपाउने*
- *नाकको सुँघ्ने क्षमतामा कमी आउने*
- *घाँटी वा टाउको दुख्ने*
- *पखाला लाग्ने*

"यी लक्षणहरु देखिएमा तुरुन्त नजिकको स्वास्थ्य संस्थामा गई स्वास्थ्यकर्मीसँग परामर्श लिनुहोस् ।"

कोरोना भाइरस रोगबाट बच्न जनस्वास्थ्यका मापदण्डको पालना गरौँ : SMS

+ *S = एक-अर्कामा कम्तीमा २ मिटरको भौतिक दुरी पालना गरौँ ।*
+ *M = घर बाहिर जाँदा सर्जिकल मास्क वा ३ तहको कपडाको मास्कको प्रयोग गरौँ ।*
+ *S = समय-समयमा कम्तीमा २० सेकेण्ड सम्म साबुनपानीले मिचिमिची हात धोऔं वा स्यानिटाइजरको प्रयोग गरौँ ।*

यस बाहेक कोरोना भाइरस रोग सर्नबाट बच्न र अरुलाई बचाउन निम्न उपायहरु अपनाऔँ :

✦ *खोक्दा र हाच्छिउँ गर्दा कुहिनाले वा टिस्यु पेपरले नाक र मुख छोप्ने गरौँ ।*

✦ *अनुहारको टी (T) क्षेत्र अर्थात् आँखा, नाक र मुखलाई नछोऔं ।*

✦ *ज्वरो र खोकी लागेका व्यक्तिहरुको सम्पर्कबाट टाढा रहौँ र आफुलाई ज्वरो र खोकी लागेको छ भने पनि अरु व्यक्तिहरुबाट टाढा रहौँ र मास्कको प्रयोग गरौँ ।*

✦ *भीडभाड भएको ठाउँमा नजाऔं ।*

✦ *हात मिलाउनुको साटो नमस्कार गरौँ ।*

प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास मन्त्रालय
कर्णाली प्रदेश
स्वास्थ्य सेवा महाशाखा
वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत

पृष्ठभूमि

कर्णाली प्रदेश भौगोलिक हिसाबले नेपालकै सबैभन्दा ठुलो र जनसङ्ख्याको हिसाबले सबभन्दा सानो प्रदेश हो । यस प्रदेशको क्षेत्रफल २७,९८४ वर्गकिलोमिटर (१०,८०५ वर्गमाइल) रहेको छ । यो एघारौं शताब्दी तिरको खसराज्यको क्षेत्र हो जसले नेपालकै पुरानो सभ्यताको परिचय दिन्छ । मौलिक भाषा, कला, संस्कृति, प्राकृतिक सम्पदाले भरिपुर्ण यो प्रदेशको पूर्वमा गण्डकी प्रदेश र प्रदेश ५, दक्षिणमा लुम्बिनी प्रदेश, पश्चिममा सुदुरपश्चिम प्रदेश र उत्तरमा चिनको तिब्बत पर्दछ । यो प्रदेश विश्व मानचित्रमा *८०° ५८' ५७"* पूर्व देखी *८३° ४०' ५६"* पूर्वी देशान्तर र *२८° १०' ०७"* उत्तर देखी *३०° २६' ५०"* उत्तरी अक्षांसमा *(GCS_WGS_1984 Geographic Co- ordinate System* अनुसार) फैलिएको छ । समुद्र सतहबाट १९८ मिटर देखी ७,७६७ मिटर सम्म फैलिएको यस प्रदेशलाइ भौगोलिक हिसाबले हिमाली र पहाडी गरी दुई भेगमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

सुन्दर प्राकृतिक दृष्य, हिमालय, प्रसिद्ध तालहरू, अमुल्य प्राकृतिक सम्पदा, जडिबुटीहरू, धार्मिक क्षेत्र, कला संस्कृति, प्राचिन इतिहास आदि यस प्रदेशका विशेषताहरू हुन् । नेपालकै सबभन्दा ठुलो ताल रारा र सबभन्दा गहिरो ताल फोक्सुण्डो ताल यसै प्रदेशमा रहेका छन् । यस प्रदेशमा १० जिल्लाहरू २५ नगरपालिका, ५४ गाउँपालिका र ७१८ वडाहरू रहेका छन् । यस प्रदेशमा ९४ प्रतिशत भन्दा बढी हिन्दु धर्मालम्बीहरूको बसोबास रहेको छ भने बुद्ध, मुस्लिम, क्रिश्चियन धर्मावलम्बीहरूको समेत बसोबास रहेको छ । यहाँको प्रमुख भाषा नेपाली हो भने मगर, खाम, काइके, थारू अन्य भाषाहरू पनि विभिन्न स्थानहरूमा प्रचलनमा रहेको पाइन्छ । कृषि पेशा यहाँको प्रमुख पेशा हो, यहाँका करिब ७० प्रतिशत घरपरिवार कृषि पेशामा सँलग्न छन् । कठिन भौगोलिक अवस्था, न्यून भौतिक पूर्वाधार, न्यून मानवीय विकास का कारणले यहाँका आर्थिक, सामाजिक सूचकहरूको अवस्था कमजोर रहेको पाइन्छ । कर्णाली प्रदेशमा साक्षरता दर ७६.१ प्रतिशत, गरिबीको दर २९.८ प्रतिशत, मानव विकास सूचक ०.४२६, ५ वर्ष मुनिको मृत्युदर ५५ जना प्रतिहजार, शिशु मृत्युदर ४७ जना प्रतिहजार, नवजात शिशु मृत्युदर २९ जना प्रतिहजार रहेको पाइन्छ । यहाँका २४ प्रतिशत परिवार मात्र ३० मिनेट भित्र स्वास्थ्य संस्थामा पुग्न सक्छन् र करिब ८००० जनसङ्ख्याको लागि सरदर १ जना चिकित्सकको उपलब्धता रहेको छ । यस प्रदेशका ७७ प्रतिशत जनसङ्ख्यामा मात्र सुरक्षित पिउने पानीको पहुँच रहेको छ ।

परिचय

नेपाल सरकारको मिति २०७४/१०/१० को निर्णय अनुसार ७ वटा विषयगत कार्यक्षेत्र समेट्ने गरी स्थापना भएको कर्णाली प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालय साबिक जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय सुर्खेतको भवनमा मिति २०७४/११/०२ गते स्थापना भई संचालनमा रहेको छ । प्रदेश सरकार मन्त्रीपरिषदको मिति २०७६/०५/०६ को निर्णय अनुसार यस मन्त्रालय र अन्तर्गतका २६ वटा कार्यालयमा कुल जम्मा १०७० स्थायी दरबन्दी स्वीकृत भएको थियो । हाल यस मन्त्रालय अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, शिक्षा विकास निर्देशनालय, मानव संशाधन विकास केन्द्र, प्रदेश अस्पताल, प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, १० जन/स्वास्थ्य सेवा कार्यालयहरू, ९ सामाजिक विकास कार्यालयहरू, ९ आयुर्वेदिक स्वास्थ्य केन्द्रहरू, प्रदेश संग्रहालय, मेहेलकुना अस्पताल र प्रदेश आयुर्वेद औषधालय गरी ३९ वटा कार्यालयहरू रहेका छन् । मन्त्रालयमा प्रदेश सचिव (रा.प.प्रथम श्रेणी) को नेतृत्वमा ५ महाशाखा र १२ शाखाहरूमा गरि जम्मा ५२ स्थायी दरबन्दी रहेको छ ।

मन्त्रालयको दीर्घकालीन सोच

कर्णाली प्रदेशको स्वास्थ्य शिक्षा र मानव संसाधन विकासमा सुधार, लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणमा सशक्तिकरण गर्दै विशिष्ट सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण र सम्बर्धन गरी कर्णालीबासीको सामाजिक आर्थिक रूपान्तरण गर्ने ।

मन्त्रालयको दीर्घकालीन सोच हासिल गर्ने ध्येय

- कर्णालीबासीको स्वास्थ्य र पोषणको अवस्थालाई सुदृढ बनाउन गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्ने,
- सभ्य र समृद्ध समाज निर्माणका लागि सबै तहका शिक्षामा शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गर्दै गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने,
- समाजमा विद्यमान सबैखाले विभेदको अन्त्य गर्दै समतामूलक र समावेशी विकासको प्रत्याभूति गर्ने,
- उद्यमशील, सिपयुक्त, उत्पादनमूलक तथा स्वरोजगार उन्मुख मानव संशाधन विकासमा जोड दिने,
- स्वस्थ मानव जीवनको अपरिहार्य आवश्यकताका रूपमा खेलकुद विकासलाई जोड दिने,
- कर्णालीको विशिष्ट साँस्कृतिक सम्पदा र धरोहरको संरक्षण र सम्बर्धन गर्ने,

दिर्घकालिन उद्देश्यहरू

- गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच स्थापित हुनेगरी पूर्वाधार विकास, जनशक्ति व्यवस्थापन र स्वास्थ्य आपूर्ति प्रणालीको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्ने,
- विद्यमान पोषणको अवस्थामा सुधार ल्याउनको लागि समन्वयात्मक र सहकार्यात्मक कार्यहरू सञ्चालन गर्ने,
- आधारभूत तहसम्मको शिक्षालाई निःशुल्क र अनिवार्य गर्दै माध्यमिक तहसम्मको शिक्षालाई सीप युक्त, जीवनपयोगी, रोजगार मूलक र उत्पादन मूलक बनाउने,

- उच्चशिक्षाको पहुँचलाई विस्तार गरी वैज्ञानिक, खोज मूलक, उद्यमशील र अनुसन्धानमूलक बनाउदै आत्मनिर्भर नागरिक तयार गर्ने,
- बालअधिकार, लैङ्गिक समानता, र सामाजिक समावेशीकरणलाई कर्णालीको सामाजिक विकासमा मूलप्रवाहीकरण गर्ने,
- विकासका विभिन्न आयामहरुमा अपाङ्गतामैत्री, बालमैत्री, ज्येष्ठ नागरिकमैत्री लैङ्गिकमैत्री रणनीति अवलम्बन गर्दै लोपोन्मुख, सीमान्तकृत तथा वन्चितिकणमा परेका जोखिमयुक्त वर्ग तथा समुदायको उत्थान गर्ने,
- युवालाई ज्ञान, सिप, प्रविधियुक्त, उद्यमशील र स्वावलम्बी बनाउदै कर्णाली विकासको सम्वाहक शक्तिको रूपमा विकास गर्ने,
- कर्णालीको मानव संशाधन विकास ढाँचा विकास गर्दा भातृत्व, कर्णाली प्रदेशमा नै काम गर्ने र लगानी गर्ने लगाव
- सबैका लागि खेलकुदको अभिप्राय बमोजिम खेलकूदको पूर्वाधार विकास, प्रतिस्पर्धी र व्यवसायिक खेलाडीहरू उत्पादन गर्दै प्रदेशको समग्र खेलकूद जगतको संस्थागत विकास गर्ने ।
- कर्णालीमा अवस्थित भाषिक, साहित्यिक, सौंस्कृतिक, पुरातात्विक बहुमूल्य सम्पदाहरुको संरक्षण र सम्वर्धन गर्ने ।

मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र

१. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या
२. शिक्षा तथा मानव संशाधन
३. महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण
४. युवा तथा खेलकुद
५. भाषा धर्म तथा संस्कृति
६. पोषण खानेपानी तथा सरसफाई

स्थापना कालमा श्रम तथा रोजगार क्षेत्र पनि यसै मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र अन्तर्गत रहेता पनि आ.व. २०७९/८० सो कार्यक्षेत्र यस मन्त्रालयबाट हटाई उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तर्गत राखिएको छ ।

मन्त्रालयका महाशाखाहरू

१. प्रशासन तथा योजना महाशाखा
२. शैक्षिक विकास महाशाखा
३. स्वास्थ्य सेवा महाशाखा
४. युवा तथा खेलकुद महाशाखा
५. सामाजिक विकास महाशाखा

मन्त्रालयले सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यहरू

प्रदेश सरकार कार्यविभाजन नियमावली २०७४ बमोजिम यस मन्त्रालयले सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यहरू देहाय अनुसार रहेका छन्

- देश स्तरको विश्वविद्यालय तथा उच्चशिक्षा सम्बन्धी नीति, कानुन तथा माप दण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- शैक्षिक परामर्श सेवाको माप दण्ड निर्धारण, अनुमति तथा नियमन,
- प्रदेश स्तरमा पुस्तकालय, संग्रहालय, अभिलेखालय सम्बन्धी नीति, कानुन तथा माप दण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- प्रादेशिक शिक्षा, प्राविधिक तथा व्यवसायिक तालिम र छात्रवृत्ति सम्बन्धी नीति, कानुन तथा माप दण्ड निर्धारण, कार्यान्वयन र नियमनत थापाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक तथा पाठ्य सामाग्री निर्माण, उत्पादन र वितरण,
- प्रदेश स्तरको मानव संसाधनको आवश्यकता प्रक्षेपण तथा शैक्षिक योजना निर्माण र कार्यान्वयन,
- प्रदेश स्तरमा विद्यालय तहको शिक्षकको सेवा शर्त, योग्यता, क्षमता र शिक्षक व्यवस्थापनको माप दण्ड निर्धारण र नियमन,
- माध्यमिक तहको परीक्षा व्यवस्थापन,
- प्रदेश स्तरमा प्राज्ञिक अनुसन्धान तथा शैक्षिक तथ्याङ्क व्यवस्थापन,
- स्वास्थ्य सेवा तथा पोषण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानुन, माप दण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- प्रदेश स्तरमा आवश्यक पर्ने प्रर्वद्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, उपचारात्मक तथा पुर्नस्थापनात्मक स्वास्थ्य सेवाको व्यवस्थापन,
- स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी प्रदेश स्तरीय प्राज्ञिक, व्यवसायिक र पेसागत संघसंस्थाको दर्ता, सञ्चालनअनुमति र नियमन,
- प्रदेश स्तरीय स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर निर्धारण, अनुगमन र नियमन,
- राष्ट्रिय माप दण्ड बमोजिम औषधी जन्य तथा स्वास्थ्य प्रविधि सम्बन्धी सामग्रीको उत्पादन तथा संचय, अधिकतम खुद्रा मूल्य निर्धारण, अन्तिम विसर्जन, गुणस्तर तथा माप दण्ड निर्धारण र त्यस्ता सामग्री उत्पादन गर्ने उद्योगको दर्ता, सञ्चालन, अनुमति र नियमन,
- राष्ट्रिय माप दण्ड अनुरुप अस्पताल, नर्सिङ्गहोम, निदान केन्द्र, उपचार केन्द्र र अन्य स्वास्थ्य संस्था तथा प्रयोगशाला को दर्ता, सञ्चालन, अनुमति र नियमन,
- खानेपानी, ध्वनि र हावाको गुणस्तर अनुगमन तथा लेखाजोखाको ढाँचा निर्माण एवं गुणस्तरको माप दण्ड निर्धारण र कार्यान्वयन,
- राष्ट्रिय माप दण्ड बमोजिम स्वास्थ्य बीमा लगायतका सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रमको व्यवस्थापन तथा नियमन,
- प्रदेश स्तरीय स्वास्थ्य क्षेत्रको मानव स्रोत विकास र व्यवस्थापन,

- औषधी निगरानी (Pharmacovigilance), औषधिको उचित प्रयोग र सुक्ष्म जीवनिरोधक प्रतिरोध (Antimicrobial Resistance) न्युनीकरण,
- खोप र परिवार नियोजन,
- संवेदनशील औषधी तथा अन्य स्वास्थ्य सामग्री खरिद तथा आपूर्ति व्यवस्थापन,
- प्रदेश स्तरमा स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान तथा सूचना प्रणाली, स्वास्थ्य लेखा पद्धतिको संस्थागत व्यवस्थापन, सूचना प्रवाह,
- प्रदेश स्तरीय जनस्वास्थ्य निगरानी (पब्लिक हेल्थ सर्भेलेन्स) व्यवस्थापन,
- सूर्ति, मदिरा र लागु पदार्थ जन्य वस्तुकोमा पदण्ड, नियन्त्रण तथा नियमन,
- स्वास्थ्य क्षेत्रमा आपत्कालीन अवस्था, विपद्‌ महामारी व्यवस्थापन, आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाप्रवाह, आपतकालीन अवस्थाका लागि औषधी तथा औषधी जन्य सामग्रीको प्रादेशिक बफर स्टक व्यवस्थापन,
- सरुवा तथा नसर्ने रोग नियन्त्रण तथा रोकथाम,
- राष्ट्रिय माप दण्ड अनुरुप स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी भौतिक पूर्वाधार विकास तथा व्यवस्थापन,
- स्वास्थ्य जन्य फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धी माप दण्ड निर्धारण, कार्यान्वयन र नियमन,
- आयुर्वेदिक, युनानी, आम्ची, होमियोप्याथिक, प्राकृतिक चिकित्सा लगायतका अन्य प्रचलित परम्परा गत स्वास्थ्य उपचार सेवा सम्बन्धी प्रदेश स्तरीय माप दण्ड निर्धारण, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन,
- प्रदेश स्तरको खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी प्रदेशिक नीति, कानून तथा माप दण्ड तर्जुमा र कार्यान्वयन, सेवाको शुल्क निर्धारण, योजना, आयोजना कार्यान्वयन तथा सञ्चालन, संभार र नियमन,
- खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा विस्तारमा निजी क्षेत्रको सहभागिता प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति तथा माप दण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- सर्व साधारणलाइ स्वच्छ खानेपानीको उपलब्धता र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छतामा पिछडिएका वर्गको पहुँच सुनिश्चितता,
- जनसङ्ख्या, बसाइ सराइ र परिवार नियोजन सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानुन तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन, अध्ययन तथा अनुसन्धान, सूचना प्रणालीको स्थापना र सञ्चालन, क्षमता अभिवृद्धि र राष्ट्रिय संस्थाहरु सँगको सम्पर्क र समन्वय,
- महिला हक सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, माप दण्डत थायोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- लैङ्गिक हिंसा, मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार सम्बन्धी नीति तथा कार्ययोजना तर्जुमा र कार्यान्वयन तथा अन्तराष्ट्रिय सन्धि, सम्झौता र प्रतिवद्धताको कार्यान्वयन, निरोधात्मक र संरक्षणात्मक उपाय र पुनस्थापन,
- महिला सशक्तिकरण तथा लैङ्गिक समानता सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान,
- लैंगिक उत्तरदायी बजेट र लैङ्गिक परिक्षण,
- बालबालिकाको हक हित संरक्षण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, माप दण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन, अध्ययन, अनुसन्धान, बालमैत्री शासकीय प्रबन्ध र सेवा प्रवाह, बाल उद्धार कोष व्यवस्थापन र बाल सुधार तथा पुनर्स्थापना,

- प्रदेश स्तरमा ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अशक्त, बालबालिकाका र महिला सम्बन्धी कार्यहरुको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन,
- समाज कल्याण र संघसस्था सम्बन्धी कार्यहरुको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन,
- युवा सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानुन तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन, युवा वैज्ञानिक प्रोत्साहन,
- खेलकूद सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानुन तथा माप दण्ड निर्धारण, कार्यान्वयन र नियमन, खेलकूद तथा खेलकूद पूर्वाधारको विकास र प्रवर्द्धन,
- खेलकूद प्रशासन र संघसंस्थाको समन्वय र नियमन,
- राष्ट्रिय र प्रादेशिक खेलकुद प्रतियोगिता तथा कार्यक्रम आयोजना र सहभागिता,
- लोपोन्मुख, सीमान्तकृत, गरिब, जेष्ठनागरिक लक्षित आवास सम्बन्धी नीति, माप दण्ड तथा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन,
- सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा माप दण्डको निर्माण तथा कार्यान्वयन, कोष व्यवस्थापन, नियमन, राष्ट्रिय र प्रादेशिक निकाय तथा संघसंस्था सँग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य,
- प्रदेश भित्र रोजगारी प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति, योजना, कार्यक्रम तथा माप दण्ड तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र स्थानीय सरकारसंग समन्वय,
- विश्व सम्पदा सूचीमा परेका स्मारक र पुरातात्विक महत्वका स्थल सम्बन्धी,
- भाषा, लिपिसंस्कृति, ललितकला र धर्मको संरक्षण र प्रयोग सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानुन, माप दण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक एवं कला र वास्तुकलात्मक दृष्टिकोणले महत्व बोकेका प्रादेशिक स्तरका दरबारहरुको संरक्षण, सम्भार, अध्ययन, अनुसन्धान तथा व्यवस्थापन,
- प्रादेशिक स्तरमा संग्रहालयको स्थापना, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन,
- प्रदेश स्तरका पुरातात्विक महत्वका स्थल, ऐतिहासिक र धार्मिक सांस्कृतिक सम्पदा, प्राचिन स्मारक, संग्रहालय, सास्कृतिक धरोहर सम्बन्धी नीति, कानुन, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन एव संरक्षण, सम्भार, अध्ययन, अनुसन्धान, उत्खनन तथा पुनर्निर्माण,
- धर्म, परम्परार गुठी अन्तर्गत चलि आएका विभिन्न जात्रा, पर्वहरुको सञ्चालन र व्यवस्थापन,
- संस्कृतिको विकास सम्बन्धी नीति तथा कानुन तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- रोजगार प्रवर्द्धन सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा माप दण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- श्रमिक एवं श्रमिकको सामाजिक सुरक्षा तथा ट्रेडयुनियन सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,
- श्रमशक्ति, श्रम बजार सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान र श्रम शक्ति योजना,
- औद्योगिक विवाद समाधान, श्रम सम्बन्धमा सुधार र न्यायिक निरुपण,
- कार्य स्थल सुरक्षा, कारखाना निरीक्षण तथा नियमन ।

जनशक्ति अवस्था

यस मन्त्रालय र मातहतका कार्यालयहरूमा रहेका कुल जनशक्तिको दरबन्दी तथा हाल दरबन्दी तथा करारमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका १ : मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका कार्यालयहरूको जनशक्ति विवरण

सि.न.	पद	तह	सेवा	समूह	दरबन्दी सङ्ख्या	समायोजनबाट पद पुर्ति सङ्ख्या	दरबन्दी करार सङ्ख्या	रिक्त सङ्ख्या
१	सचिव	११	प्रशासन	सा.प्रा.	१	१	०	०
२	निर्देशक	११	शिक्षा	शि.प्र	१	१	०	०
३	निर्देशक	११	स्वास्थ्य	हे.ई./प.हे.ए	१	१	०	०
४	निर्देशक	११	प्र/स्वा/शि	सा.प्र./स्वा.शि/शि.प्र	१	०	०	१
५	अस्पताल निर्देशक	११	स्वास्थ्य	ज.हे.स.	१	१	०	०
६	प्रमुख कन्सल्टेन्ट अब्स्टेट्रिक्स	११	स्वास्थ्य	अब्स्टेट्रिक्स	१	१	०	०
७	प्रमुख कन्सल्टेन्ट पेडायट्रिक्स	११	स्वास्थ्य	पेडायाट्रिक्स	१	०	०	१
८	प्रमुख कन्सल्टेन्ट जनरल	११	स्वास्थ्य	मेडिसियन/जनरल मेडिसिन	१	०	०	१
९	प्रमुख कन्सल्टेन्ट सर्जन	११	स्वास्थ्य	सर्जरी/जनरल सर्जरी	१	१	०	०
१०	प्रमुख कन्सल्टेन्ट अर्थोपेडिक	११	स्वास्थ्य	सर्जरी/अर्थोपेडिक सर्जरी	१	०	०	१
११	प्रमुख कन्सल्टेन्ट ई.एन.टी.	११	स्वास्थ्य	अटोरिनोफ ल्यारेंगोलोजी	१	०	०	१
१२	प्रमुख कन्सल्टेन्ट साइक्याट्रिष्ट	११	स्वास्थ्य	साइक्याट्रि	१	०	०	१
१३	प्रमुख कन्सल्टेन्ट डर्माटोलोजिष्ट	११	स्वास्थ्य	डर्माटोलोजिष्ट	१	०	०	१
१४	प्रमुख कन्सल्टेन्ट डेन्टल सर्जन	११	स्वास्थ्य	डेन्टिष्ट्रि	१	०	०	१
१५	प्रमुख कन्सल्टेन्ट मेडिकल	११	स्वास्थ्य	मेडिसियन/जनरल मेडिसिन	१	०	०	१
१६	प्रमुख कन्सल्टेन्ट रेडियोलोजिष्ट	११	स्वास्थ्य	रेडियो	१	०	०	१
१७	प्रमुख कन्सल्टेन्ट प्याथोलोजिष्ट	११	स्वास्थ्य	प्थोलोजी/ज	१	०	०	१
१८	प्रमुख कन्सल्टेन्ट	११	स्वास्थ्य	एनेष्थेसियोलोजि	१	०	०	१
१९	प्रमुख अस्पताल नर्सिङ प्रशासक	११	स्वास्थ्य	जनरल नर्सिङ	१	०	०	१
२०	उपसचिव प्रशासन	९/१०	प्रशासन	सा.प्रा.	७	०	०	७
२१	उपसचिव शिक्षा	९/१०	शिक्षा	शि.प्र.	६	६	०	०
२२	प्र.म.वि.अ	९/१०	विविध		१	१	०	०

सि.न.	पद	तह	सेवा	समूह	दरबन्दी सङ्ख्या	समायोजनबाट पद पुर्ति सङ्ख्या	दरबन्दी करार सङ्ख्या	रिक्त सङ्ख्या
२३	उप/जनस्वास्थ्य प्रशासक	९/१०	स्वास्थ्य	प.हे.ए./ए.पि./हे.ई.	११	१	०	१०
२४	अस्पताल व्यवस्थापक	९/१०	स्वास्थ्य	ज.हे.स./मे.ज.	१	०	०	१
२५	वरिष्ठ डेमोग्राफर	९/१०	आ.यो.त.त.	तथ्याङ्क	१	०	०	१
२६	आयुर्वेद विज्ञ	९/१०	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	१	०	०	१
२७	वरिष्ठ स्वास्थ्य शिक्षा प्रशासक	९/१०	स्वास्थ्य	हे.ए.	१	०	०	१
२८	कन्सल्टेण्ट अब्स्ट्रेटिसियन एण्ड गाइनोकोलोजिष्ट	९/१०	स्वास्थ्य	अब्स्ट्रेटिक्स एण्ड गाइनोकोलोजी	१३	०	१	१२
२९	कन्सल्टेन्ट पेडियाट्रिसियन	९/१०	स्वास्थ्य	पेडियाट्रिक्स/ पेडियाट्रिक मेडिसिन	२	०	१	१
३०	कन्सल्टेन्ट नियोनेटोलोजिष्ट	९/१०	स्वास्थ्य	पेडियाट्रिक /नियोनेटोलोजी	१	०	०	१
३१	कन्सल्टेन्ट जनरल फिजिसियन	९/१०	स्वास्थ्य	मेडिसिन/जनरल मेडिसिन	१२	१	१	१०
३२	कन्सल्टेन्ट ग्यास्ट्रोइटेरोलोजिष्ट	९/१०	स्वास्थ्य	मेडिसिन/ग्यास्ट्रोलो जी	१	०	०	१
३३	कन्सल्टेन्ट कार्डियोलोजिष्ट	९/१०	स्वास्थ्य	मेडिसिन/ट्रेपिकल मेडिसिन	१	०	०	१
३४	कन्सल्टेन्ट नेफ्रोलोजिष्ट	९/१०	स्वास्थ्य	मेडिसिन/ नेफ्रोलोजी	१	०	०	१
३५	कन्सल्टेन्ट न्युरोलोजिष्ट	९/१०	स्वास्थ्य	मेडिसिन/ न्युरोलोजी	१	०	०	१
३६	कन्सल्टेन्ट इण्डोक्राइनोलोजिष्ट	९/१०	स्वास्थ्य	मेडिसिन/इण्डोक्राइनो लोजी	१	०	०	१
३७	फरेन्सिक मेडिसिन अधिकृत	९/१०	स्वास्थ्य	मेडिसिन/फरेन्सिक मेडिसिन	१	०	०	१
३८	कन्सल्टेन्ट जनरल सर्जन	९/१०	स्वास्थ्य	सर्जरी/जनरल सर्जरी	१२	१	०	११
३९	कन्सल्टेन्ट पिडियाटिसियन सर्जन	९/१०	स्वास्थ्य	सर्जरी/पिडियाटिक सर्जरी	१	०	०	१
४०	कन्सल्टेन्ट पिडियाटिसियन	९/१०	स्वास्थ्य	पिडियाटिक मेडिसियन	४	०	०	४
४१	कन्सल्टेन्ट ग्याष्ट्रइन्टेरोलोजिष्ट सर्जन	९/१०	स्वास्थ्य	सर्जरी/ग्यास्ट्रोइन्टेरो लोजीकल सर्जरी	१	०	०	१
४२	कन्सल्टेन्ट अर्थोपेडिक सर्जन	९/१०	स्वास्थ्य	सर्जरी/अर्थो सर्जरी	७	१	२	४

सि.न.	पद	तह	सेवा	समूह	दरबन्दी सङ्ख्या	समायोजनबाट पद पुर्ति सङ्ख्या	दरबन्दी करार सङ्ख्या	रिक्त सङ्ख्या
४३	कन्सल्टेन्ट ई.एन.टि. सर्जन	९/१०	स्वास्थ्य	अटोरिनो ल्यारेंगोलोजी	१	०	१	०
४४	कन्सल्टेन्ट साइक्याट्रिस्ट	९/१०	स्वास्थ्य	साइक्याट्रि	१	०	१	०
४५	कन्सल्टेन्ट डर्माटोलेजिष्ट	९/१०	स्वास्थ्य	डर्माटोलोजि/ ल्याप्रोलोजी/भेनेरल डिजिज	१	०	१	०
४६	कन्सल्टेन्ट डेण्टल सर्जन	९/१०	स्वास्थ्य	डेन्टिष्ट्रि/जनरल डेण्टल	१	०	०	१
४७	कन्सल्टेन्ट मेडिकल जनरलिष्ट	९/१०	स्वास्थ्य	मेडिकल जनरलिष्ट	२	०	१	१
४८	कन्सल्टेन्ट रेडियोलोजिष्ट	९/१०	स्वास्थ्य	रेडियोलोजी/रेडियो डाग्नोसिस	२	०	१	१
४९	कन्सल्टेन्ट प्याथोलोजिष्ट	९/१०	स्वास्थ्य	प्याथोलोजी/जनरल प्याथोलोजी	१	०	१	०
५०	उपप्रमुख मेडिकल ल्याब	९/१०	स्वास्थ्य	मे. ल्या. टे.ज.मे.ल्या.टे	१	०	०	१
५१	कन्सल्टेन्ट एनेस्थेसियोलोजिष्ट	९/१०	स्वास्थ्य	एनेस्थेसीयोलोजी	३	०	०	३
५२	अस्पताल नर्सिङ प्रशासक	९/१०	स्वास्थ्य	जनरल नर्सिङ	२	०	०	२
५३	क.न./प.हे.न. प्रशासन	९/१०	स्वास्थ्य	क.न./प.हे.न.	१	०	०	१
५४	सामाजिक विकास अधिकृत	९/१०	प्रशासन/ विविध	सा.प्र./विविध	४	०	०	४
५५	वरिष्ठ जनस्वास्थ्य अधिकृत	९/१०	स्वास्थ्य	हे.ई.	१३	१	०	१२
५६	आयुर्वेद चिकित्स	९/१०	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	१	०	०	१
५७	संग्रहालय प्रमुख	९/१०	शिक्षा	पुरातत्व/संग्रहालय	१	०	०	१
५८	सामाजिक विकास अधिकृत	७/८	सा.प्र/शिक्षा	सा.प्र./शि.प्र	५	५	०	०
५९	अधिकृत प्रशासन	७/८	प्रशासन	सा.प्रा.	७	३	०	४
६०	अधिकृत शिक्षा	७/८	शिक्षा	शि.प्र	१४	१४	०	०
६१	अधिकृत शिक्षा	७/८	शिक्षा	शि.प्र. (विषयगत)	६	१	०	५
६२	लेखा अधिकृत	७/८	प्रशासन	लेखा	५	५	०	०
६३	तथ्याङ्क अधिकृत	७/८	आ.यो.त.त.	तथ्याङ्क	२	१	०	१
६४	महिला विकास अधिकृत	७/८	विविध		७	२	०	५
६५	कानून अधिकृत	रा.प.तृ.	न्याय	कानून	१	०	०	१
६६	जनस्वास्थ्य अधिकृत	७/८	स्वास्थ्य	हे.ई.	१३	२	५	६
६७	आयुर्वेद चिकित्सक	८	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	११	२	९	०
६८	कम्युनिटि नर्सिङ अधिकृत	७/८	स्वास्थ्य	कम्युनिटि	३	१	०	२

सि.न.	पद	तह	सेवा	समूह	दरबन्दी सङ्ख्या	समायोजनबाट पद पुर्ति सङ्ख्या	दरबन्दी करार सङ्ख्या	रिक्त सङ्ख्या
६९	फार्मेसी अधिकृत	७/८	स्वास्थ्य	फार्मेसी	३	१	१	१
७०	स्वास्थ्य शिक्षा अधिकृत	७/८	स्वास्थ्य	हे.ए.	३	३	०	०
७१	मेडिकल अधिकृत	८	स्वास्थ्य	ज.हे.स.	६१	११	२८	२२
७२	डेन्टल सर्जन	८	स्वास्थ्य	डेन्टिष्ट्रि	१२	१	१०	१
७३	नर्सिङ्ग अधिकृत	७/८	स्वास्थ्य	जनरल नर्सिङ्ग	१८	३	१०	५
७४	मेडिकल ल्याब टेक्नोलोजिष्ट	७/८	स्वास्थ्य	मे.ल्या.टे	४	०	३	१
७५	फिजियोथेरापिष्ट	७/८	स्वास्थ्य	फिजियोथेरापी	२	०	०	२
७६	डाइटिसियन अधिकृत	७/८	स्वास्थ्य	विविध	१	०	०	१
७७	हाउस किपिङ्ग अधिकृत	७/८	स्वास्थ्य	विविध	२	०	०	२
७८	बायोमेडिकल इन्जिनियर	७/८	स्वास्थ्य	विविध	२	०	१	१
७९	मेडिकल रेकर्डर अधिकृत	७/८	स्वास्थ्य	मेडिकल रेकर्डर	१	०	०	१
८०	अस्पताल व्यवस्थापक	७/८	स्वास्थ्य	विविध	१	०	०	१
८१	रेडियोग्राफी टेक्नोलोजिष्ट	७/८	स्वास्थ्य	रेडियोग्राफी	५	०	०	५
८२	क्लिनिकल साइकोलोजिष्ट	७/८	स्वास्थ्य	विविध	१	०	०	१
८३	संग्रहालय अधिकृत	७/८	शिक्षा	पुरातत्व/संग्रहालय	१	०	०	१
८४	पुरातत्व अधिकृत	७/८	शिक्षा	पुरातत्व	२	०	०	२
८५	सहायक प्रशासन	५/६	सामान्य	सा.प्र.	३६	२६	०	१०
८६	लेखा सहायक/अधिकृत	५/६	सामान्य	लेखा	३१	२२	०	९
८७	कम्प्युटर सहायक	५/६	विविध		३	३	०	०
८८	हेल्थ असिष्टेन्ट	५/६/७	स्वास्थ्य	ह.ई.	४८	३२	१४	२
८९	रेडियोग्राफर	५/६/७	स्वास्थ्य	रेडियोग्राफी	१४	४	७	३
९०	ल्याब टेक्निसियन	५/६/७	स्वास्थ्य	मे.ल्या.टे	२५	१०	१३	२
९१	एनेस्थेटिक सहायक	५/६/७	स्वास्थ्य	एनेस्थेसिया	१२	०	०	१२
९२	फिजियोथेरापि सुपरभाइजर	५/६/७	स्वास्थ्य	फिजियोथेरापी	२	१	०	१
९३	बायोमेडिकल टेक्निसियन	५/६/७	स्वास्थ्य	विविध/बायोमेडिकल	२	०	०	२
९४	मेडिकल रेकर्डर सुपरभाइजर	५/६/७	स्वास्थ्य	मेडिकल रेकर्डर	११	३	०	८
९५	फार्मेसी सहायक	५/६/७	स्वास्थ्य	फार्मेसी	१२	२	६	४
९६	स्टाफनर्स	५/६/७	स्वास्थ्य	जनरल नर्सिङ्ग	१६७	३७	८७	४३
९७	डाइलाइसिस टेक्निसियन	५/६/७	स्वास्थ्य	विविध	२	०	०	२

सि.न.	पद	तह	सेवा	समूह	दरबन्दी सङ्ख्या	समायोजनबाट पद पुर्ति सङ्ख्या	दरबन्दी करार सङ्ख्या	रिक्त सङ्ख्या
९८	डेन्टल हाइजिनिष्ट	५/६/७	स्वास्थ्य	डेन्टिष्ट्रि	३	०	०	३
९९	इ.सि.जि.टेक्निसियन	५/६/७	स्वास्थ्य	विविध	२	०	०	२
१००	अर्थोप्टिसियन सहायक	५/६/७	स्वास्थ्य	विविध	२	०	०	२
१०१	संग्रहालय पथप्रदर्शक	५/६	शिक्षा	पुरातत्व/संग्रहालय	१	०	०	१
१०२	सव इन्जिनियर	५/६	इन्जि	सिभिल	१	०	०	१
१०३	प्राविधिक सहायक	५/६	शिक्षा	पुरातत्व/संग्रहालय	१	०	०	१
१०४	पब्लिक हेल्थ नर्स	५/६/७	स्वास्थ्य	प.हे.न.	११	४	०	७
१०५	कम्प्युटर प्रशिक्षक	५/६	विविध		१	१	०	०
१०६	ब्युटिसियन	५/६	विविध		१	१	०	०
१०७	इलेक्ट्रिसियन	५/६	इन्जि	इलेक्टिकल/ज.ई.	१	१	०	०
१०८	सिलाइ कटाइ प्रशिक्षक	५/६	विविध		१	१	०	०
१०९	कविराज	५/६/७	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	११	५	२	४
११०	तथ्याङ्क सहायक	५/६	तथ्याङ्क	आ.यो.त.	११	६	०	५
१११	महिला विकास निरिक्षक	५/६	विविध		७	३	०	४
११२	प्राविधिक सहायक	५/६	शिक्षा	शि.प्र.	१८	९	०	९
११३	अ.हे.व.	४/५/६	स्वास्थ्य	हे.ई.	३०	१०	०	२०
११४	ल्याब असिष्टेन्ट	४/५/६	स्वास्थ्य	मे.ल्या.टे	१८	१	०	१७
११५	अ.न.मी.	४/५/६	स्वास्थ्य	कम्युनिटि	३४	१९	०	१५
११६	डार्करुम सहायक	४/५/६	स्वास्थ्य	रेडियोग्राफी	४	४	०	०
११७	ग्यालरी गार्ड	४/५	शिक्षा	पुरातत्व/संग्रहालय	२	१	०	१
११८	प्लम्बर	४/५	इन्जि	सिभिल	१	१	०	०
११९	कम्प्युटर सहायक	४/५	विविध		१	१	०	०
१२०	सहायक	४/५	प्रशासन	सा.प्र.	२	२	०	०
१२१	वैद्य	४/५/६	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	१७	१३	०	४
१२२	कोल्चेन सहायक	४/५/६	स्वास्थ्य	हे.ई.	१२	१०	०	२
१२३	भान्से	श्रेणिविहिन	श्रेणिविहिन		४	०	४	०
१२४	धोबि	श्रेणिविहिन	श्रेणिविहिन		३	०	३	०
१२५	ह.स.चा	श्रेणीविहिन	श्रेणीविहिन		३५	०	३५	०
१२६	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन	श्रेणीविहिन		१०६	१८	१२३	०
	कुल जम्मा				१,१३६	४५५	२३०	४५१

स्रोत: मन्त्रालयको अभिलेख

शिशु जन्मिने अनुमानित मिति र गर्भ जाँच सम्बन्धी जानकारी

- शिशु जन्मिने अनुमानित मिति थाह पाउन अन्तिम महिनावारी भएको पहिलो दिन देखि गन्ती गरी ९ महिना र ७ दिन जोड्नुपर्छ।
- जस्तै:कुनै महिलाको अन्तिम पटक महिनावारी भएको पहिलो दिन २०७८ बैशाख ५ भएमा उनको शिशु जन्मिने अनुमानित मिति २०७८ माघ १२ गते हुन्छ। उनले कम्तीमा ४ पटक गर्भ जाँच गराउनुपर्छ। यस अनुसार पहिलो पटक चौथो महिनामा, दोस्रो पटक छैटौं महिनामा, तेस्रो पटक आठौं महिनामा र चौथो पटक नवौं महिनामा गर्भ जाँच गराउनुपर्छ।
- सेवा र सल्लाहका लागि स्वास्थ्य संस्थामा सम्पर्क राखौं।

प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास मन्त्रालय
कर्णाली प्रदेश
स्वास्थ्य सेवा महाशाखा
वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत

सामाजिक विकास मन्त्रालय वा अन्तर्गत रहेका जम्मा १ हजार १ सय ३६ दरबन्दीहरूमध्ये ४५५ स्थायीरूपमा र २३० करारबाट गरी जम्मा ६८५ दरबन्दी पूर्ति भएको वर्तमान अवस्था छ । यस आँकडाबाट मन्त्रालय वा अन्तर्गतमा जनशक्तिको कमी रहेको कुरा प्रष्ट हुन्छ । जनशक्ति कमी भएका कारण कार्यक्रमहरू प्रभावकारी तरिकाले गर्न नसकी अपेक्षित उपलब्धि हासिल गर्नमा समेत केही बाधा भैरहेको अवस्था छ ।

चित्र १: मन्त्रालय अन्तर्गत जनशक्तीको अवस्था

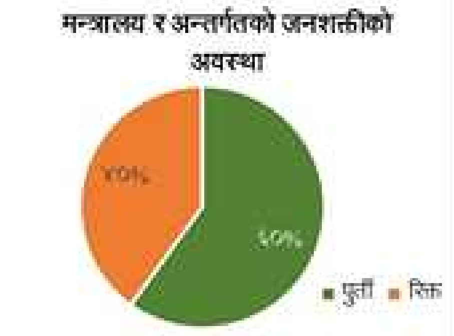

(स्रोत: मन्त्रालयको अभिलेख)

तुलनात्मक रूपमा श्रेणिविहिन कर्मचारीको पदपूर्ति सबभन्दा बढी १२८.८ प्रतिशत (कतिपय कार्यालयहरूमा दरबन्दी भन्दा बढि करारमा राखिएको) र नवौं/दशौं तहका कर्मचारीको पदपूर्ति सबभन्दा कम २० प्रतिशत रहेको देखिन्छ । प्रदेश अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फको कुल ९०७ स्वीकृत दरबन्दी मध्ये करार सहित ५८६ पूर्ति रहेको छ । चिकित्सकहरूको जम्मा दरबन्दी १८१ भएको मा स्थायी र करार समेत गरि जम्मा पदपूर्ति १११ जना (६०%) रहेको छ भने यहाँ पनि कुल स्वीकृत दरबन्दीको करिब ४० प्रतिशत दरबन्दी रिक्त रहेको छ । यस मन्त्रालय वा अन्तर्गत तहगत रूपमा जनशक्तिको दरबन्दी तथा हाल कार्यरत अवस्था यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका २: मन्त्रालय र अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा रहेका जनशक्तीको तहगत विवरण

सि.नं	तह	स्वीकृत दरबन्दी	स्थायी कार्यरत	करार कार्यरत	जम्मा कार्यरत	स्थायी पदपूर्ति %	जम्मा पदपूर्ति %
१	एघारौं	२२	६	०	६	२७.३	२७.३
२	नवौं/दशौं	१२०	१३	११	२४	१०.८	२०.०
३	सातौं/आठौं	२०७	५५	६७	१२२	२६.६	५८.९
४	पाँचौं/छैटौं/सातौं	४५४	१६१	११३	२७४	३५.५	६०.४
५	चौथो/पाँचौं/छैटौं	१९२	६२	२१	८३	३२.३	४३.२
६	श्रेणी विहिन	१४१	१८	१५८	१७६	१२.८	१२४.८
	जम्मा	११३६	४५५	२३०	६८५	४०.१	६०.३

स्रोत: मन्त्रालयको अभिलेख

लक्षित जनसङ्ख्या

आ.व. २०७९/८० मा कर्णाली प्रदेशको कूल लक्षित जनसङ्ख्या १६,८८,४१२ रहेको छ, जसमध्ये पुरुषको जनसङ्ख्या ८,२३,७६१ (४८.८%) र महिलाको जनसङ्ख्या ८,६४,६५१ (५२.२%) रहेको छ । सामाजिक विकास मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र कर्णाली प्रदेशका दशवटै जिल्लाहरूको विभिन्न उमेरगत जनसङ्ख्या र अपेक्षित जन्मको सङ्ख्या निम्न अनुसार तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका २ कर्णाली प्रदेशको जिल्लागत जनसाङ्ख्यिक अवस्था

जनसङ्ख्या	डोल्पा	मुगु	हुम्ला	जुम्ला	कालिकोट	दैलेख	जाजरकोट	रुकुम पश्चिम	सल्यान	सुर्खेत	जम्मा
कुल जनसङ्ख्या	४२,७७४	६४,५४९	५५,३९४	१,१८,२४९	१,४५,९९२	२,५२,३१३	१,८९,३६०	१,६६,७४०	२,३८,५१५	४,१५,१२६	१६,८८,५९२
महिला जनसङ्ख्या	२१,४०२	३२,१६८	२७,४०८	५९,१११	७३,०४७	१,३१,५२९	९५,२१७	८५,६४९	१,२२,५३३	२,१५,३८६	८,६४,६४१
पुरुष जनसङ्ख्या	२१,३७१	३२,३८१	२७,९८६	५९,१३८	७२,९४५	१,२०,७७४	९४,०६३	८१,०९१	१,१५,९८२	१,९९,७४०	८,२३,३६१
१ वर्ष मुनिको जनसङ्ख्या	५४२	१,२२०	१,०१४	१,९०१	३,१२२	५,१०९	३,८८५	३,११९	४,४१३	६,१०४	३१,५८१
२ वर्ष मुनिको जनसङ्ख्या	१,१०१	२,३१५	२,०५४	३,८८०	५,००९	१०,०३१	७,८२८	६,०४०	८,६३१	१२,१५७	६१,७०६
५ वर्ष मुनिको जनसङ्ख्या	३,६३८	६,१४०	६,०६१	१०,७०१	१६,६१४	२६,८०५	२१,६१०	१६,५३९	२३,०९८	३६,७८६	१,६८,००१
१५ वर्ष मुनिको जनसङ्ख्या	१२,५५३	२२,८१०	२०,०००	३०,११९	५३,१३५	८८,६४१	७०,२७७	५५,१६९	७३,२२०	१,३५,१७७	५,४८,८९१
कुल अपेक्षित जन्म	१,०१७	१,००३	१,३५१	२,४५७	३,७५७	५,६५८	४,४४२	३,२२१	५,५६७	६,९६४	३५,४६३
कुल अपेक्षित गर्भधारण	१,२०७	२,२०१	१,८३८	३,१२२	५,०२४	७,१७७	५,३४०	४,१०६	५,८११	८,११६	४५,०१०
१५ देखि ४९ वर्षको महिला जनसङ्ख्या	११,७२७	१६,०२२	१३,२०१	३२,४६१	३६,३०१	६०,५२७	४७,०९४	४६,४१३	६७,६०९	१,२२,३४९	४,६१,२३४
किशोर किशोरी (१०-१९ वर्ष) जनसङ्ख्या	९,३२२	१४,३६५	१२,५५३	२६,६४१	३८,०६२	६१,६०२	४९,२१२	३७,०७१	५५,५६८	९४,०१९	४,०५,११६

स्रोत: रा.ज.स. २०७८, स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

उच्च रक्तचाप विभिन्न रोगहरुको प्रमुख कारण हो

हृदयघात | *मस्तिष्कघात* | *मृगौला फेल हुने* | *मुटुको धमनी साँघुरो हुने* | *दृष्टिहीन हुने*

सुझावहरु:
- रक्तचापको नियमित जाँच गराउने ।
- स्वस्थ र पोषिलो खाना खाने ।
- आवश्यक जीवनशैली परिवर्तन गर्ने ।
- नियमित प्रति दिन कम्तीमा ३० मिनेट व्यायाम गर्ने ।
- फलफूल तथा सागसब्जी प्रशस्त खाने ।
- सूर्तिजन्य पदार्थ र मदिरा सेवन नगर्ने ।
- नुनिलो, गुलियो तथा चिल्लो कम खाने र तनाव नलिने ।

कर्णाली प्रदेश नेपालका ७ प्रदेशहरू मध्ये क्षेत्रफलमा सबैभन्दा ठूलो र जनसङ्ख्यामा सबैभन्दा सानो प्रदेश हो, जहाँ देशको कुल जनसङ्ख्याको करिब ६ प्रतिशत भन्दा कम मात्र मानिसहरू बसोबास गर्दछन् । प्रदेशमा सबभन्दा बढी ४,१५,१२६ जनसङ्ख्या भएको जिल्ला सुर्खेत हो, भने सब भन्दा कम जनसङ्ख्या भएको जिल्ला डोल्पा हो जहाँ ४२,७७४ मानिसहरू अक्सर रूपमा बसोबास गर्दछन् । प्रदेशको जिल्लागत कुल जनसङ्ख्या अवस्था निम्न अनुसार चित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

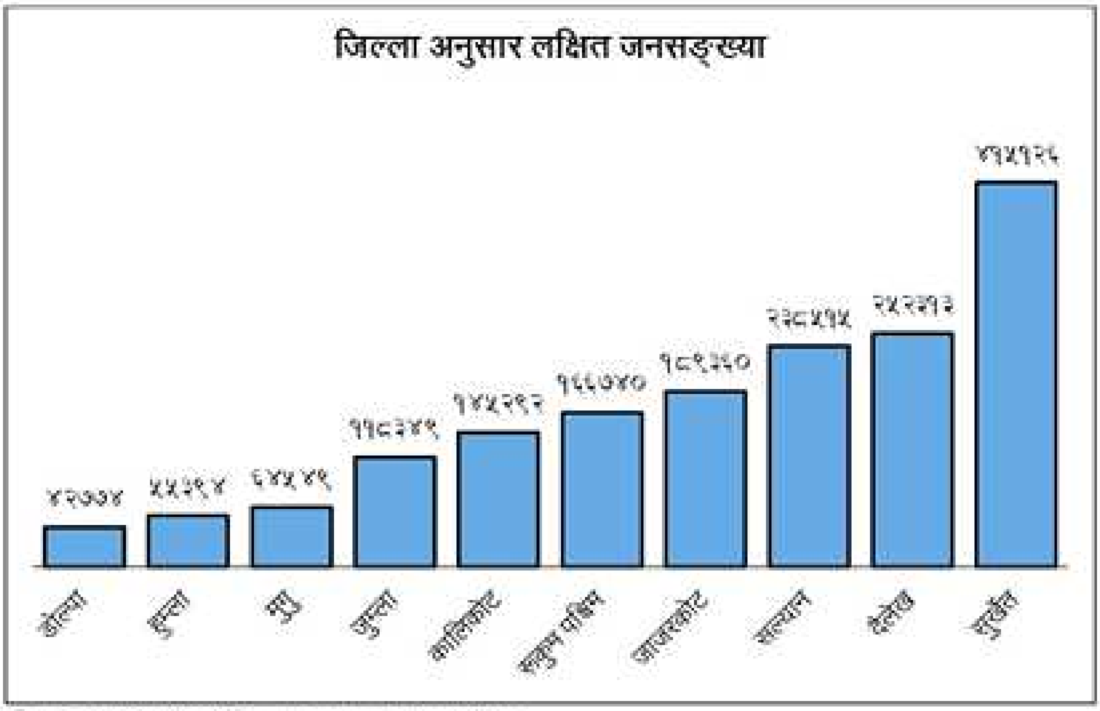

चित्र २ कर्णाली प्रदेशको जिल्लागत कुल जनसङ्ख्या विवरण

स्रोत: स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

प्रमुख सेवा प्रदायकहरूको अवस्था

कर्णाली प्रदेशमा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नको लागि करिब ९०० वटा सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाहरू क्रियाशिल छन् । प्रदेश भित्र ३४ अस्पताल, १४ प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, २७ शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, २९६ आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, १२४ सामुदायिक स्वास्थ्य एकाई, २२ आयुर्वेद औषधालय, ३१४ बर्थिङ सेण्टर, ४२६७ महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका, १४१३ खोप क्लिनिक र ८५२ गाउँघर क्लिनिक रहेका छन् । स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूको अवस्था निम्न अनुसार बार चित्रमा देखाइएको छ ।

सुर्तीजन्य पदार्थ र मदिरा सेवन त्यागे पछिका फाइदाहरू

- [illegible] जोखिम कम हुने
- मुटु र फोक्सो स्वस्थ रहने
- रक्तचाप सामान्य रहने
- [illegible] जोखिम कम हुने

सुझावहरू

सुर्तीजन्य पदार्थ र मदिरा सेवन गर्न छोड्ने कारणहरूको सूची बनाउने ।
आफ्नो जीवनशैली बदल्ने ।
छोड्ने मिति तय गर्ने र साथीभाईहरूको सहयोग लिने ।
डाक्टरको सल्लाह लिने ।

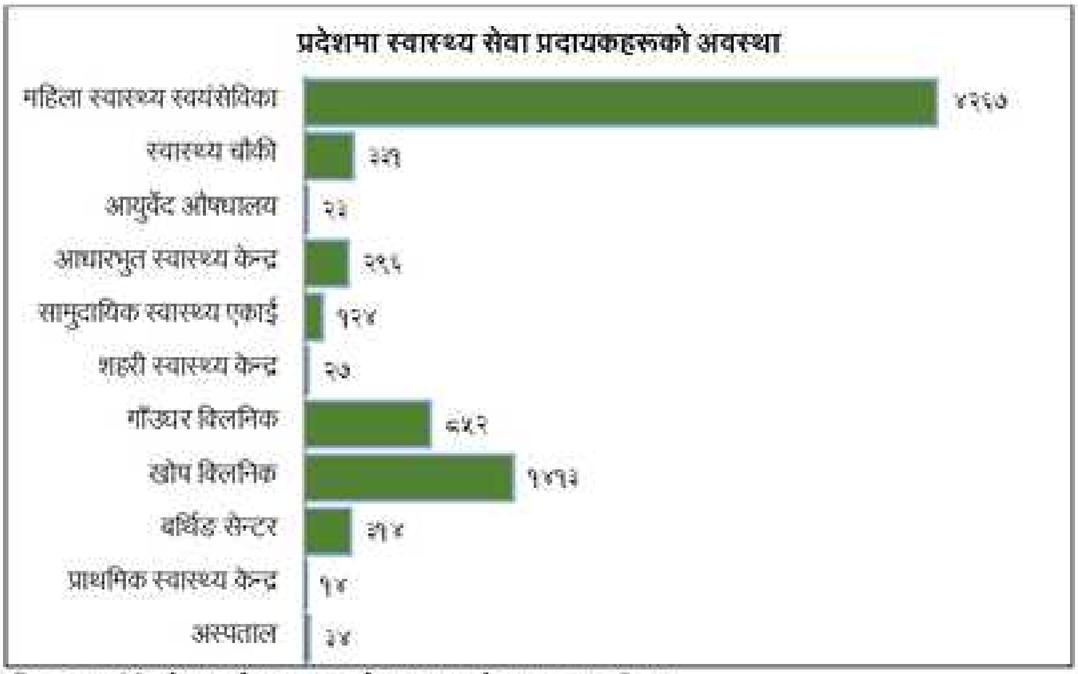

चित्र २ कर्णाली प्रदेशमा रहेका स्वास्थ्य सेवा प्रदायकको सङ्ख्यात्मक विवरण

स्रोत: स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

त्यसैगरी यस प्रदेशमा १ विश्वविद्यालय (मध्यपश्चिम विश्वविद्यालय) र अन्य ६,००० बढि सेवा प्रदायक शैक्षिक संस्थाहरू (बालविकास केन्द्रहरू सहित) रहेका छन् । प्रदेश भित्र ५६ क्याम्पस, ३,२२८ सामुदायिक विद्यालय, २०४ संस्थागत विद्यालय, ७३२ माध्यमिक विद्यालय, २५०६ आधारभूत विद्यालय, २,८३२ बालविकास केन्द्र र १०,०५८ आधारभूत तहमा शिक्षक सङ्ख्या रहेको छ । शिक्षा सेवा प्रदायकहरूको अवस्था निम्न अनुसार बार चित्रमा देखाइएको छ ।

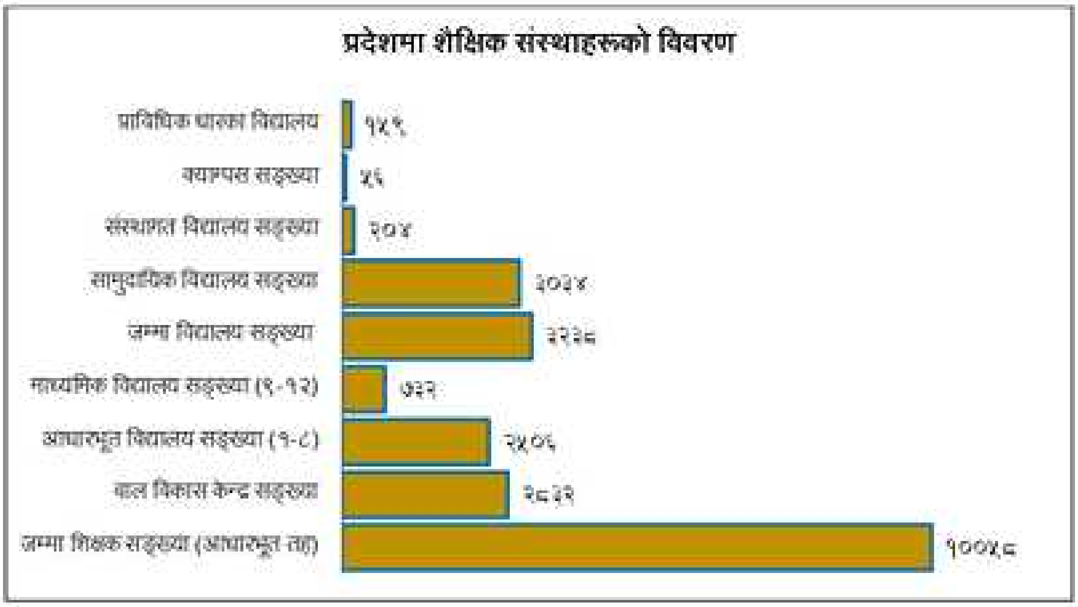

चित्र ४ कर्णाली प्रदेशमा रहेका शिक्षा सेवा प्रदायकहरूको सङ्ख्यात्मक विवरण

प्रमुख सूचकहरूको अवस्था

कर्णाली प्रदेशमा सामाजिक विकास मन्त्रालयसँग सम्बन्धित (सामाजिक क्षेत्रका) केही प्रमुख सूचकहरूको तुलनात्मक अवस्था यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका ४ कर्णाली प्रदेशको प्रमुख सामाजिक सूचकहरु

सूचक	आ.व. २०७७/७८	आ.व.२०७८/७९	आ.व. २०७९/८०
जम्मा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी सङ्ख्या (स्थानीय समेत)	२,६०८	२,६०८	२,६६९
पूर्णखोप प्राप्त गर्ने बालबालिकाको प्रतिशत	७३.९	८८.६	८३
कम तौल भएका २ वर्ष मुनिका बालबालिकाको प्रतिशत	३.६	४.१	३.६
जम्मा नवजात मृत्युसङ्ख्या	१८	२	०
जम्मा ५ वर्षमुनिको मृत्यु सङ्ख्या	४३	१०	८
जम्मा मातृ मृत्यु सङ्ख्या	२०	१७	१६
परिवार नियोजन साधन प्रयोगदर(प्रतिशत)	१९.४	१८.७	१६.१
४ पटक गर्भ जाँच गराउने प्रतिशत	७६	७२.३	९८.३
८ पटक गर्भ जाँच गराउने प्रतिशत	-	-	३४.६

सूचक	आ.व. २०७७/७८	आ.व.२०७८/७९	आ.व. २०७९/८०
सुत्केरी पश्चात प्रोटोकल अनुसार ३ पटक जाँच गराउने आमाको प्रतिशत	४०	५२.६	५७.३
संस्थागत प्रसुती प्रतिशत	६९.५	६९.८	८३.६
दक्ष प्रसुतीकर्मिबाट प्रसुती भएको प्रतिशत	६९.६	७०.१	७४.५
जम्मा क्षयरोगका बिरामी सङ्ख्या	११९१	१६५२	१५७२
जम्मा कुष्ठरोगका बिरामी सङ्ख्या	६७	६८	७३
जम्मा एच.आइ.भि. संक्रमित सङ्ख्या	३०	७०	५६
जम्मा कोभिड १९ संक्रमित सङ्ख्या			
बहिरंग स्वास्थ्य सेवा लिएका जनसङ्ख्या प्रतिशत	१०२.७	१०४.५	८४.७
अस्पतालमा आकस्मिक सेवा लिएको जनसङ्ख्या प्रतिशत	२.१	३.४	५.१
जम्मा साक्षरता प्रतिशत	७६.४	८२.१	७६.१
आधारभूत तह (१-८) मा खुद भर्नादर	९४.९	९६.६	९७.४
माध्यमिक तहमा खुद भर्नादर	६५.५	७२.२	७२.१
जम्मा बिद्यार्थी सङ्ख्या कक्षा १-५	२,७३,४६५	२,८०,८७६	२७११९२
जम्मा बिद्यार्थी सङ्ख्या कक्षा ६-८	१,३९,५१६	१,४४,१००	१३८१२३
जम्मा बिद्यार्थी सङ्ख्या कक्षा ९-१२	१,२२,६८७	१,४५,५२८	१३४२३५
जम्मा बिद्यालय सङ्ख्या	३,०४७	३,०३४	३२३८
बिद्यालय सङ्ख्या (कक्षा १ देखी ५ सम्म)	१,८७७	१,८५५	१९३१
बिद्यालय सङ्ख्या (कक्षा १ देखी ८ सम्म)	५५२	५२९	५७५
बिद्यालय सङ्ख्या (कक्षा १ देखी १० सम्म)	३६०	३८५	३९९
बिद्यालय सङ्ख्या (कक्षा १ देखी १२ सम्म)	२५८	२७८	३३३
प्राविधिक धारका बिद्यालय	१३०	१४७	१५९

स्रोतः मन्त्रालयको अभिलेख, व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

प्रदेशमा विगत २ आ.व. को तुलनामा आ.व. २०७९/८० मा केहि सामाजिक सूचकहरूको अवस्थामा सन्तोषजनक सुधार र केहि सूचकहरूको अवस्था अझै कमजोर रहेको देखिन्छ । आ.व. २०७९/८० मा पूर्ण खोप प्राप्त गर्ने बालबालिकाको प्रतिशत ८३, परिवार नियोजन साधन प्रयोगदर १६२.१ प्रतिशत, प्रोटोकल अनुसार चार पटक गर्भ जाँच गराउने प्रतिशत ९८.२, संस्थागत प्रसुती प्रतिशत ८३.६, दक्ष प्रसुतीकर्मिबाट प्रसुती प्रतिशत ७४.५, बहिरंग स्वास्थ्य सेवा लिएको जनसङ्ख्या प्रतिशत ८४.७, उमेर ५ वर्ष माथिको जम्मा साक्षरता प्रतिशत ७६.१, आधारभूत शिक्षामा खुद भर्नादर ९७.४ प्रतिशत र माध्यमिक शिक्षा तहमा खुद भर्नादर ७२.१ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

चित्र ३ कर्णाली प्रदेशका केहि सामाजिक सूचकहरू

रोजगारीको अवस्था

आर्थिक रूपले सक्रिय र रोजगार जनसङ्ख्याको विश्लेषण गर्दा सामान्यतया उमेर १० बर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्यालाइ लिने गरिन्छ । आर्थिक रूपले सकृय जनसङ्ख्या जसले निर्धारित समय भित्र अक्सर ज्याला वा तलब (नगद वा अन्य) प्राप्त गर्दछ वा आर्थिक उपार्जनको काम गर्दछ त्यसलाइ रोजगार जनसङ्ख्याको रूपमा लिइन्छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार कर्णाली प्रदेशका जिल्लाहरूमा रहेको आर्थिक रूपले सकृय जनसङ्ख्या र रोजगार जनसङ्ख्या प्रतिशत निम्न अनुसार स्तम्भ चित्रमा देखाइएको छ । प्रदेशमा उमेर १० बर्षभन्दा माथिको आर्थिक रूपले सकृय जनसङ्ख्या ७२ प्रतिशत र आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या मध्ये रोजगार जनसङ्ख्या ६५ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

सुर्तीजन्य पदार्थ र मदिरा सेवन त्यागे पछिका फाइदाहरू

- *क्यान्सर, मुटु र फोक्सो हुने रोगहरूको जोखिम कम हुने*
- *मुटु र फोक्सो स्वस्थ रहने*
- *स्वास्थ्य सामान्य रहने*
- *क्षमतामुखी र उत्पादन हुने रोगिहरूको जोखिम कम हुने*

सुझावहरू

सुर्तीजन्य पदार्थ र मदिरा सेवन गर्न छोड्ने कारणहरूको सूची बनाउने ।
आफ्नो जीवनशैली बदल्ने ।
छोड्ने मिति तय गर्ने र साथीभाइहरूको सहयोग लिने ।
डाक्टरको सल्लाह लिने ।

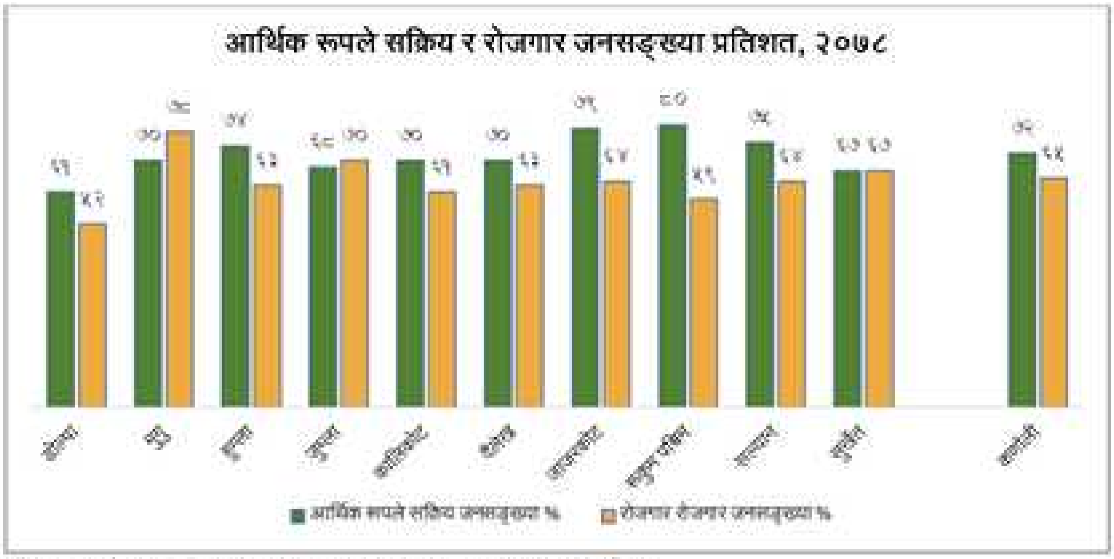

चित्र ६ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या र रोजगार जनसङ्ख्याको प्रतिशत

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग NPHC 2021.

आर्थिक रूपले सकृय जनसङ्ख्याको अनुपात सबैभन्दा बढी रूकुम पश्चिममा ८० प्रतिशत र सबभन्दा कम ६१ प्रतिशत डोल्पामा देखिन्छ ।त्यसैगरी, आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्यामा रोजगार जनसङ्ख्याको प्रतिशत सबैभन्दा मुगुमा ७८ प्रतिशत र सबभन्दा कम ५२ प्रतिशत डोल्पामा देखिन्छ ।

विनियोजित बजेट र खर्चको अवस्था

कर्णाली प्रदेशको स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या, शिक्षा तथा मानव संशाधन, महिला,बालबालिका तथा समाज कल्याण, युवा तथा खेलकुद, भाषा धर्म तथा संस्कृति र पोषण, खानेपानी तथा सरसफाईका क्षेत्रहरू कार्यक्षेत्र हुनेगरी वि.स. २०७४ साल माघमा स्थापना भएको यस सामाजिक मन्त्रालयको स्थापना कालदेखिको विनियोजित बजेट र खर्चको अवस्था यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका ५. सामाजिक विकास मन्त्रालयको बजेट विनियोजन अवस्था (रकम रु. हजारमा)

आर्थिक वर्ष	प्रदेशको कुल बजेट	सामाजिक विकास मन्त्रालयको	
		कुल विनियोजन	प्रदेश बजेटमा मन्त्रालयको प्रतिशत
२०७४/७५	१०,२५,००	७,९४,४५	७.८
२०७५/७६	२८,२८,२८,२८	३२९१६०२	११.६
२०७६/७७	३४,३५,३४,२५	५०५३०२८	१४.७
२०७७/७८	३३,३४,१३,५३	५७२४९३२	१७.०
२०७८/७९	३६,५४,६६,३६	६४३०६८४	१७.६
२०७९/८०	३२,६१,६१,६३	५९७११००	१८.३

स्रोत : मन्त्रालयको अभिलेख ।

स्थापना कालदेखी हालको आर्थिक वर्षसम्म सामाजिक विकास मन्त्रालयको बजेटको प्रवृत्ति हेर्दा हरेक आर्थिक वर्षमा प्रदेशको कुल बजेट सामाजिक विकास मन्त्रालयलाई विनियोजित बजेटको अङ्क बढ्दो क्रममा देखिन्छ । शुरू आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा प्रदेशको कुल बजेटको ७.८ प्रतिशत यस मन्त्रालयलाई

विनियोजित भएकोमा आ.व. २०७९/८० सम्म आईपुग्दा यो प्रतिशत १८.२ पुगेको छ । बढ्दो बजेटको अंश सँगसँगै सामाजिक विकास मन्त्रालयकको वित्तिय प्रगति (खर्च प्रतिशत) बढि बढ्दो क्रममा रहेको छ । शुरू आ.व. २०७४/७५ मा कुल बजेटको ३०.७ प्रतिशत मात्र बजेट खर्च भएकोमा आ.व. २०७७/७८ मा ६६.४ प्रतिशत, आ.व. २०७८/७९ मा ७२.२ प्रतिशत र आ.व. २०७९/८० मा ७१.७ प्रतिशत वित्तिय प्रगति रहेको छ । हालसम्मका आर्थिक वर्षहरूमा यस मन्त्रालयमा विनियोजित बजेट र खर्चको अवस्था बजेटको प्रकार (चालु र पुँजीगत) अनुसार यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका ६ विभिन्न आ.व. मा मन्त्रालयको विनियोजित बजेट र खर्चको अवस्था (रु. हजारमा)

आर्थिक वर्ष	चालु			पुँजीगत			कुल		
	बजेट	खर्च	खर्च %	बजेट	खर्च	खर्च %	बजेट	खर्च	खर्च %
२०७४/७५	४,१२,४५	१,४३,३८	३०.१	३,८२,००	१०,७२	२३.७	७,९४,४५	२,४४,१०	३०.७
२०७५/७६	१,७२,०२,४५	११४,२०,६५	६७.०	१,४७,८६,४७	७७,४४,१२	४९.१	३,१९,१६,०२	१,९१,७५,४७	५८.६
२०७६/७७	३,१६,०५,२२	१,७९,७७,४८	५६.९	१,८९,२५,०६	१,१०,१६,७९	५८.२	५,०५,३०,२८	२,८९,९४,३७	५७.४
२०७७/७८	३,८०,२८,७१	२,६४,८२,४६	६९.६	१,९२,१०,६०	१,१५,३५,९८	६०.१	५,७२,४९,३१	३,८०,१२,४४	६६.४
२०७८/७९	३,४४,५४,७३	२,४८,३२,१२	६९.८	२,८७,४२,११	२,२३,१६,१७	७७.६	६,४३,०६,८४	४,७१,४८,२९	७३.३
२०७९/८०	३,३५,९२,६६	२,३१,१५,४७	६८.८	२,७७,४९,६१	२,०८,३८,९९	७५.१	६,१२,४२,२७	४,३९,५४,४६	७१.७

(क) आ.व.२०७९/८० को चालु, पूँजीगत बजेट र खर्च

आ.व. २०७९/८० मा सामाजिक विकास मन्त्रालय र अन्तर्गतको लागि शुरुमा चालुतर्फ ३ अरब ३३ करोड ५३ लाख ६ हजार र पूँजीगत तर्फ २ अरब ५५ करोड ९८ लाख ३४ हजार गरी जम्मा ५ अरब ८९ करोड ५१ लाख ४० हजार बजेट विनियोजन गरिएको थियो । पछी चालु तर्फ बजेट बढि खुद चालु बजेट ३ अरब ३५ करोड ९२ लाख ६६ हजार (कुल बजेटको ५४.८ प्रतिशत) एवं पूँजीगत तर्फ पनि बजेट थप भई खुद पूँजीगत बजेट २ अरब ७७ करोड ४९ लाख ६१ हजार (कुल बजेटको ४५.२ प्रतिशत) कायम हुन पुगेको थियो । यसरी आ.व. २०७९/८० को मन्त्रालयको खुद बजेट ६ अरब १३ करोड ४२ लाख २७ हजार कायम हुन गएको थियो । कुल विनियोजित बजेटमध्ये प्रदेश सरकार तर्फ २ अरब १५ करोड ८७ लाख ८३ हजार (३४.७ प्रतिशत) र सशर्त तर्फ (संघ तथा अन्य दातृ निकाय सहित) ४ अरब ४६ लाख ४४ हजार (६५.३ प्रतिशत) रहेको थियो । मन्त्रालयको कुल विनियोजित बजेटको दातृ संस्थागत विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका ७: दातृ संस्था अनुसार विनियोजित बजेट

दातृ संस्था	बजेट (रू.हजार)
नेपाल सरकार (प्रदेश)	२,१२,९५,८३
संघ	३,७१,०९,९०
संघ/आन्तरिक ऋण	११,६३,५०
युनिसेफ	२,०५,०४
एस.इ.एस.पी.	३,६८,००
स्वीट्जरल्याण्ड-एस डी सी	५०,००
यु एस एड	६,००,००
जेफम्याट	२२,००
जेफम्याट -सेव द चिल्ड्रेन	१२,००
गाभी	२,४२,००
दाताको संयुक्त कोष	२,७४,००
कुल जम्मा	६,१३,४२,२७

चित्र ७ : दातृ संस्थागत विनियोजित बजेट २०७९/८०

मन्त्रालय र अन्तर्गतको चालु तथा पूँजीगत बजेट र खर्चको संक्षिप्त अवस्था निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८ : आ.व. २०७९/८० मा मन्त्रालयको विनियोजित बजेट तथा खर्चको अवस्था (रू. हजारमा)

बजेट प्रकार	बजेट			बजेट खर्च	खर्च प्रतिशत	
	शुरू बजेट	खुद बजेट	प्रतिशत		शुरू बजेटमा	खुद बजेटमा
चालु	३,३३,५३,०६	३,३५,९२,६६	५४.८	२,३०,८०,९०	६९.२	६८.७
पूँजीगत	२,५५,९८,३४	२,७७,४९,६१	४५.२	२,०८,३७,५७	८१.४	७५.१
जम्मा	५,८९,५१,४०	६,१३,४२,२७	१००	४,३९,१८,४७	७४.५	७१.७

स्रोतः PLMBIS

सामाजिक विकास मन्त्रालय र अन्तर्गतको आ.व. २०७९/८० को कूल खर्च ४ अरब ३९ करोड १८ लाख ४७ हजार रहेको छ जुन शुरू बजेटको ७४.५ प्रतिशत र खुद बजेटको ७१.६ प्रतिशत हुन आउँछ । खुद बजेटमा चालु तर्फको ३ अरब ३५ करोड ९२ लाख ६६ हजारमध्ये २ अरब ३० करोड ८० लाख ९० हजार (६८.७ प्रतिशत) खर्च भएको छ भने पूँजीगत तर्फको २ अरब ७७ करोड ४९ लाख ६१ हजारमध्ये २ अरब ८ करोड ३७ लाख ५७ हजार (७५.१ प्रतिशत) खर्च भएको छ ।

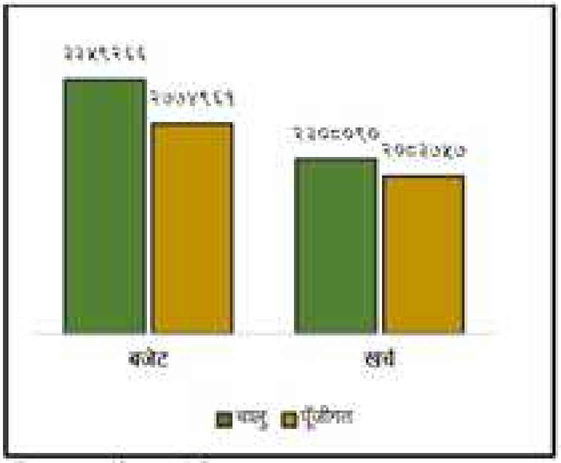

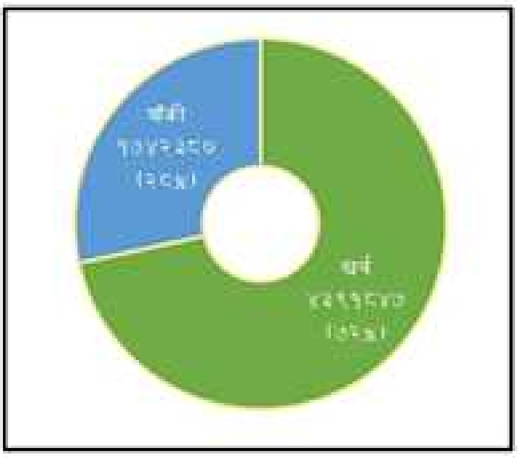

चित्र ८ : बजेट खर्चको अवस्था (रू. हजारमा)

मन्त्रालयको बजेटलाई प्रशासनिक र कार्यक्रमगत हिसाबले हेर्दा कुल प्रशासनिक तर्फ कुल १ अरब ११ करोड ४८ लाख ७७ हजार प्रशासनिक तर्फ खर्च भएको देखिन्छ भने कार्यक्रम तर्फ कुल ३ अरब २३ करोड ८९ लाख ५३ हजार रकम विनियोजन भएको देखिन्छ । प्रशासनिक तर्फ कुल विनियोजित मध्ये ६७.२ प्रतिशत रकम मात्र खर्च भएको छ भने कार्यक्रम तर्फ विनियोजित बजेटको ७४.८ प्रतिशत रकम खर्च भएको छ । यो विवरण तलको तालिकामा थप स्पष्ट गराईएको छ ।

तालिका ९ : आर्थिक वर्ष २०७९/८० को प्रशासनिक र कार्यक्रमगत वित्तिय प्रगति अवस्था (रकम रू हजारमा)

बजेट शिर्षक	विवरण	प्रशासनिक	कार्यक्रमगत	सशर्त (संघ)	कुल जम्मा
कुल बजेट	विनियोजित	१११४८७७	३२३८९५३	१७८०३९७	६१३४२२७
	खर्च	७४९१९७	२४२३६५२	१२२२६०७	४३९५४५६
	खर्च प्रतिशत	६७.२	७४.८	६८.७	७१.७
चालु	विनियोजित	१११४८७७	९०४७१४	१३३९६७५	३३५९२६६
	खर्च	७४९१९७	६५५६७८	९०६६८२	२३११५५७
	खर्च प्रतिशत	६७.२	७२.५	६७.७	६८.८
पूँजीगत	विनियोजित	०	२३३४२३९	४४०७२२	२७७४९६१
	खर्च	०	१७६७९७४	३१५९२५	२०८३८९९
	खर्च प्रतिशत	०	७५.७	७१.७	७५.१

स्रोतः PLMBIS

सामाजिक विकास मन्त्रालय अन्तर्गतको कुल बजेटलाई बजेट उपशीर्षक अनुसार हेर्दा सबैभन्दा बढि बजेट विनियोजन स्वास्थ्य सेवा कार्यालयहरू तर्फ १९.२ प्रतिशत (रकम रू. १ अरब ११ करोड ६ लाख ९१ हजार) रहेको छ । मन्त्रालयको कुल २१ वटा बजेट उपशिर्षकहरूमा सबैभन्दा बढि वित्तिय प्रगति प्रदेश खेलकुद परिषद् अन्तर्गत कुल विनियोजनको ९८ प्रतिशत रहेको छ भने महामारी तथा आकस्मिक स्वास्थ्य व्यवस्थापन अन्तर्गत विनियोजित खुद बजेट १ करोड ७४ लाख ९० हजार मध्ये कनै पनि खर्च भएको छैन । बजेट उपशिर्षक अनुसार कुल बजेट र खर्च बजेट बजेटको अवस्था (चालु र पुँजीगत प्रकार अनुसार) निम्न अनुसार तालिका प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १० बजेट उपशीर्षक अनुसार विनियोजित बजेट तथा खर्चको अवस्था

क्र. सं.	उपशीर्षक नं.	बजेट उपशीर्षक	चालु			पुँजीगत			जम्मा		
			बजेट	खर्च	खर्च %	बजेट	खर्च	खर्च %	बजेट	खर्च	खर्च %
१	३५०००००११	सामाजिक विकास मन्त्रालय	१४,४६,२७	६,२८,७९	४३.१	१२,९७,१०	७,४०,७७	५७.१	२७,४४,४७	१३,६९,५६	४९.७
२	३५०००००१२	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला	३,४७,०६	२,९७,१८	८५.६	८०,६०	७३,५७	९१.१	४,२७,६६	३,७०,७५	८६.७
३	३५०००९०१	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र	११,०७,२०	४,६०,६१	४१.६	१,६५,८०	७५,८३	४५.६	१२,७३,००	५,३६,४४	४२.१
४	३५०००९०२	प्रदेश खेलकुद परिषद्	४,९६,४५	३,७०,८४	७४.७	६६,४६,००	६५,४९,२२	९८.५	७१,४२,४५	६९,२०,०६	९६.९
५	३५०००१०११	शिक्षा विकास निर्देशनालय	६,५५,१९	३,५३,५८	५४.०	१४,५४,००	१०,७६,७९	७४.१	२१,०९,१९	१४,३०,३७	६७.८
६	३५०००१०१२	सामाजिक विकास कार्यालयहरू	१९,०५,२१	११,७२,४८	६१.६	२६,९८,४७	२४,२०,४८	८९.७	४६,०३,६८	३५,९२,९६	७८.०
७	३५०००२०११	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	५,८९,३३	३,७५,२६	६३.७	२०,६०	१३,४०	६५.०	६,०९,९३	३,८८,६६	६३.७
८	३५०००२०१२	अस्पतालहरू	४३,८२,६९	३१,४३,७२	७१.७	५०,२२,००	३३,८७,८५	६७.४	९४,०४,६९	६५,३१,५७	६९.४
९	३५०००२०१३	स्वास्थ्य सेवा कार्यालयहरू	६२,०९,५६	४३,९५,८२	७०.८	५५,०४,३५	३४,९८,१९	६३.६	१,१७,१३,९१	७८,९४,०१	६७.४
१०	३५०००२०१४	आयुर्वेद औषधालयहरू	१५,३८,३९	१२,२२,६७	७९.५	१,०४,५०	९२,५६	८८.६	१६,४२,८९	१३,१५,२४	८०.१
११	३५०००२९०३	महामारी तथा आकस्मिक स्वास्थ्य व्यवस्थापन	१,७४,९०	०	०.०	०	०		१,७४,९०	०	०.०
१२	३५०००३०११	मानव संसाधन विकास केन्द्र	३,६९,६९	२,३५,७७	६३.८	१९,००	१६,०७	८४.६	३,८८,६९	२,५१,८४	६४.८
१३	३५०००५०११	प्रदेश संग्रहालय तथा अभिलेखालय	१,४५,६५	९९,२२	६८.१	२४,९९	११,१७	४४.७	१,७०,६४	१,१०,३९	६४.७
१४	३५०९१११२०	एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रणसँग शर्त अनुदान।	१,५९,००	७५,११	४७.२	०	०		१,५९,००	७५,११	४७.२
१५	३५०९१११२१	राष्ट्रिय युवा परिषद्‌संग शर्त अनुदान।	२१,००	१३,०७	६२.२	०	०		२१,००	१३,०७	६२.२
१६	३५०९१११२२	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रसँग शर्त अनुदान।	७८,००	७३,४५	९४.२	०	०		७८,००	७३,४५	९४.२
१७	३५०९१११२३	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्रसँग शर्त अनुदान।	७५,००	६६,०९	८८.१	०	०		७५,००	६६,०९	८८.१
१८	३५०९१११२४	क्षयरोग नियन्त्रणसँग शर्त अनुदान।	१,७३,००	१,२४,०७	७१.७	०	०		१,७३,००	१,२४,०७	७१.७

क्र.सं.	उपशीर्षक नं.	बजेट उपशीर्षक	चालु			पुँजीगत			जम्मा		
			बजेट	खर्च	खर्च %	बजेट	खर्च	खर्च %	बजेट	खर्च	खर्च %
१९	३५०९११२५	नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा सेवा कार्यक्रमसँग शर्त अनुदान।	६,२४,००	४,८२,८९	७७.४	०	०		६,२४,००	४,८२,८९	७७.४
२०	३५०९११२६	[illegible] रोकथाम तथा कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रमसँग शर्त अनुदान।	६८,००	४९,३३	७२.५	०	०		६८,००	४९,३३	७२.५
२१	३५०९११२७	महामारी रोग नियन्त्रण कार्यक्रमसँग शर्त अनुदान।	७,०६,००	४,१०,७४	५८.२	०	०		७,०६,००	४,१०,७४	५८.२
२२	३५०९११२८	स्वास्थ्य व्यवस्थापन कार्यक्रमसँग शर्त अनुदान।	९,२६,००	६,८०,८३	७३.५	०	०		९,२६,००	६,८०,८३	७३.५
२३	३५०९११२९	परिवार कल्याण कार्यक्रमसँग शर्त अनुदान।	५३,२५,९७	४१,६६,०४	७८.२	१६,००	१३,४७	८४.२	५३,४१,९७	४१,७९,५१	७८.२
२४	३५०९११३०	राष्ट्रिय युवा परिचालन कार्यक्रमसँग शर्त अनुदान।	५,२६,५०	३,९२,५१	७४.६	०	०		५,२६,५०	३,९२,५१	७४.६
२५	३५०९११३१	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् [illegible] कार्यक्रम सञ्चालनसँग शर्त अनुदान।	३५,४४,००	२३,१७,९३	६५.४	१४१३००	१०,४६,३५	७४.०	४९,५७,००	३३,६३,४८	६७.९
२६	३५०९११३२	आयुर्वेद सेवा कार्यक्रमसँग शर्त अनुदान।	६,०८,००	५,६६,६७	९३.२	०	०		६,०८,००	५,६६,६७	९३.२
२७	३५०९११३३	विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम- जिल्ला तहसँग शर्त अनुदान।	५,४७,००	३,२०,०७	५८.५	५,०१,००	३,६१,१४	७२.१	१०,४८,००	६,८१,२१	६५.०
२८	३५०९११३४	स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमसँग शर्त अनुदान।	६२,५०	३५,८९	५७.४	५,००,००	३,९६,२८	७९.३	५,६२,५०	४,३२,१७	७६.८
२९	३५०९११३५	उपचारात्मक सेवा कार्यक्रमसँग शर्त अनुदान।	४,२८,००	२,६३,०४	६१.४	११,७८,००	१,४१	०.१	१६,०६,००	२,६४,४५	१६.५
३०	३५०९११३६	राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डसँग शर्त अनुदान।	२,४९,००	२,४४,०९	९८.२	०	०		२,४९,००	२,४४,०९	९८.२
३१	३५०९११३७	राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्सँग शर्त अनुदान।	६०,००	५७,५१	९५.९	९५,००	५४,९०	५७.८	१,५५,००	१,१२,४०	७२.५
जम्मा			३,३५,९२,६६	२,३१,१५,५७	६८.८	२,७७,४९,६१	२,०८,३८,९९	७५.१	६,१३,४२,२७	४,३९,५४,५६	७१.७

बजेट उपशीर्षकगत खर्चको अवस्था हेर्दा सबभन्दा बढी प्रदेश खेलकुद परिषद् तर्फ खुद विनियोजित बजेटको ९८ प्रतिशत र सबभन्दा कम उपचारात्मक सेवा कार्यक्रम (संघ शसर्त अनुदान) १७ प्रतिशत मात्र देखिन्छ । बढी खर्च प्रगति भएका बजेट उपशीर्षकहरूमा क्रमशः प्रदेश खेलकुद परिषद्, राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड(संघ शसर्त अनुदान) र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र(संघ शसर्त अनुदान) रहेका छन् भने तुलनात्मक रूपमा कम खर्च गर्ने उपशीर्षकहरूमा उपचारात्मक सेवा कार्यक्रम (संघ शसर्त अनुदान), प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र र एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रण (संघ शसर्त अनुदान) रहेका छन्। महामारी तथा आकस्मिक स्वास्थ्य व्यवस्थापन बजेट उपशीर्षकमा विनियोजित कुल रकम १ करोड ७४ लाख ९० हजार मा कुनै पनि रकम खर्च भएको देखिँदैन ।

सारांशमा बजेट उपशीर्षक अनुसार खर्च प्रतिशत निम्न अनुसार स्तम्भ चित्रमा देखाइएको छ ।

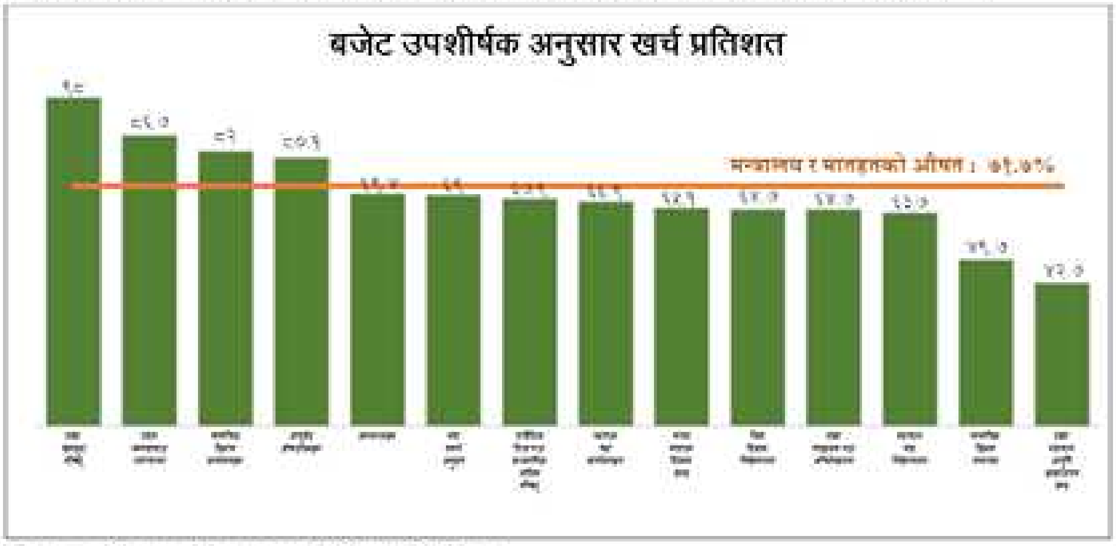

चित्र ९: बजेट उपशीर्षक अनुसार वित्तीय प्रगति (प्रतिशत)

स्रोत: PLMBIS

(ख) खर्च शीर्षक अनुसार बजेट र खर्च

सामाजिक विकास मन्त्रालय र अन्तर्गतको आ.व.२०७९/८० को खर्च शीर्षक अनुसार शुरु विनियोजित बजेट, खुद विनियोजित बजेट, बजेट खर्च र खुद बजेटमध्ये खर्च प्रतिशतको अवस्था यस प्रकार तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका ११ : खर्च शीर्षक अनुसार विनियोजित बजेट तथा खर्चको अवस्था

शीर्षक नं.	खर्च शीर्षक	शुरू बजेट	खुद बजेट	खर्च	खर्च %
२११११	पारिश्रमिक कर्मचारी	८१,८७,४७	८२,४९,७८	५३,४८,७९	६४.८
२११२१	पोशाक	१,४३,८५	१,४३,८५	१,११,९१	७७.८
२११३१	स्थानीय भत्ता	५,४७,५६	५,४७,५६	३,७१,४७	६७.८
२११३२	महंगी भत्ता	२,९९,५२	२,९९,५२	१,६१,०९	५३.८
२११३४	कर्मचारीको बैठक भत्ता	२३,४६	२४,४६	१५,३९	६२.९
२११३५	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	१३,२६,३५	१३,७६,४९	१०,२९,४५	७४.८

शीर्षक नं.	खर्च शीर्षक	शुरु बजेट	खुद बजेट	खर्च	खर्च %
२११३९	अन्य भत्ता	७९,३९	८६,६३	७३,४०	८४.७
२११४९	पदाधिकारी अन्य भत्ता	३५,७०	३५,७०	२१,२०	५९.४
२१२१२	योगदानमा आधारित निवृत्तभरण तथा उपदान कोष खर्च	३०	३०	०	०.०
२१२१३	योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	१५,२८	१५,४२	५,३१	३४.४
२२१११	पानी तथा बिजुली	२,५०,९३	२,६०,९३	२,३१,३२	८८.७
२२११२	संचार महसुल	१,११,८३	१,११,८३	८७,०५	७७.८
२२२११	इन्धन (पदाधिकारी)	४,२०	४,२०	३,१५	७५.०
२२२१२	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	१,३४,८९	१,३५,३९	१,२८,३७	९४.८
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	९९,१०	१,०७,६१	९५,६९	८८.९
२२२१४	बिमा तथा नवीकरण खर्च	२९,४७	२९,४७	१८,०३	६१.२
२२२२१	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	५७,०४	५७,०४	४९,८३	८७.४
२२२३१	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	२१,००	३६,००	३३,७०	९३.६
२२२९१	अन्य सम्पत्तिहरुको संचालन तथा सम्भार खर्च	८,००	८,००	४,५७	५७.१
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	१,४७,४३	१,४७,४३	१,४०,८५	९५.५
२२३१२	पशुपंक्षीहरुको आहार	५,४०	५,४०	५,३०	९८.२
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	९१,०६	९१,०६	७६,९०	८४.५
२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	३०,९८	३०,९८	२६,१५	८४.४
२२३१५	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	८०,८७	८३,८७	७२,०४	८५.९
२२३१९	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	४८,१०	४८,१०	४५,१०	९३.८
२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	५७,२०	५९,७०	५३,३५	८९.४
२२४१२	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	२,९५	२,९५	२,२१	७४.९
२२४१३	करार सेवा शुल्क	७,५१,११	८,७४,८०	७,६१,५८	८७.१
२२४१९	अन्य सेवा शुल्क	४,८५,६०	४,४६,६०	३,२३,८०	७२.५
२२५११	कर्मचारी तालिम खर्च	३,३६,५८	३,३१,५८	२,३७,३८	७१.६
२२५१२	सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	७,००,९४	७,००,९४	१,५१,५८	२१.६
२२५२१	उत्पादन सामग्री / सेवा खर्च	२,००	२,००	०	०.०
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१,७४,५२,४२	१,७४,०८,५३	१,१८,७७,६६	६८.२
२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	१३,००	१३,००	५,३९	४१.४
२२६११	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	१,३९,७५	१,३९,७५	१,२५,०४	८९.५
२२६१२	भ्रमण खर्च	१,११,१४	१,११,१४	८९,८७	८०.९
२२७११	विविध खर्च	७२,२२	७२,२२	६७,३६	९३.३
२७१११	सामाजिक सुरक्षा	१,९६,१९	२,१५,१९	१,८६,७२	८६.८
२७११२	अन्य सामाजिक सुरक्षा	७,००	७,००	२,२५	३२.१
२७२११	छात्रवृत्ति	४,३२,८०	४,३२,८०	३,३७,७१	७८.०
२७२१३	औषधी खरिद खर्च	६,१०,६८	६,२०,६८	५,२४,९६	८४.६
२८१४२	घर भाडा	१,८०,००	१,९२,०६	१,५५,२०	८०.८

शीर्षक नं.	खर्च शीर्षक	शुरु बजेट	खुद बजेट	खर्च	खर्च %
२८१४३	सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	२२,३०	२२,३०	२०,४०	९१.५
२८२११	राजस्व फिर्ता	०	२,४०	२,४०	१००.०
३१११२	गैर आवासीय भवन निर्माण/खरिद	१,५६,५२,२०	१,५५,२७,२०	१,०५,६३,३६	६८.०
३१११३	निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	३०,००	३०,००	२२,९०	७६.३
३११२१	सवारी साधन	१,४३,६०	१,६३,६०	९४,३९	५७.७
३११२२	मेशिनरी तथा औजार	२२,५१,७०	३४,११,०६	१९,७४,७५	५७.८
३११२३	फर्निचर तथा फिक्चर्स	१३,८,८५	१,८१,४९	१,४०,२१	७७.३
३११५६	खानेपानी संरचना निर्माण	१५,००	१५,००	१४,४३	९६.२
३११५९	अन्य सार्वजनिक निर्माण	७०,६२,००	७७,९०,७७	७४,६०,१५	९५.८
३११६१	निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	२,७७,४०	३,०५,४०	२,५४,६२	८३.४
३११७१	पूँजीगत सुधार खर्च सार्वजनिक निर्माण	२७,५९	२७,५९	२३,२६	८४.३
३१४११	जग्गा प्राप्ति	०	२,८९,५०	२,८९,५०	१००.०
	कुल जम्मा	५,८९,५१,४०	६,१३,४२,२७	४,२९,१८,४८	७१.७

स्रोत: PLMBIS

नसर्ने रोगहरुलाई उपयोगी आसन/प्राणायाम

अनिन्द्रा/तनाव

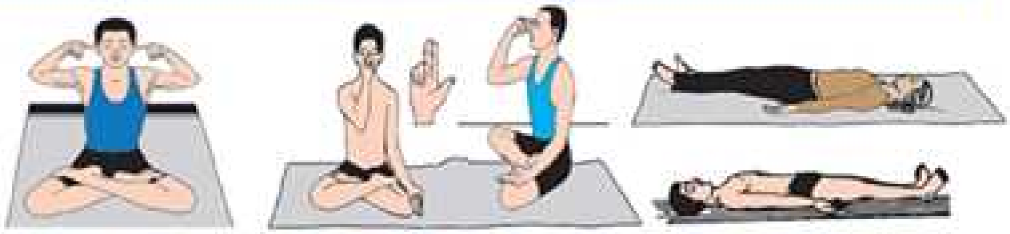

भ्रामरी — अनुलोम विलोम प्राणायाम — शवासन

मधुमेह

गोमुखासन — वक्रासन — भुजंगासन

मोटोपन (स्थौल्य)

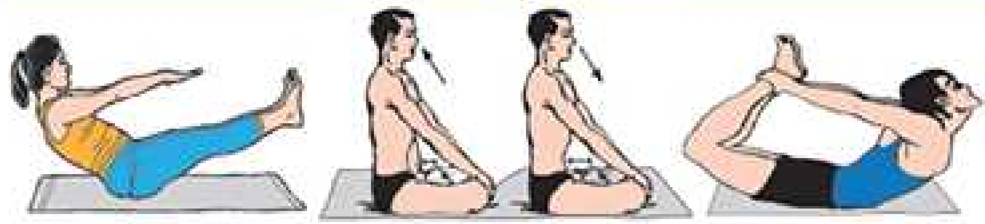

नौकासन — कपालभाती — धनुरासन

उच्च रक्तचाप

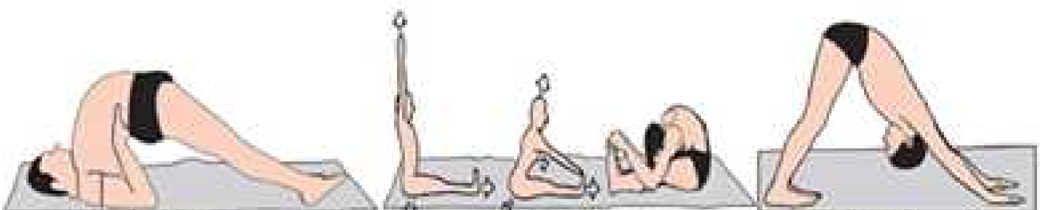

सेतुबंधासन — पश्चिमोत्तासन — अधोमुखासन

कर्णाली प्रदेश नेपाल, सामाजिक विकास मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, सुर्खेत

(ग) कार्य क्षेत्रगत बजेट र खर्च

मन्त्रालयका ६ वटा विषयगत क्षेत्रहरूमध्ये सबैभन्दा बढि स्वास्थ्य र त्यसपछि शिक्षा क्षेत्रमा बजेट विनियोजन रहेको छ । विभिन्न आर्थिक वर्षहरूमा स्वास्थ्य, शिक्षा तथा अन्य क्षेत्रहरूमा विनियोजित बजेटको अवस्था यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका १२ विभिन्न आर्थिक वर्षहरूमा विषयगत कार्यक्षेत्र अनुसार विनियोजित बजेट (रु हजारमा)

आर्थिक वर्ष	स्वास्थ्य क्षेत्र			शिक्षा क्षेत्र			अन्य क्षेत्र
	विनियोजन	प्रदेश बजेटमा अंश	मन्त्रालय बजेटमा अंश	विनियोजन	प्रदेश बजेटमा अंश	मन्त्रालय बजेटमा अंश	
२०७६/७७	२६९१४८०	७.८	५३.३	८५२०२३	२.५	१६.९	१५०९५२५
२०७७/७८	२३९१५९५	७.१	४१.८	१४४७५०८	४.३	२५.३	१८८५८२९
२०७८/७९	४१६३३१४	११.४	६४.७	९१६७८२	२.५	१४.३	१३५०५८८
२०७९/८०	३७१५३५८	११.४	६०.६	१२६४५९७	३.९	२०.६	११५४२७२

स्रोत: PLMBIS

तालिका १३ विषयगत कार्यक्षेत्र अनुसार विनियोजित बजेट खर्चको अवस्था, आ.व. २०७९/८० (रु हजारमा)

क्र.सं.	विषयगत क्षेत्र	विनियोजन र लक्ष्य		भौतिक प्रगति		वित्तिय प्रगति	
		भौतिक लक्ष्य	विनियोजित रकम	परिमाण	प्रगति प्रतिशत	खर्च रकम	प्रगति प्रतिशत
१	स्वास्थ्य	२१६९	३७१५३५८	१८५५	८५.५	२५५३४४९	६८.४
२	शिक्षा	१२३३	१२६४५९७	८९९	७२.९	८८३०९३	६९.६
३	सामाजिक विकास	१०४	१०७३०८	७९	७६.०	७४९००	६७.०
४	युवा तथा खेलकुद	३६	७६४४६८	२९	८०.०	७०७००६	९२.५
५	योजना, प्रशासन, श्रम रोजगार	१६२	४५५८०	११०	६७.९	३१४४९	६९.०
६	भाषा, कला, संस्कृति	६८	६५७७९	४६	६७.७	४५५५९	६९.३
जम्मा		३७७२	६१३४२२७	३०१८	८०.०	४३९५४५६	७१.७

स्रोत: PLMBIS

आ.व. २०७९/८० मा यस मन्त्रालय र अन्तर्गतको बजेट विनियोजनलाई हेर्दा सबैभन्दा बढी स्वास्थ्य क्षेत्रमा ६०.६ प्रतिशत र सबभन्दा कम योजना, प्रशासन तथा श्रम रोजगारमा ०.७ प्रतिशत गरिएको थियो। शिक्षा, युवा तथा खेलकूद, सामाजिक विकास र भाषा, धर्म र संस्कृति क्षेत्रहरूमा क्रमशः करिब २०.६, १२.०, १२.७१ , १.७ र १.१ प्रतिशत बजेट छुट्याइएको थियो ।विनियोजित बजेटको तुलनामा खर्च बजेटको अंश हेर्दा विनियोजित खुद बजेटमध्ये सबैभन्दा बढी युवा तथा खेलकुद क्षेत्रमा ९२.५ प्रतिशत र सबैभन्दा कम सामाजिक विकास क्षेत्रमा करिब ६७ प्रतिशत खर्च भएको देखिन्छ । त्यसैगरि भाषा, कला, संस्कृति, योजना, प्रशासन, श्रम रोजगार र स्वास्थ्य क्षेत्रहरुको बजेट खर्च प्रतिशत क्रमशः ६९.६, ६९.३, ६९ र ६८.४ प्रतिशत रहेको छ । यसलाइ निम्नानुसार चित्रहरूमा पनि देखाइएको छ ।

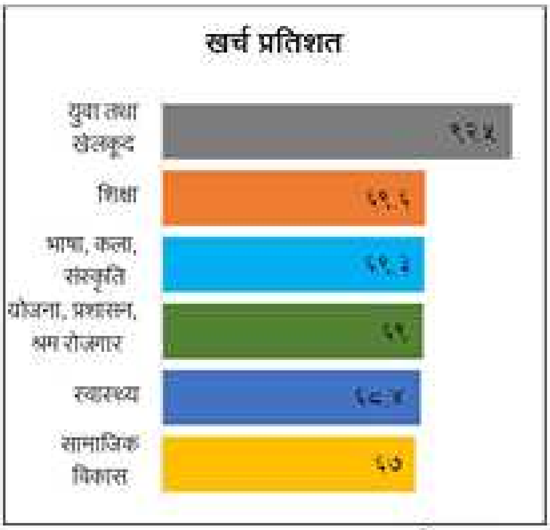

चित्र १० विषयगत कार्यक्षेत्र अनुसार विनियोजित बजेट र खर्चको अवस्था

स्रोत: PLMBIS

(घ) कार्यालयगत बजेट र खर्च

सामाजिक विकास मन्त्रालय, कर्णाली प्रदेश अन्तर्गतका खर्च केन्द्र (कार्यालय)हरुको चालु तर्फको आ.व. २०७९/८० को विनियोजित बजेटमध्ये भएको खर्च (वित्तीय प्रगति) अवस्था तलको तालिका र स्तम्भ चित्रमा देखाइएको छ ।

तालिका १४ कार्यालयगत कुल बजेट र खर्चको अवस्था

क.स.	कार्यालय	बजेट	खर्च	खर्च%
१	सामाजिक विकास मन्त्रालय	२९,३०,३७	१३,६९,५६	४६.७
२	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला	४,२७,८६	३,७०,७६	८६.७
३	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र	१२,७३,००	५,४२,१४	४२.७
४	प्रदेश खेलकुद परिषद्	७०,७२,४५	६९,३०,०६	९८.०
५	शिक्षा विकास निर्देशनालय	२२,०९,१९	१४,३०,३१	६४.७
६	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	६,०९,९३	३,८८,६६	६३.७
७	मानव संशाधन विकास केन्द्र	३,८६,६९	२,५१,८४	६५.१
८	प्रदेश संग्रहालय तथा अभिलेखालय	१,७०,६४	१,१०,३९	६४.७
९	संघीय सशर्त	१,७८,०३,९७	१,२२,२६,०७	६८.७
१०	प्रदेश अस्पताल,वीरेन्द्रनगर	८६,९६,४८	५९,९३,६६	६८.९
११	मेहेलकुना अस्पताल,गुर्भाकोट	७,०९,२१	५,३७,९१	७५.८
१२	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय,रुकुम पश्चिम	१६,९८,८६	१,१२७,२७	६६.४
१३	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय,सल्यान	१८,०३,८७	११,९१,३४	६६.०
१४	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय,डोल्पा	१६,८३,९२	१३,९२,८४	८२.७
१५	जनस्वास्थ्य सेवा कार्यालय,जुम्ला	२,२८,१०	१,९१,११	८३.८
१६	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय,मुगु	७,०४,६३	५,०९,६२	७२.३

क्र.स.	कार्यालय	बजेट	खर्च	खर्च%
१७	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, हुम्ला	१७,९७,८६	१२,२६,०२	६८.२
१८	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, कालिकोट	१०,२७,३८	५,७३,५७	५५.८
१९	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, जाजरकोट	८,१९,७१	५,५२,०४	६७.३
२०	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, दैलेख	१७,८३,८७	९,१०,८७	५१.१
२१	जनस्वास्थ्य सेवा कार्यालय, सुर्खेत	२,५८,७१	२,१९,३४	८४.८
२२	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, रूकुम पश्चिम	१,२५,४६	९५,५४	७६.२
२३	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, सल्यान	१,१६,२५	९५,१३	८१.८
२४	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, डोल्पा	१,४५,३०	९८,९३	६८.१
२५	जुम्ला आयुर्वेद औषधालय, जुम्ला	१,७०,०७	१,३४,७०	७९.२
२६	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, मुगु	१,३१,१०	८४,१८	६४.२
२७	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, हुम्ला	१,६९,७२	१,३०,९३	७७.१
२८	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, कालिकोट	१,४७,२२	१,१८,८३	८०.७
२९	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, जाजरकोट	१,४९,७०	१,०४,८७	७०.१
३०	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, दैलेख	१,२८,९८	१,१३,७१	८८.२
३१	प्रदेश आयुर्वेद अस्पताल तथा अनुसन्धान केन्द्र, सुर्खेत	३,५९,०९	३,३८,४३	९४.२
३२	सामाजिक विकास कार्यालय, रूकुम पश्चिम	५,४४,७३	४,४४,७४	८१.६
३३	सामाजिक विकास कार्यालय, सल्यान	८,०२,५०	६,९६,४१	८६.८
३४	सामाजिक विकास कार्यालय, डोल्पा	५,४३,६६	४,४१,३२	८१.२
३५	सामाजिक विकास कार्यालय, जुम्ला	६,७९,८६	५,८७,०४	८६.३
३६	सामाजिक विकास कार्यालय, मुगु	३,९९,१९	२,७७,१९	६९.४
३७	सामाजिक विकास कार्यालय, हुम्ला	६,१०,९०	५,१९,५५	८५.०
३८	सामाजिक विकास कार्यालय, कालिकोट	६,१४,६२	५,०९,३३	८२.९
३९	सामाजिक विकास कार्यालय, जाजरकोट	६,९५,२५	५,९७,८०	८६.०
४०	सामाजिक विकास कार्यालय, दैलेख	७,११,९७	५,१९,५८	७३.०
	कुल जम्मा	६,१३,४२,२७	४,३९,५४,५८	७१.७

स्रोत: PLMBIS

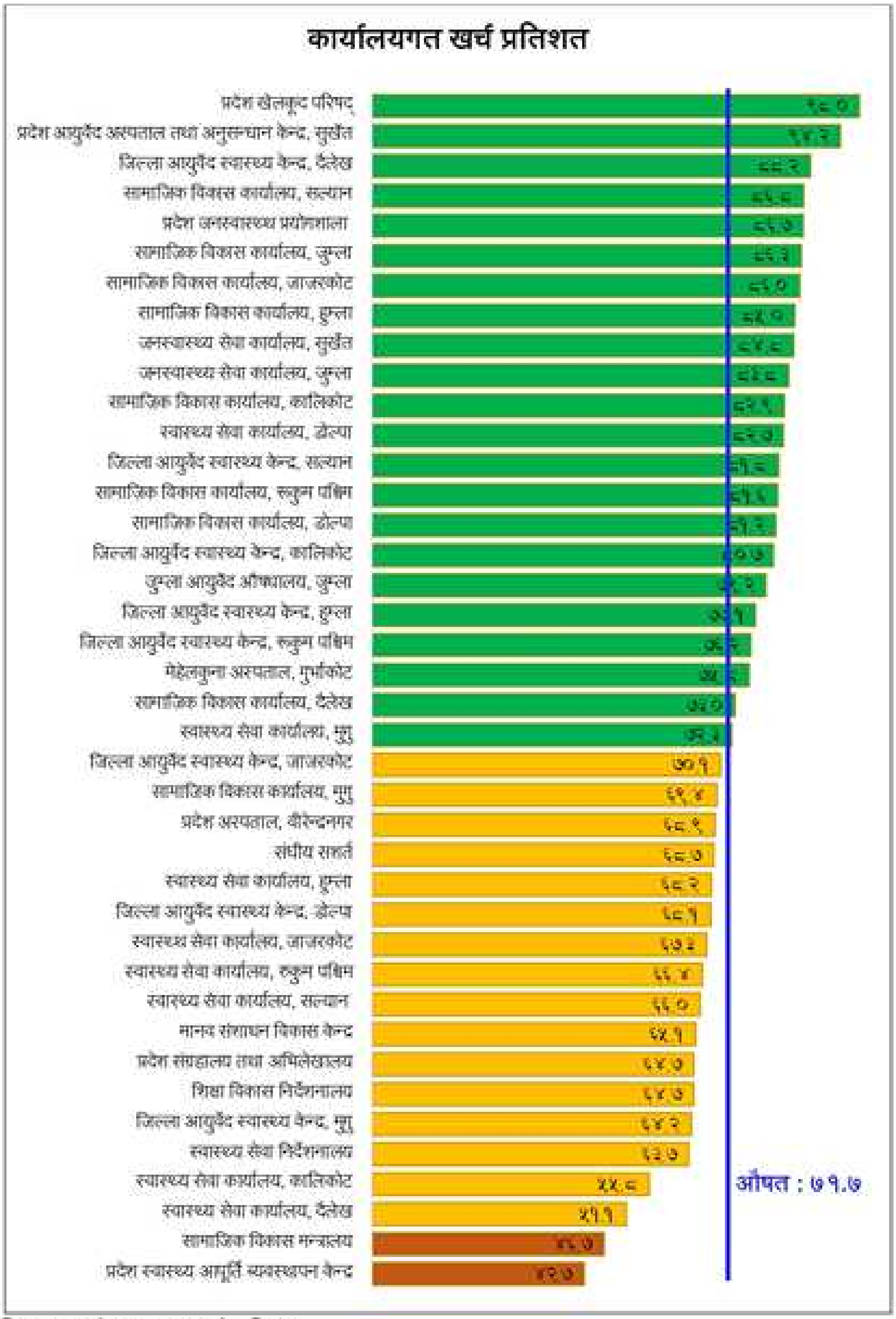

चित्र ११ कार्यालयगत चालू खर्च (प्रतिशत)

स्रोत: PLMBIS

राम्रो छुवाइ
नराम्रो छुवाइ
बालबालिकाको टाउकोमा हात राख्ने, सुम्सुम्याउने
ओठ, घाँटी वा गर्धनमा म्वाई खाने
बालबालिकाको गालामा म्वाई खाने
गाला सुम्सुमाउने, मुसार्ने
सजिलो तरिकाले अंगालो हाल्ने
छातीभन्दा मुनि र घुँडाभन्दा माथिको कुनै पनि भागलाई छुने
हात समात्ने
तल्लो पेट, लिङ्ग, योनीलाई चलाउने सुम्सुम्याउने वा मुसार्ने
नराम्रो छुवाइ भएमा के गर्ने ?
ठूलो स्वरले चिच्याउनुहोस् नाई भन्नुहोस् ।
दौडिएर अलि टाढा जानुहोस् ।
परिवार वा आफ्नो विश्वासिलो मान्छेलाई भन्नुहोस् साथै नेपाल प्रहरीको १०० वा बाल हेल्पलाइन १०९८ मा फोन गर्नुहोस् ।

कार्यालयगत कुल बजेटमा खर्च प्रगति हेर्दा सबै भन्दा बढी प्रदेश खेलकुद परिषद् को ९८ प्रतिशत देखिन्छ भने सबैभन्दा कम प्रदेश आपुर्ती व्यवस्थापन केन्द्रको ४२.७ प्रतिशत मात्र देखिन्छ । जनस्वास्थ्य सेवा कार्यालयहरू तर्फ सबै भन्दाबढि जनस्वास्थ्य सेवा कार्यालय सुर्खेतको करिब ८५ प्रतिशत देखिन्छ भने सबैभन्दा कम स्वास्थ्य सेवा कार्यालय दैलेखको ५१ प्रतिशत रहेको छ । सामाजिक विकास कार्यालयहरू तर्फ सबै भन्दा बढी सामाजिक सेवा कार्यालय रूकुम पश्चिमको करिब ८६.८ प्रतिशत छ भने सबैभन्दा कम मुगुको ६९.४ प्रतिशत प्रगति रहेको छ । त्यसैगरी, आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रहरू तर्फ सबैभन्दा बढि वितिय प्रगति आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र दैलेखको ८८.२ प्रतिशत र सबैभन्दा कम आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र मुगुको ६४.२ प्रतिशत रहेको छ ।

(ङ) रकमान्तरको अवस्था

आ.व. २०७९/८० मा मन्त्रालय र अन्तर्गतको लागि कुल विनियोजित बजेट रू ५ अरब ८९ करोड ५१ लाख ४० हजार बजेट विनियोजन गरिएकोमा सो बजेटमा बृद्धि भई खुद बजेट ६ अरब १३ करोड ४२ लाख २७ हजार कायम हुन गएको थियो । यसरी हेर्दा आ.व. २०७९/८० मा कुल रू २३ करोड ९० लाख ८७ हजार रकम रकमान्तर भई मन्त्रालयको बजेटमा थप भएको थियो । मन्त्रालयमा अन्तर्गतका खर्च केन्द्रहरूबाट रकमान्तरको माग पनि अत्याधिक देखिन्छ । आ.व. २०७९/८० मा मन्त्रालयले खुद रू ७० करोड ७९ लाख ६ हजार रकम रकमान्तर गरेको छ । बजेट उपशीर्षक तथा खर्च शीर्षक अनुसारको रकमान्तरको विवरण तलका तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १५ : बजेट उपशीर्षक अनुसार रकमान्तर विवरण (रकम रू. हजारमा)

	चालु			पुँजीगत			खुद बृद्धि
बजेट उपशीर्षक	थप	घट	खुद	थप	घट	खुद	बजेट
उपचारात्मक सेवा कार्यक्रम(संघ शसर्त अनुदान)	०	०	०	११७८००	०	११७८००	११७८००
प्रदेश खेलकुद परिषद्	१९३५९	०	१९३५९	४००००	१५००	३८५००	५७८५९
प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ति व्यवस्थापन केन्द्र	०	२७३००	-२७३००	०	१२०००	-१२०००	-३९३००
सामाजिक विकास कार्यलियहरु	३७०६३	२००००	१७०६३	३३०३७७	३१२०००	१८३७७	३५४४०
महामारी तथा आकस्मिक स्वास्थ्य व्यवस्थापन	०	३२५१०	-३२५१०	०	०	०	-३२५१०
स्वास्थ्य सेवा कार्यालयहरु	२००७७	०	२००७७	८२५०	७५०	७५००	२७५७७
परिवार कल्याण कार्यक्रम(संघ शसर्त अनुदान)	२२४९७	०	२२४९७	०	०	०	२२४९७
प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला	१५४००	०	१५४००	५५००	०	५५००	२०९००
अस्पतालहरु	२५०५२	०	२५०५२	४७२८५	८२०८५	-३४८००	-९७४८
शिक्षा विकास निर्देशनालय	८४९०	५४५०	३०४०	९००००	८३५००	६५००	९५४०
सामाजिक विकास मन्त्रालय	२२००	६०६८०	-५८४८०	९६७२९	२८९८९	६७७५०	९२७०
स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम(संघ शसर्त अनुदान)	६२५०	०	६२५०	०	०	०	६२५०
राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड(संघ शसर्त अनुदान)	१००००	५०००	५०००	०	०	०	५०००

	चालु			पुँजीगत			खुद वृद्धि बजेट
बजेट उपशीर्षक	थप	घट	खुद	थप	घट	खुद	
राष्ट्रिय युवा परिचालन कार्यक्रम(संघ शसर्त अनुदान)	८३५०	३९००	४४५०	०	०	०	४४५०
आयुर्वेद औषधालयहरु	४४००	०	४४००	०	०	०	४४००
स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	२६२	११००	-८३८	०	०	०	-८३८
प्रदेश संग्रहालय तथा अभिलेखालय	७५१	२५१	५००	०	०	०	५००
विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम-जिल्ला स्तर(संघ शसर्त अनुदान)	०	०	०	२००००	२००००	०	०
एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रण(संघ शसर्त अनुदान)	३८९१	३८९१	०	०	०	०	०
प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद् (विशेष कार्यक्रम समेत)(संघ शसर्त अनुदान)	५०००	५०००	०	०	०	०	०
स्वास्थ्य व्यवस्थापन कार्यक्रम(संघ शसर्त अनुदान)	३०००	३०००	०	०	०	०	०
जम्मा	१९२०४२	१६८०८२	२३९६०	७५५९५१	५४०८२४	२१५१२७	२३९०८७

स्रोतः PLMBIS

तालिका १६ खर्च शीर्षक अनुसार रकमान्तर विवरण (रु हजारमा)

क.स.	खर्च संकेत नं.	खर्च शिर्षक	शुरु बजेट	रकमान्तर			खुद बजेट
				थप	घट	खुद	
१	२११११	पारिश्रमिक कर्मचारी	८१८७४७	९२९७	३०६६	६२३१	८२४९७८
२	२११३४	कर्मचारीको बैठक भत्ता	२३४६	१००	०	१००	२४४६
३	२११३५	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	१३२६३५	५६१४	६००	५०१४	१३७६४९
४	२११३९	अन्य भत्ता	७९३९	७२४	०	७२४	८६६३
५	२१२१३	योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	१५२८	१४	०	१४	१५४२
६	२२१११	पानी तथा बिजुली	२५०९३	१०००	०	१०००	२६०९३
७	२२२१२	इन्धन(कार्यालय प्रयोजन)	१३४८९	५०	०	५०	१३५३९
८	२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	९९१०	८५१	०	८५१	१०७६१
९	२२२३१	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	२१००	१५००	०	१५००	३६००
१०	२२३१५	पत्रपत्रिका,छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	८०८७	३००	०	३००	८३८७
११	२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	५७२०	२५०	०	२५०	५९७०
१२	२२४१२	करार सेवा शुल्क	७५१११	१२३६९	०	१२३६९	८७४८०
१३	२२४१९	अन्य सेवा शुल्क	४८५६०	०	३९००	-३९००	४४६६०
१४	२२५११	कर्मचारी तालिम खर्च	३३६५८	०	५००	-५००	३३१५८

क्र.स.	खर्च संकेत नं.	खर्चशिर्षक	शुरू बजेट	रकमान्तर			खुद बजेट
				थप	घट	खुद	
१५	२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१७४५२४२	१५४८०२	१५९१९१	-४३८९	१७४०८५३
१६	२७१११	सामाजिक सुरक्षा	१९६१९	१९००	०	१९००	२१५१९
१७	२७२१३	औषधी खरिद खर्च	६१०६८	१०००	०	१०००	६२०६८
१८	२८१४२	घर भाडा	१८०००	१२०६	०	१२०६	१९२०६
१९	२८२११	राजस्वफिर्ता	०	२४०	०	२४०	२४०
२०	३१११२	गैर आवासीय भवन निर्माण/खरिद	१५६५२२०	४०५०००	४१७५००	-१२५००	१५५२७२०
२१	३११२१	सवारी साधन	१४३६०	१४०००	१२०००	२०००	१६३६०
२२	३११२२	मेशिनरी तथा औजार	२२५१७०	१५९५७१	४२८३५	११६७३६	३४१९०६
२३	३११२३	फर्निचर तथा फिक्चर्स	१३८८५	४२६४	०	४२६४	१८१४९
२४	३११५९	अन्य सार्वजनिक निर्माण	७०६२००	११५३६६	४२४८९	७२८७७	७७९०७७
२५	३११६१	निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	२७७४०	२८८००	२६०००	२८००	३०५४०
२६	३१४११	जग्गा प्राप्ति	०	२८९५०	०	२८९५०	२८९५०
जम्मा				९४७९९३	७०८९०६	२३९०८७	

बेरूजुको अबस्था

यस मन्त्रालयको स्थापना पश्चात हालसम्म मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका खर्च केन्द्रहरूको कुल बेरूजु ९८ करोड ७८ लाख ५९ हजार ७ सय ७८ रूपैया २० पैसा कायम रहेकोमा हालसम्म कुल ३ करोड ५ लाख ७७ हजार ८१ रूपैया १० पैसा फछ्र्यौट भई जम्मा ९५ करोड ७२ लाख ८२ हजार ६ सय ९७ रूपैया १० पैसा बेरूजु रहेको छ । विभिन्न आर्थिक वर्षहरूमा कायम भएका बेरूजुको अवस्था तलका तालिकाहरूमा देखाईएको छ ।

तालिका १७ विभिन्न आर्थिक वर्षहरूमा मन्त्रालय र मातहतका खर्चकेन्द्रहरूमा लगत भएको बेरूजु र फछ्र्यौटको विवरण

(रकम रू. हजारमा)

आर्थिक वर्ष	लगत बेरूजु				फछ्र्यौट भएको	
	नियमित गर्नुपर्ने	असुल उपर गर्नुपर्ने	पेश्की	जम्मा		बाँकी बेरूजु
२०७४/७५	२.६	६३.७	०.०	६६.४	०.०	६६.४
२०७५/७६	६२,०१.९	२३,१२.६	५,१०,०३.५	५९५१७.९	२३१०१.८	३६४१६.१
२०७६/७७	१५,७६,३५.०	८०,६५.१	१३१३०६.८	२९७००६.९	६९३८.०	२९००६८.९
२०७७/७८	८,०६,१५.७	३,१३,४१.२	४४०९२.९	१५६०४९.८	५३७.२	१५५५१२.६
२०७८/७९	३६,८९,९०.६	२,५१,७८.४	८१०५९.७	४७५२१८.७	०.०	४७५२१८.७
कुल जम्मा	६१,३४,४५.९	६६,९६१.१	३०७४५२.८	९८७८५९.८	३०५७७.१	९५७२८२.७

स्रोत : कर्णाली प्रदेश बेरूजु व्यवस्थापन सूचना प्रणाली ।

चित्र १२ : विभिन्न आर्थिक वर्षमा कायम लगती बेरूजु र फछ्यौटको अवस्था

मन्त्रालय र अन्तर्गतका खर्चकेन्द्रहरूले बेरूजु सम्परीक्षण र फछ्यौटको कार्य प्राथमिकतामा राखि कार्य सम्पादन गरिएता पनि कतिपय फछ्यौट भै सकेका रकम कर्णाली प्रदेश बेरूजु व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा अद्यावधिक नभैसकेको कारण फछ्यौटको रकम कम देखिएको छ । बजेट उपशिर्षकगत रूपमा हालसम्मको बेरूजुलाई विश्लेषण गर्दा अस्पतालहरूमा मन्त्रालयको कुल बेरूजुको करिब आधा हिस्सा (४१ करोड ४ लाख ९८ हजार) देखिन्छ भने स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, प्रदेश आपुर्ती व्यवस्थापन केन्द्र र प्रदेश सङ्ग्रालय तथा अभिलेखालयमा शुन्य बेरूजु रहेको छ । बजेट उपशीर्षक अनुसारको बेरूजु र फछ्यौटको अवस्था तलको तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका १८ बजेट उपशिर्षक अनुसार आ.व. २०७९/८० सम्मको बेरूजु र फछ्यौटको अवस्था (रकम रु. हजारमा)

बजेट उपशिर्षक	लगत बेरूजु				फछ्यौट		बाँकी बेरूजु
	नियमित गर्नुपर्ने	असुल उपर गर्नुपर्ने	पेश्की	जम्मा	रकम	%	
अस्पतालहरु	४०६४३३	२७८१	१२८३	४१०४९८	०	०.०	४१०४९८
सामाजिक विकास कार्यालयहरु	४८१९४	१७५२०	१२२६४७	१८८३६१	६३००	३.३	१८२०६१
शिक्षा विकास निर्देशनालय	८१२	२५१८६	१२७८७३	१५३८७२	०	०.०	१५३८७२
स्वास्थ्य सेवा कार्यालयहरु	५३९८८	१९०४५	५५०९६	१२८१२९	२४७२	१.९	१२५६५७
सामाजिक विकास मन्त्रालय, सुर्खेत	१०१३९०	२१९७	०	१०३५८७	२१२५०	२१	८२३३७
आयुर्वेद औषधालयहरु	२६२८	०	५५४	३१८१	५५४	१७	२६२८
मानव संशाधन विकास केन्द्र	०	२३२	०	२३२	२	०.९	२३०
प्रदेश संग्रहालय तथा अभिलेखालय	०	०	०	०	०	०.०	०

बजेट उपशिर्षक	लगत बेरूजु				फछ्र्यौट		बाँकी बेरूजु
	नियमित गर्नुपर्ने	असुल उपर गर्नुपर्ने	पेश्की	जम्मा	रकम	%	
प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र	०	०	०	०	०	०.०	०
स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	०	०	०	०	०	०.०	०
कुल जम्मा	६१२४४६	६६९६१	३०७४५३	९८७८६०	३०५७७	३.१	९५७२८३

स्रोत : कर्णाली प्रदेश बेरूजु व्यवस्थापन सूचना प्रणाली ।

कोभिड १९ नियन्त्रण तथा प्रतिकार्य : मुख्य कृयाकलाप

आ.व २०७९/८० मा कोभिड १९ को प्रकोप शुन्य प्राय देखिएता पनि यसको जोखिमको अवस्थालाइ मध्यनजर राख्दै कर्णाली प्रदेशमा पनि रोकथाम, नियन्त्रण र उपचारका पर्याप्त गतिविधिहरू सञ्चालन गरीएको थियो । संघीय बिपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन र कर्णाली प्रदेश बिपद् न्यूनिकरण एवं व्यवस्थापन नियमावली २०७६ अनुसार यसको प्रतिकार्य नियन्त्रण र उपचारको लागि आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने सन्दर्भमा प्रदेश सरकारको सक्रियतामा प्रारम्भिक अवस्था देखी सरोकारवालाहरू र स्थानीय तहहरुको समन्वयमा समुदाय स्तरसम्म नियन्त्रण तथा प्रतिकार्यका लागि विभिन्न पहलहरू भएका थिए । यस आ.व.मा कोभिड १९ को खोप लगाउने कार्यलाई उच्च प्राथमिकताका साथ निरन्तरता दिईएको थियो । हालसम्म कर्णाली प्रदेशका कुल लक्षित जनसङ्ख्यामा ७८ प्रतिशतले कोभिड खोपको पहिलो डोज लगाएका छन् भने ७५ प्रतिशतले पूर्ण डोजको खोप प्राप्त गरेका छन् । त्यसैगरी ३१ प्रतिशतले पहिलो र ५ प्रतिशतले दोस्रो बुष्टर डोज पनि प्राप्त गरिसकेका छन् ।

तालिका १९ कर्णाली प्रदेशमा कोभिड १९ खोप प्राप्त गर्नेको अवस्था (आ.व. २०७९/८० सम्म)

जिल्ला	पहिलो डोज लगाउने		पूर्ण डोज लगाउने		पहिलो बुष्टर डोज लगाउने		दोस्रो बुष्टर डोज लगाउने	
	सङ्ख्या	लक्षित जनसङ्ख्याको %	सङ्ख्या	लक्षित जनसङ्ख्याको %	सङ्ख्या	लक्षित जनसङ्ख्याको %	सङ्ख्या	लक्षित जनसङ्ख्याको %
डोल्पा	२३,६१०	७१.२	५४,३५२	५४.७	६,६६९	१५.५	१,९७९	४.६
मुगु	५०,०८७	८१.५	१,०४,६४८	७४.८	१३,१३८	१९.६	१८७	०.३
हुम्ला	३७,६३६	७९.०	८१,६६६	६७.५	७,६७९	१३.८	१,७७५	३.२
जुम्ला	८२,०८४	८७.७	१,८७,०७२	६८.६	२६,०७६	२१.८	३५३	०.३
कालिकोट	९६,३४०	७२.९	२,०२,३७७	६६.३	३७,२५६	२५.६	९,५९०	६.६
दैलेख	१,९९,८८१	६६.६	३,६९,०९२	७८.७	७४,४२६	२९.३	१५,२६४	६.०
जाजरकोट	१,३३,७५८	६७.२	२,६१,४१५	७०.४	६३,१३९	३३.३	१५,६३७	७.७
रूकुम पश्चिम	१,३१,२८७	७२.८	२,५२,६००	७८.८	८९,०२०	५३.४	१३,७७२	८.३
सल्यान	१,७५,६२०	७१.६	३,४६,८२५	७३.५	७१,५०४	२९.९	११,९५२	५.०
सुर्खेत	३,२८,५११	९१.६	७,२१,८९३	८०.८	१,३५,७६७	३२.४	२,९८१	०.७
कर्णाली प्रदेश	१२,६८,८२४	७७.३	२५,८१,९३९	७४.७	५,२५,६७४	३०.९	७२,४९०	४.३

स्रोत : स्वास्थ्य सेवा विभाग, एकिकृत स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली शाखा ।

गर्भवती महिलाको स्वास्थ्यको स्थिति र गर्भमा रहेको बच्चाको वृद्धि तथा विकासको अवस्थाको जानकारी लिन गर्भावस्थामा कम्तीमा ८ पटक दक्ष स्वास्थ्यकर्मी (तालिम प्राप्त अ.न.मी., स्टाफ नर्स, मिडवाईफ वा चिकित्सक) बाट गर्भजाँच गराउनुपर्छ ।

- पहिलो पटक : १२ हप्ता सम्ममा (३ महिना)
- दोस्रो पटक : १६ हप्ता सम्ममा (४ महिना)
- तेस्रो पटक : २० देखि २४ हप्तामा (५ देखि ६ महिना)
- चौथो पटक : २८ हप्तामा (७ महिनामा)
- पाँचौ पटक : ३२ हप्तामा (८ महिनामा)
- छैटौं पटक : ३४ हप्तामा (साढे ८ महिनामा)
- सातौं पटक : ३६ हप्तामा (९ महिनामा)
- आठौं पटक : ३८ देखि ४० हप्तामा

गर्भ रहेको तेस्रो महिना देखि ८ महिना सम्म प्रत्येक महिना, नवौं महिना मा १५/१५ दिनमा र नवौं महिना पूरा भए पछि प्रत्येक हप्तामा जाँच गराउनु पर्दछ ।

यसका अलावा गर्भवती महिलालाई वा गर्भको बच्चालाई कुनै समस्या भएमा वा खतराको लक्षण देखिएमा जुनसुकै समयमा जति पटक पनि स्वास्थ्य संस्थामा गएर जाँच गराउन सकिन्छ । स्वास्थ्य संस्थामा आमा र बच्चाको स्वास्थ्य जाँच गर्नुका साथै रक्तचाप परिक्षण, सेवा उपलब्धता अनुसार रगत परिक्षण गरिन्छ । गर्भावस्थामा गर्भवती भएको ३ महिना पुरा भए पश्चात जुकाको औषधि, आइरनचक्की र टि.डि. सुई लगाउनु पर्दछ ।

माथि उल्लेखित तालिका अनुसार गर्भजाँच गराएर स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भएमा सुत्केरीले पाउने यातायात खर्चमा थप प्रोत्साहन (हाल रु ८००) रकम दिइन्छ ।

तालिका २७ खोपको प्रकार अनुसार कोभिड १९ विरुद्धको खोप लगाएकाहरूको प्रतिशत

लगाएको खोपको मात्रा	खोपको नाम	डोल्पा	मुगु	हुम्ला	जुम्ला	कालिकोट	दैलेख	जाजरकोट	रुकुम पश्चिम	सल्यान	सुर्खेत	कर्णाली प्रदेश
पहिलो मात्रा	COVISHIELD	१७.१	१२.५	२१.४	१६.१	१०.३	१२.६	१२.७	१०.१	७.८	१०.४	११.६
	Vero Cell	५५.३	४८.४	४४.२	४७.६	४४.५	३९.८	४१.६	४५.८	५१.८	३८.३	४३.६
	Astrazeneca	०.८	५.२	२.७	२.४	५.१	२.०	५.५	२.२	३.९	८.७	५.८
	Pfizer	१५.९	१८.४	१६.९	१३.०	१९.४	२१.५	१८.१	२०.६	१८.५	२७.३	२१.१
	Moderna	१०.९	१६.५	१४.८	२०.८	२०.६	२४.०	२२.०	२१.३	१८.१	१५.४	१८.९
दोस्रो (पूर्ण) मात्रा	COVISHIELD	१६.८	१२.१	१९.७	१५.५	१४.०	११.४	९.५	१०.७	७.१	८.६	१०.६
	Vero Cell	५२.५	४६.१	३९.६	४१.३	४०.८	३१.३	३२.५	३७.५	४४.२	३८.४	३८.३
	Janssen (SD)	०.९	६.३	५.४	९.७	६.६	१९.०	२२.१	१७.१	१२.७	९.७	१३.०
	Astrazeneca	२.८	७.१	३.५	३.९	३.१	४.६	२.६	१.७	४.३	९.९	५.३
	Pfizer	१६.०	१४.७	१७.९	१६.६	१६.३	१७.१	१३.२	१७.१	१६.२	१९.१	१६.९
	Moderna	११.०	१३.६	१२.८	१३.०	१९.३	१६.५	२०.१	१५.९	१५.६	१४.४	१५.८
बुस्टर डोज (पहिलो)	COVISHIELD	३४.४	१९.७	६६.६	३४.६	३४.६	२२.७	२१.०	२८.४	२३.९	३५.४	२९.१
	Vero Cell	१२.२	६.३	१०.५	९.६	१२.४	१३.९	२.६	३.३	३.८	४.६	६.४
	Janssen (SD)	०.०	२२.२	०.०	१.९	०.०	५.०	१.७	२.८	०.५	०.१	२.१
	Astrazeneca	४४.९	४३.५	१९.७	४०.९	२०.८	२८.०	१९.९	२७.३	४६.५	२९.७	३०.८
	Pfizer	५.३	२.४	०.०	१.८	२५.५	१६.६	४४.६	२३.४	८.३	२०.४	२०.१
	Moderna	२.२	५.९	६.३	४.३	६.७	१३.७	१०.२	१४.८	१७.१	९.८	११.५
बुस्टर डोज दोस्रो	Pfizer	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००

स्रोत : स्वास्थ्य सेवा विभाग, एकिकृत स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली शाखा ।

मन्त्रालयद्वारा सम्पादन भएका मुख्य कार्यहरू तथा प्रमुख उपलब्धिहरू

आर्थिक वर्ष २०७९/८० सम्ममा मन्त्रालय र मातहतबाट सम्पादन भएका प्रमुख कार्यहरू र सो बाट हालसम्म प्राप्त भएका प्रमुख उपलब्धिहरू मन्त्रालयको विषयगत क्षेत्रानुसार यस प्रकार रहेका छन् ।

स्वास्थ्य क्षेत्र

- कोभिड-१९ नियन्त्रण तथा उपचारका लागि अत्यावश्यक स्वास्थ्य उपकरण, औषधी तथा औषधीजन्य सामग्री, थप जनशक्ति र पूर्वाधारको व्यवस्था गरिएको छ । कर्णाली प्रदेशका जनतालाई कोभिड-१९ विरुद्धको खोप लगाउने व्यवस्था प्रभावकारी बनाई कर्णाली प्रदेशका करिब ७५.४ प्रतिशत जनसङ्ख्यालाई कोभिड-१९ विरुद्धको दोस्रो मात्रा खोप उपलब्ध गराईएको छ ।
- प्रदेश अस्पताल एवं अन्य जिल्ला अस्पतालहरूको सेवा प्रवाह गर्ने क्षमता अभिवृद्धि, विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने गरी मेसिन/उपकरण जनशक्तिको व्यवस्था र आवश्यक थप भौतिक पूर्वाधारको व्यवस्था गरिएको छ ।
- स्वास्थ्य सेवाको पहुँचबाट टाढा रहेका दुर्गम स्थानहरूमा स्वास्थ्य शिविरमार्फत आवश्यक स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराईएको छ ।
- प्रादेशिक सरुवा रोग अस्पताल स्थापनाका लागि जग्गा प्राप्ति भै निर्माण कार्य अगाडि बढेको छ ।
- स्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउन प्रदेश राजधानीमा प्रादेशिक जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला पुनःस्थापना गरी जिल्ला अस्पतालमा रहेका प्रयोगशालाहरूको समेत सुदृढीकरण गरिएको छ ।
- आधारभूत अस्पताल पूर्वाधार विकास, बर्थिङ सेन्टर सञ्चालन सहयोग, टेली मेडिसिन सेवा र स्वास्थ्य सेवा प्रवाहलाई आधुनिकीकरण गर्न विद्युतीय अभिलेख प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गरिएको छ ।
- जोखिममा परेका गर्भवती तथा सुत्केरीको जीवन रक्षार्थ गर्दै आएको हवाइ उद्धार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ ।
- आयुर्वेद चिकित्सा प्रणालीलाई थप प्रभावकारी बनाउन जिल्लास्तरमा समेत आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रहरूको पुनःस्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याईएको छ । प्रदेश आयुर्वेद अस्पताल तथा अनुसन्धान केन्द्रको स्थापना र सञ्चालन गरिएको छ ।
- प्रदेशमा स्वास्थ्य सामग्री, औषधि एवम् उपकरणको सहज एवम् प्रभावकारी आपूर्ति व्यवस्थापनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्रको स्थापना र सञ्चालन भएको छ।
- कर्णाली प्रदेश सरकारको सुत्केरी पोषण उपहार कार्यक्रम, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका प्रोत्साहन कार्यक्रम, सामुदायिक स्वास्थ्य एकाई सबलीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
- करारमा स्वास्थ्यकर्मीहरु तथा स्वयंसेवकहरू नियुक्ति गरी सेवा प्रवाहलाई थप व्यवस्थित बनाउने परम्परा स्थापित गरिएको छ ।

जनस्वास्थ्य सेवा ऐन २०७५ ले सुनिश्चितता गरेको निःशुल्क आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रभाव अन्तरगत कर्णाली प्रदेशका सरकारी स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरूले आ.व. २०७९/८० मा वितरण गरेको निशुल्क औषधीहरूको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका २१ : आ.व. २०७९/८० मा कर्णाली प्रदेश अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट निःशुल्क वितरण गरिएको औषधीहरूको विवरण

क.स.	औषधीको नाम	दैलेख	सुर्खेत	जाजरकोट	सल्यान	रुकुम पश्चिम	कालिकोट	जुम्ला	हुम्ला	मुगु	डोल्पा	कुल जम्मा
१	Absorbent Cotton 400 gm	७५९	१,०५३	५२०	१,०२५	७४०	१,०६७	४०८	४७२	५०१	३७२	६,९२४
२	Acetyl Salicylic Acid 75 mg (Aspirin) Tablet	२,२७१	१०,६६४	१,२३०	५,९५८	१००	९,४५१	२२८	११२	४०	१००	३०१५४
३	Adhesive Tape 10 cm x 5 m	६४८	८५४	४०४	९२९	७५८	१,३०६	३७६	५२७	५२१	४१५	६,७३८
४	Adrenaline 1:1000 Injection	१,३६१	८०७	१६१	३९९	२०९	४५५	१२७	१२१	९३	६२४	४,३०७
५	Albendazole 200mg/5ml Suspension	४२८	२,५००	४६७	३००	७२	–	५०	५७८	२०४	–	४,५९९
६	Albendazole 400 mg chewable Tablet	२,७०३,६६४	११,४५,२१०	८५,९२९	२,२१,३८९	१,६५,११२	१,५०,५४४	१,१४,७७७	४५,६२१	६६,५७८	४०,७७४	२२,२९,६००
७	Aluminium Hydroxide250 mg + Magnesium Hydroxide 250 mg or Magnesium Trisilicate 250 mg Tablet	१,४०,९१५	२,०३,२४७	८९,६२९	३,९६,३३२	२,७१,८५५	२,१४,६२९	७१,०८५	४०,४३५	४३,८०१	२०,११५	१५,००,०४५
८	Aluminium Hydroxide250 mg + Magnesium Trisilicate 500 mg Tablet	–	१०,८७०	६,२००	२,०००	६,७००	–	–	–	–	–	२५,७७०
९	Amitriptyline 10 mg Tablet	२०,९१२	३६,५७०	१,४५३	३८,५६५	१,८९१	६,७००	३२०	१,३१२	५८०	–	१,०८,३०३
१०	Amitriptyline 25 mg Tablet	१२,०८०	९२,६८०	७९५	३५,४४०	१,१९६	५,८९४	८४०	५३२	१,१०५	–	१,५०,५६२
११	Amlodipine 5 mg Tablet	५४,८२९	१२,७९,४६८	१२,३८९	३,५०,५३९	५४,६२०	२२,५७७	९,५२६	१८,०४५	२,२४२	२०,३८०	१९,२१,६११
१२	Amoxycillin 125 mg / 5ml 60 ml Dry Syrup	५६२	१०,०२६	८८१	१,९८८	–	१,८९०	–	–	–	–	१५,३४७

क.स.	औषधीको नाम	दैलेख	सुर्खेत	जाजरकोट	सल्यान	रुकुम पश्चिम	कालिकोट	जुम्ला	हुम्ला	मुगु	डोल्पा	कुल जम्मा
१२	Amoxycillin 125 mg / 5ml Dry Powder for Suspension	८,२४०	८,७८२	४,८१५	११,२५१	२,१२२	८,११५	६,११६	४,११९	१,३२२	४,०१०	६०,००८
१४	Amoxycillin 125 mg Dispersible Tablet	१,३१,१०८	१,२९,२७१	४६,५६२	१,०९,४४८	१,१५,१८१	१,००,०१०	६०,०२२	१२,७४९	२९,२०५	५१,१६०	८,१२,६२२
१५	Amoxycillin 250 mg Dispersible Tablet	१,११,७१४	२,१०,४७५	१,२२,७०५	२,७७,१८०	२,४१,०६५	१,७०,४६०	१,३६,५०५	७०,०८२	५३,५२१	७८,११५	१५,५४,०४१
१६	Amoxycillin 500 mg Capsule	३,८६,४६१	७,१४,००९	२,४३,३६०	५,०१,५५१	४,१०,११०	४,०८,७४७	२,२२,६८०	१,७१,०२८	१,३८,८४१	१,१०,६६६	३४,०२,९८७
१८	Ampicillin 250 mg Injection	२०	२७८	१००	३	१	८६	-	१०८	-	-	५९६
१९	Ampicillin 500 mg Injection	१,००२	३,११०	३०९	१,५०१	१,४१२	३,४३३	५३४	५०९	११९	१८९	१२,२२०
२०	Atropine Sulphate (Atropine 0.6 mg / 1 ml)	२८८	३१५	१६६	८३	४८	३६२	२५	९२	१०१	४५	१,५७५
२१	Atropine Sulphate (Atropine 0.6 mg / 1 ml) 10ml	२५	-	-	१४५	-	-	-	-	-	-	१७०
२२	Azithromycin 250 mg Tablet	१५,६९०	४७,७५७	१३,०२२	१०,१७४	१६,२२४	१८,२३०	१०,४०४	२२,५७१	७,२२०	७,६७९	१,७८,००१
२३	Azithromycin 500 mg Tablet	४६,५४९	१,११,६४१	२२,७५२	४४,१६४	५२,१५९	७५,११४	२५,६६६	४२,७९२	१०,३९५	१४,११९	४,५२,४३३
२४	Bandage 90 cm x 18 m	१,१८६	१,१००	१,४६०	१,४१४	१,२२०	१,४१६	३२१	७८०	२,३३४	२९०	११,६८०
२६	Calamine 15% w / v 30ml Lotion	२,९९२	६,२४६	३,६६६	८,७१५	४,१८९	६,१५२	२,०५९	१,२०५	१,६६०	२,३६९	४०,०७०
२७	Calamine 15% w / v 60ml Lotion	१५२	८१	-	६४	५१९	-	-	-	-	-	८१६
२८	Calcium Gluconate 10 ml Injection	४०२	१४०	३८४	२७५	९६	२५०	१५२	५५	१२९	११९	२,०९३
२९	Carbamazepine 100 mg Tablet	२६०	६१,३३०	१०	३,४००	-	३०३	१५	-	-	-	६५,३१८

क.स.	औषधीको नाम	दैलेख	सुर्खेत	जाजरकोट	सल्यान	रूकुम पश्चिम	कालिकोट	जुम्ला	हुम्ला	मुगु	डोल्पा	कुल जम्मा
३०	Carbamazepine 100 mg/5ml Suspension	–	९१	५	४८	२५	३०	१०	२१	१	–	२४१
३१	Carbamazepine 200 mg Tablet	२,३८०	८०,५२५	३४०	१४,६०८	५०	१८०	–	–	१२०	–	९८,२०३
३२	Cefixime 200 mg Tablet	२२,३१६	१,३०,२५९	३,१६५	२९,९५५	३,७१८	१३,९८९	९,६८०	१७,९४०	४,४३५	५०	२,३५,४०७
३३	Ceftriaxone 1 g Injection	१,१०६	८७१	६७१	२,०२५	२१	९,६४०	४४८	१,७७५	१,३०१	१,४०५	१९,०७१
३४	Ceftriaxone 250 mg Injection	३०	१८५	५०	४११	–	२५१	१३	२१	२०	–	९८१
३५	Ceftriaxone 500 mg Injection	१२०	२६	१	३०१	–	४५०	–	२१४	१९	–	१,१३८
३६	Cetrizine HCL 10 mg Tablet	२,३१,९१२	३,०७,९२८	४५,७४१	१,३७,४०१	१,४४,५८३	१,३६,४००	५८,९६०	५९,७६९	२८,४४५	५७,०७१	१२,०८,२१०
३७	Cetrizine HCL 5 mg / 5 ml Syrups	४,६५९	१,०००	२१८	४०६	३५६	१,९६२	४२४	४,८५९	८४४	१५१	१४,८७९
३८	Charcoal Activated 10 g Powder Sachet	१३९	१९८	७७	७४	६२	६८	१६	९२	६६	६०	८५२
३९	Chlorhexidine Gel 4% (Navi Malam) Tube	३,९५०	२३,५७०	२,२०८	५,८५८	२,२२०	३,४६४	४,६५५	१,८८७	२,७८४	९४०	५१,५४३
४०	Chlorhexidine Mouth Wash Solution	३०	१६२	८	२९	१८	२२	२५	१६५	–	–	४७६
४१	Chloroquine 150 mg Tablet	–	१,१५०	–	१,०००	–	३	–	७१	८४०	–	३,०६६
४२	Chromic Catgut 1-0	२२१	५११	१८२	२६०	२१५	२७७	१८२	५०९	७६	२७५	२,७०८
४३	Chromic Catgut 2-0	६५२	४५९	१५१	७४९	१०३	५३६	१०४	४४३	२१३	२०६	३,६८६
४४	Ciprofloxacin 0.3% w / v Eye / Ear Drops	१२,७१४	१९१०५	१०,३५०	२०,४८३	१३,५५५	१०,०१५	४,७३८	५,०१९	४,३५२	५,०४९	१,०३,४६०
४५	Ciprofloxacin 200 mg / 100 ml Infusion	२,१००	१,७५०	१,२६२	१,२४२	६४४	२,६२९	६२५	२,१३३	६२०	६३०	१३,६४२

क.स.	औषधीको नाम	दैलेख	सुर्खेत	जाजरकोट	सल्यान	रुकुम पश्चिम	कालिकोट	जुम्ला	हुम्ला	मुगु	डोल्पा	कुल जम्मा
४६	Ciprofloxacin Eye Ointment 0.3% w / v Tube	२१०	६१९	४००	१,०८४	२५२	२८९	२७५	२७२	६१४	५२	४,४६८
४७	Ciprofloxacin Eye Ointment 0.5% w / v Tube	–	४८	–	–	–	–	–	–	–	–	४८
४८	Ciprofloxacin Hydrochloride 250 mg Tablet	१,१४,४४३	१,०८,५००	७७,१४३	१,४३,१६९	८१,५७८	१४,२४२	३६,६९०	४२,७१२	२२,३३५	५३,४५०	७,७५,९६२
४९	Ciprofloxacin Hydrochloride 500 mg Tablet	२,४०,५८६	४,१०,६४१	१,५१,१५४	३,७६,८६६	२,४८,७६४	२,२१,६६४	८१,५२०	१,११,८२८	१,०४,७७४	८६,५१५	१९,४२,३१२
५०	Clotrimazole 1% w / v Mouth Paint	६८	१	११	२७७	१०८	१८	१४	५६	११	७	७७१
५१	Clotrimazole 1% w / w 25 g Cream Tube	१५०	५७९	१	४०	५०	–	–	–	–	–	८२०
५२	Clotrimazole 100 mg Pessary	४,६७०	१,०३४	१,३९६	२,४१७	९४५	२,४८४	२,२०९	१,२७८	१,५३८	४०५	१९,०७६
५३	Clove Oil 5 ml Drop	२,२७७	३,३६०	३,३६८	६,२७१	३,३०२	२,५३८	१,३८१	२,०४५	१,५२८	३,०५९	२०,०२६
५४	Cloxacillin 125mg/5ml oral suspension	१११	६०	१०६	–	१५५	२०	२२	४४	६१	–	५७९
५५	Cloxacillin 250 mg Capsule	८,१४०	११,२६०	२,४००	३,५६०	११,३१०	११,६३०	१,२२४	५,१२०	६,२८१	१,५३०	६२,२९५
५६	Cloxacillin 500 mg Capsule	३३,४५०	२९,८३५	२२,११३	१७,८८०	१५,१३०	६०,११८	३६,२२०	४२,४९८	३२,८२०	७,८३५	२,९६,८५९
५७	Combi Kit Mifepristone 200 mg 1 Tab Misoprostol 0.2 mg 4 Tab	२२	४४१	३२०	८८	–	५६१	१,१४१	५,१२२	१५०	–	७,८५२

क.स.	औषधीको नाम	दैलेख	सुर्खेत	जाजरकोट	सल्यान	रुकुम पश्चिम	कालिकोट	जुम्ला	हुम्ला	मुगु	डोल्पा	कुल जम्मा
४८	Compound Sodium Lactate Solution 1000 ml (Ringers Lactate)	२५	५	-	-	-	-	-	-	-	-	३०
४९	Compound Sodium Lactate Solution 500 ml (Ringers Lactate)	३,५७२	३,५४२	३,९६८	६,७२५	३,३१२	५,५२९	१,४०८	२,१५१	१,०७५	२,२८९	३२,७७२
५०	Condom	१,७२,७९६	५,५८,३४४	८९,८९२	२,०३,७६८	१,२४,५५८	१,३५,३३८	९०,९३०	८०,९८५	१,२३,४७५	४२,४१८	१६,५८,४४१
५१	Depo (DMPA-Injectable)	२,४९४	८,०७८	१,८८०	२,४१९	३१०	१,३००	–	–	–	–	१६,४८१
५२	Depo (DMPA-Injectable) with Syringe	१३,४९४	२२,६६०	१२,३४२	१८,१४१	१३,६५१	१३,०००	७,०२५	६,६३५	८,५५१	५,१८१	१,२०,६८०
५३	Determine Chase Buffer	७८	६८५	५६	१५	१६	४१	५२	–	२७	५२	१,०२२
५४	Determine HIV Test Kits (PMTCT)	२,५२५	५,२२२	५५५	१,१०७	१८४	१,८२०	३५८	२५	१,११०	१०५	१३,०६१
५५	Dexamethasone 4 mg / ml Injection	२,४१४	२,४५३	७९४	२,२०३	१,०९६	१,२१८	३८६	२,२९८	४५४	१,३१४	१४,६३०
५६	Dextrose 25% w/v Solution	४१	१००	१४	३५	३२	१३२	–	५०	–	–	४०४
५७	Dextrose 5 %	१५५	९०६	१३५	४६४	३००	१,२२५	–	–	१००	–	३,२८५
५८	Diazepam 5 mg Tablet	७६०	३,०००	४००	९९०	–	३३२	५	३३०	१०	१०	५,८४४
५९	Diazepam 5mg / ml 2 ml Injection	२१	४२६	१४२	३२०	१२५	२८७	३	३२०	३५	३	१,६८२
६०	Diclofenac 25 mg/ml 3ml Injection	४,९३६	६,१६३	२,०३४	५,५१२	३,५००	३,००९	१,०३१	४,०७८	१,२५२	१,०६९	३१,७८४
६१	Diclofenac 75 mg/ml Injection	७६	१९९	–	१८	१,११९	१,८३५	–	–	–	८०	३,३२७
६२	Diclofenac Sodium 50 mg Tablet	१,१६०	१८,३८५	१,४५०	१५,२२५	३,०००	११,९०२	१२,७००	८,४३५	३,३४५	–	७५,६०२
६३	Disposable Syringe (5ml)	८	४११	८४५	७,८२५	७,९१७	१,४००	–	–	–	–	१८,४०६

क.स.	औषधीको नाम	दैलेख	सुर्खेत	जाजरकोट	सल्यान	रुकुम पश्चिम	कालिकोट	जुम्ला	हुम्ला	मुगु	डोल्पा	कुल जम्मा
७४	Doxycycline 100 mg Tablet	४२,१४४	३४,०८२	४०,७१२	४६,५०१	६७,९९७	५४,४७५	४७,३४०	५०,७७०	११,५८२	३१,६३५	४,२६,८१९
७५	EDTA Capillary Tube	६२२	४७४	२५५	१८९	५५	२,०७५	१४२	-	१५	१०५	३,९३२
७६	Ferrous Sulphate 60 mg + Folic Acid Tab 0.4 mg Tablet	९,२२,९३६	२५,९३,२२४	४,२५,५८४	११,५१,३९४	६,०९,९०२	६,१६,९४३	४,४९,९३६	१,५४,६००	१,७९,९४०	१,२४,८९०	७६,२९,३५९
७७	Fluconazole 150 mg Capsule	१४४	४,३५१	५००	४,६७९	३०	४,०७०	-	-	-	-	१३,७७४
७८	Fluoxetine 20 mg Tablet	४,३१५	२,१२,५९०	२४०	१५,०५०	१,८००	२,८८०	८०	४०	-	-	२,३६,९९५
७९	Folic Acid 5 mg Tablet	३५,०६१	६२,९५०	१७,७८०	२७,८००	३५,९४१	१४,६९०	८,५७०	१६,५६९	१८,१२०	१४,९५५	२,५२,४३६
८०	Frusemide 40 mg Tablet	३,९१३	१,१०,५४०	५,३१५	११,४१३	१२,३८९	१०,४९२	४,६६९	१८,९४१	७,१५९	१२,६५९	२,०४,३९०
८१	Gauze 90 cm x 18 m	१,३०५	१,२७७	१,५१३	२,०५५	१,८२४	१,३९७	३८४	६२३	१,६०६	३१५	१२,२९९
८२	Gentamicin 80 mg/2ml Injection	२,१०८	४,३५०	२,४८०	३,२१५	१,७९६	४,५०४	८६४	३,२००	४३४	२,११५	२४,८५१
८३	Gentian Violet 1% Solution 10 ml	-	२९०	-	३०	३०	-	-	-	-	-	३५०
८४	Gentian Violet 2% Solution 10 ml	८९३	७७१	१,२८२	९३२	४९३	९११	१४६	१२६	११९	१,२९१	६,९६४
८५	Glimepiride 1 mg Tablet	२५५	३,२९०	-	५००	-	५०	३०	-	-	-	४,१२५
८६	Glimepiride 2 mg Tablet	१,६००	३,४४,५६०	-	५,१००	१००	७,१००	१००	-	-	-	३,५८,५६०
८७	Hydrocortisone Powder for 100 mg Injection with wfi	१,७४७	४५१	२३०	२,०२२	-	३,०९५	१०२	४२६	१,५१२	७९२	१०,३७७
८८	Hyoscine butylbromide 10 mg Tablet	३५,८३४	१,१०,११८	२९,३४६	७६,९०६	१,१०,२३८	५८,१०९	२९,४२६	३१,७७२	८,३०४	३१,०००	५,२८,१०२
८९	Hyoscine butylbromide 20 mg / ml Injection	१,१००	२,९०४	२,६७०	३,६४८	१,३४३	६,५४६	२,०८१	३,४४२	८१७	१,५९५	२९,६६२

क.स.	औषधीको नाम	दैलेख	सुर्खेत	जाजरकोट	सल्यान	रूकुम पश्चिम	कालिकोट	जुम्ला	हुम्ला	मुगु	डोल्पा	कुल जम्मा
९०	Ibuprofen 200 mg Tablet	१०,०९०	७,८२०	१०,५२२	९,१२०	–	–	१५,८५८	३,९६०	३,५८५	१,०५०	५३,२१५
९१	Ibuprofen 400 mg Tablet	२,०३,०४५	३,३४,३७६	१,०९,४७८	४,०९,२७६	९,६७७	८,२८०	१,२५,११२	१,३४,७१५	७४,२८६	७७,८९०	१४,८६,२९९
९२	Ibuprofen Syrup	२८०	९९	१८	२	२,९७,८४१	२,४३,६६०	२११	१६०	११९	–	५,४२,४७७
९३	Implant (5 years Effectiveness) Set	६१०	४,०६१	३२७	१,२९०	–	२९९	२०९	१३६	२५८	८२	७,२७२
९४	Isoniazid 100 mg Tablet	–	३,०००	–	–	५५६	६१०	–	–	–	–	४,१६६
९५	Isoniazid 300 mg Tablet	–	६७७	–	–	५०७	१००	–	–	–	–	१,२७७
९६	IV Cannula 18 g	३,८९०	४,०२९	३,४४९	३,७७१	६७७	६७२	१,३६६	४,०८४	१,३८६	२,०२२	२५,१६३
९७	IV Infusion Set with 21 G Needle	२,१८२	३,३८८	३,३२७	४,८८९	२,१८०	४,७७१	१,११९	३,५८६	२,४०६	२,३६३	३१,०८१
९८	IV Set	२०१	१,९२०	१५६	१,५१२	३,२०१	५,२००	–	–	–	–	१२,४००
९९	Lignocaine 2% Injection	३००	९६०	२००	४७३	८४०	३३५	११९	१३३	६६	७८	३,५४०
१००	Lignocaine 2% with Adrenaline 1:10000 Injection, 30ml	–	–	–	१०	५८०	५२०	–	–	–	–	१,११०
१०१	Lignocaine 2% with Adrenaline 1:200000 Injection, 30ml	८४	१६४	२८	२३०	–	–	–	७०	२१	१	६०५
१०२	Losartan 25mg Tab	१,२८०	४९५	४००	१,०००	४१	३८	–	–	–	–	३,२५४
१०३	Losartan 50mg Tab	२,४५०	५००	–	–	–	–	–	–	–	–	२,९५०
१०४	Magnesium Sulphate 500mg/2ml Injection	७०	३,९६०	३८८	६५	–	१,०५०	–	–	–	–	५,५३३
१०५	Metformin 1 g Tablet	१००	–	१००	–	–	–	–	–	–	–	२००
१०६	Metformin 500 mg Tablet	१८,५५०	११,७०,२७२	११,१३५	१,२०,७७७	–	–	५,५५५	१००	१,१००	४,१००	१३,४१,५८२

क.स.	औषधीको नाम	दैलेख	सुर्खेत	जाजरकोट	सल्यान	रुकुम पश्चिम	कालिकोट	जुम्ला	हुम्ला	मुगु	डोल्पा	कुल जम्मा
१०७	Methyal dopa 250 mg Tablet	–	५०,४००	–	१,७००	२१,५२६	१८,११०	–	–	–	–	९१,५४६
१०८	Metoclopramide 10 mg Tablet	१८,५४५	२४,२२१	११,८७८	२०,९१८	–	–	७,६४४	१६,२५२	८,९९७	१२,६५५	१,२१,१२८
१०९	Metoclopramide 5 mg / ml 2 ml Injection	१,४७०	१,८९९	१८५	१,६८८	२५,५०४	१०,६५३	३२६	१,५५४	१,८९९	६३३	४६,६४१
११०	Metoclopramide 5mg/5ml Solution	१६९	१८५	१३०	–	५३०	१,४००	–	१२६	१०	१०	२,५६८
१११	Metronidazole 200 mg / 5 ml 60 ml Suspension	१०,०३४	९,११६	८,३४०	१०,५५८	५०	११७	९,३०१	५,७७९	५,२११	५,००७	६३,६४१
११२	Metronidazole 200 mg Tablet	४३,४०६	४४,९९५	६१,३६५	८०,७६८	७,३०९	१०,५०१	४०,८७५	८,७६०	४,५९०	१९,०२५	३,२९,५२४
११३	Metronidazole 400 mg Tablet	३,४३,७०६	६,७४,३३७	२,२२,०८३	४,०७,६९३	३४,५७४	६५,८२८	१,३०,८१४	१,६४,६७४	१,३४,७०६	१,२२,४०५	२३,००,८८०
११४	Metronidazole 500 mg / 100 ml Infusion	१,५१२	३,१८८	१,८२९	२,२२५	३,२०,२००	३,३८,५४८	२,२८५	४,३३८	२,९३२	८९१	६,७८,०४६
११५	Mifepristone 200 mg Tablet	–	२०	–	–	३५०	५,९४१	–	–	–	–	६,३११
११६	Misoprostol 200 mcg Tablet	४,९९०	३,२२६	५,२६६	७,९७१	–	–	२,११९	१,८३१	१००	८६२	२७,२४५
११७	Neomycin Skin Ointment 15 g Tube	६५१	६५१	३७५	१,४९६	२,३००	५,२८५	८२	६४०	३०१	७७	११,८७१
११८	Neomycin Skin Ointment 5 g Tube	–	–	–	–	२,४८२	१,५५१	–	–	–	–	४,०३३
११९	Nifedipine 10 mg Tablet	–	–	२५०	४४०	–	–	–	–	–	–	४९०
१२०	Nitrofurantoin 100mg Tab	७६०	–	८१०	–	–	–	–	३००	–	५	१,८७५
१२१	Oral Rehydration Salt Powder Packet	७९,३८८	१,३८,५२०	४३,४८०	१,१२,७३५	१,४००	८८०	२५,४०५	२१,४२४	३८,१६८	२६,०७६	४,९५,४८३

क.स.	औषधीको नाम	दैलेख	सुर्खेत	जाजरकोट	सल्यान	रुकुम पश्चिम	कालिकोट	जुम्ला	हुम्ला	मुगु	डोल्पा	कुल जम्मा
१२२	Oxymetazoline 0.025% 10 ml Nasal Drop	१०८	२९३	२८	२०१	५५,९६१	११,०५३	५१	१४८	७०	११२	१,४९,२२५
१२३	Oxymetazoline 0.05% 10 ml Nasal Drop	१०५	४४४	–	१८८	४	१२७	–	११५	७	–	१,०००
१२४	Oxytocin 10 IU / ml Injection	२,०२४	२,००५	८२२	४९२	–	५२	५५१	२२५	२८४	११०	६,६३०
१२५	Oxytocin 5 IU / ml Injection	७,३३०	४४,३३२	२,७७३	७,८४८	५९८	२३०	१,८३२	१,४२९	२६२	११७	६७,५५५
१२६	Paracetamol 125 mg / 5 ml 60 ml Syrup	१८,८०४	१९,८८६	१०,३८४	२२,३९१	३,५८५	७,४८३	६,६०१	७,१५४	४,९४३	४,९२४	१,०६,१५५
१२७	Paracetamol 150 mg / ml Injection	६६५	६१३	१,०५७	१,६२०	१०,५५३	१०,६८४	५५	१,००६	६२९	१०१	४१,०६३
१२८	Paracetamol 500 mg Tablet	१४,४०,८६५	२०,११,१६०	८,१८,८६२	१५,७६,७४५	६०३	७९३	५,२९,२९५	३,४४,७६८	२,१४,६०८	२,४९,५८०	७२,७७,३६२
१२९	Permethrin 1% lotion 100ml	–	२९	–	–	११,३३,७८८	९,२१,७९७	–	–	–	–	२०,५५,६१४
१३०	Permethrine 5%w/v Cream	३७४	५१०	२२०	१७५	–	–	३	३८३	२७	३	१,६७५
१३१	Pheniramine Maleate 22.75 mg / ml 2 ml Injection	३,४१०	१,७९४	९५६	२,५१८	३८	८३०	४२२	१,३३६	४८८	१,१४०	१२,९४९
१३२	Phenobarbitone 100 mg/ml Injection	–	–	–	–	८२१	१,४१४	–	–	–	–	२,२३५
१३३	Phenobarbitone 30 mg Tablet	९,०४०	७३,७००	९,४०	१४,८५०	–	–	१,३००	४००	१	–	१,००,२३१
१३४	Phenol	४९५	२९६	११३	४११	२,५००	७००	९०	१४८	३२८	१६७	५,२८५
१३५	Pills Cycle	२४,०९१	१०,३७८	१६,७६०	२२,६९१	५१८	३९६	८,९११	१४,९२६	९,३३२	६,२८०	१,६४,९८६
१३६	Povidone Iodine Solution 5% 500 ml	१,०६१	१,०७२	५४०	१,६६१	११,०३०	१०,४४६	५४१	६३३	५८०	४२१	२८,०३३

क.स.	औषधीको नाम	दैलेख	सुर्खेत	जाजरकोट	सल्यान	रूकुम पश्चिम	कालिकोट	जुम्ला	हुम्ला	मुगु	डोल्पा	कुल जम्मा
१२७	Pralidoxime Sodium 500 mg Injection	–	३६	६	८९	१,१३१	१६४	–	१२	–	–	२,२८९
१२८	Prednisolone 10 mg Tablet	१,७१०	५८,२६०	१,१७०	११,५४६	–	१	२८०	५५४	६,०५०	–	७९,०८१
१२९	Prednisolone 20 mg Tablet	–	–	–	५	५००	९००	–	–	१००	–	१,५०५
१३०	Prednisolone 5 mg Tablet	६००	४००	३०	५,६२९	–	२००	७००	१,०५०	३,६२६	–	१२,२३५
१३१	Primaquine 7.5 mg Tablet	२००	२१,५६०	–	२८०	२,४००	५८२	१००	१२१	२३०	–	२५,४७३
१३२	Promethazine 25 mg Tablet	३,११२	७,४६०	१,४७५	१०,९६०	–	५	५,४१०	१११	९४८	२,२००	३१,६८१
१३३	Pyridoxine 10 mg Tablet	–	–	–	६०	१,३५५	४,२७५	–	–	–	–	५,६९०
१३४	Ranitidine 150 mg Tablet	३,६९,११५	६,२२,७७७	२,२६,६५५	७,८४,९४९	–	–	१,६६,५७७	१,३२,८४४	४८,२१९	१,०२,७३५	२४,५३,१४९
१३५	Ranitidine 25mg / ml Injection 2ml	२,०१८	२,१३२	५,००४	२,४५२	४,६४,७९६	४,०३,११०	७९०	३,८०४	७५२	१,४०६	८,९०,२४१
१३६	Rectified Spirit 500 ml	५१६	७७०	३४०	८४३	९११	८,४६४	२२८	३८२	२२३	१३३	१२,९४१
१३७	Retinol (Vitamin A) 200 000 I.U. Capsule	४७,५८६	८९,१८६	३५,५७९	४२,०२६	५००	५४०	१९,७१४	११,६२३	१०,०९७	९,०२६	२,६५,६६४
१३८	Retinol (Vitamin A) 50 000 I.U. Capsule	३,६०५	८३६	२००	४०	२९,०१६	२०,६५२	२५३	१,३६४	२००	५२८	५६,०७५
१३९	Risperidone 1 mg Tablet	७,४५०	१,४६,३९०	४०८	१३,२००	२५०	१,२६१	५००	८००	१०	१७०	१,७०,५३९
१४०	Risperidone 2 mg Tablet	७,०२०	६६,७००	१,२२०	११,३५०	७,३००	५,३७१	५००	२३०	–	–	९९,६६१
१४१	Rubber Catheter	२२९	४१०	१५२	१४४	४,३२०	४१०	२०७	४०९	६६	२३३	६,५९४
१४२	Salbutamol 2 mg Tablet	–	–	–	–	१२१	१३३	–	–	–	–	२५४
१४३	Salbutamol 4 mg Tablet	२,७७,७७१	५,८४,९०८	१,५३,४७७	४,८६,०४९	–	–	८२,१४४	१,०५,००२	७२,८२५	७१,२००	१८,४२,३११

क.स.	औषधीको नाम	दैलेख	सुर्खेत	जाजरकोट	सल्यान	रूकुम पश्चिम	कालिकोट	जुम्ला	हुम्ला	मुगु	डोल्पा	कुल जम्मा
१५५	Salbutamol Inhaler 100mcg/dose	-	-	२०	३४५	२,१०,१८५	२,९१,२२९	-	-	-	-	५,०१,७७९
१५६	Salbutamol Nebulizer Solution	६०	५३	१०	३८२	-	-	-	१८	-	१०	५४३
१५७	Salbutamol syrup 60 ml	-	-	-	-	४८	९९	-	-	-	-	१४७
१५८	Silver Sulfadiazine 0.2% Ointment 15 gm	-	२९६	३०	५३६	-	-	-	-	-	-	८६२
१५९	Silver Sulfadiazine 0.2% Ointment 25 gm	२,९९४	३,७८२	१,८७४	६,७५९	-	-	१,४५५	२,११४	३,६२२	२,६९१	२५,३२९
१६०	Sodium Chloride Solution 0.9% 500 ml (Normal Saline)	२,२९०	४,३८६	२,१४६	७,५००	४,४९९	४,८२९	७३८	१,६६९	८१०	२,१०८	३१,३५२
१६१	Sodium Valproate Oral Solution 200 mg	२,४७०	५,८८०	-	४००	२,०५८	५,३४९	-	-	-	-	१६,१५७
१६२	Sodium Valproate Oral Solution 300 mg	१७०	४,०५०	-	-	-	-	-	-	-	-	४,२२०
१६३	Sulphamethoxazole 200 mg / 5ml + Trimethoprim 40 mg / 5ml Suspension	१८३	१०८	२३५	२२०	-	-	३३८	२४५	३२६	-	१,६५५
१६४	Sulphamethoxazole 200 mg + Trimethoprim 40 mg Dispersible Tablet	६,५९२	२००	६,५२२	५,७००	९४	-	६,७५५	११,८५०	५,५९२	१३,१८०	६०,३८६
१६५	Sulphamethoxazole 400 mg & Trimethoprim 80 mg Tablet	८८,१००	१,१२,८८५	६१,९००	५६,१७५	२,७५०	११,१२०	५०,३३०	७,८८१	२२,६६०	७६,५२०	५,०८,१९८
१६६	Sulphamethoxazole 800 mg & Trimethoprim 160 mg Tablet	४२,४२०	२६,४०५	३५,४६३	३२,१९०	१०,१५९	६२,९१०	१२,०४०	८,२४०	४,९५०	६,४८०	२,४८,२५७

क्र.स.	औषधीको नाम	दैलेख	सुर्खेत	जाजरकोट	सल्यान	रूकुम पश्चिम	कालिकोट	जुम्ला	हुम्ला	मुगु	डोल्पा	कुल जम्मा
१६८	Surgical Blade	२,११८	३,२१८	१,९४५	३,३४१	९,०००	१६,६७५	१,१६७	१,७७७	६४६	१,८४०	४१,८२५
१६९	Surgical Gloves (7 No. Disposable)	२०,८९३	१५,४३३	१५,१५८	२४,८६०	२,८०९	२,८३०	८,३१४	१४,८४६	८,२९१	१०,७७१	१,२४,२८५
१७०	Suture Set	३८९	२३०	२००	२९१	१०,७६१	२८,६१९	१०९	१०३	६४	३५९	४०,९९५
१७१	Tenofovir 300 mg + Lamivudine 300 mg + Efavirenz 600 mg Tablet	–	३१०	–	–	२१७	३४९	–	–	–	–	८७६
१७२	Tetracycline 1% eye ointment	४३	१८२	१०	२९०	९०	३	–	१३	२८	१	६६०
१७३	Tinidazole 500 mg Tablet	१४,५८०	३५,२०८	५,२०६	२८,२९१	२७	११४	१३,५००	१८,४१३	८,८२४	५,३३०	१,३३,६४३
१७४	Vitamin B Complex Capsules	५,४००	७०४०	४,२३०	१०,३००	१५,५२५	१६,८१२	–	–	–	–	५९,३०७
१७५	Vitamin B Complex Tablets	१,८१,१५५	२,२३,३५०	७४,४३६	४,३०,४६६	–	१६,३०२	३०,७००	४८,०८०	३०,८२७	१३,२६०	१०,५५,५७६
१७६	Vitamin K 1 ml Injection	२८२	३६७	१०	३२	१,३०,६४७	१,५०,५१७	३३७	१०४	१४६	१५	२,९९,४५७
१७७	Zinc Sulphate 10 mg Tablet	३५,६९५	७०,९९१	२३,८९४	४,९७०	३८६	३४९	१०,७१४	१३,९७७	१६,९३६	२,३५०	१,८०,१६२
१७८	Zinc Sulphate 20 mg Tablet	१,३४,९४१	२,३८,१८०	१,०९,६०७	२,३०,६१३	४,०१५	१०,८८९	८४,३६५	५३,२०८	१,१२,६१९	३६,२१५	१०,२१,७९९

स्रोत : आपूर्ति व्यवस्थापन सूचना प्रणाली, २०८० ।

स्वस्थ रहन गर्नुपर्ने संक्षिप्त दिनचर्या

- बिहान सूर्योदय हुनुभन्दा करिब ९६ मिनेट अगाडि जसलाई ब्रह्म मुहूर्त भनिन्छ सो समयमा उठ्नुहोस्।
- बिहान उठ्दा हमेसा दायाँ कोल्टो फेरेर मन्द मुस्कानका साथ उठ्नुहोस्।
- जीवन र आजको सुखद तथा फलदायी दिनको लागि परमात्मालाई धन्यवाद दिँदै उहाँप्रति कृतज्ञ हुनुहोस्।
- मेरुदण्डलाई लचिलो तथा स्वस्थ राख्नका लागि करिब ५ मिनेट मकरासनमा रहनुहोस् यो आसनमा रहँदा कुनै पनि कुरा मनमा नलिनुहोस्, केवल लचिलो मेरुदण्डको मात्र याद गर्नुहोस्।
- साँझ तामाको भाँडोमा राखिएको शुद्ध पानी शरीरको वजनअनुसार २-३ गिलास मुखमा चारैतिर घुमाउँदै पिउनुहोस् पानी पिएको करिब १५ मिनेट भित्रमा दिसा लाग्नुपर्दछ। यदि लाग्दैन भने मनतातो पानी पिउनुहोस् त्यसपछि क्रमशः ताडासन ५ पटक ५ पटक तिर्यक ताडासन, ६ पटक तिर्यक भुजङ्गासन ३ पटक पुनः ताडासन ५ पटक र उदरकर्षासन ६ पटक गर्दा दिसा खुल्दछ। र यसो गर्दा पनि नखुले मा साँझ त्रिफला चूर्ण १ चम्चा तातोपानीसँग खाई सुत्ने।
- खाना खाना बित्तिकै पानी पिउनु हुँदैन। स्नान पछि र राति सुत्ने समयमा १ गिलास तातो पानी पिउनु राम्रो हुन्छ।
- बिहान कम्तीमा यौगिक जगिङ, सूर्य नमस्कार र कम्तीमा ४ आसनको लागि २० मिनेट प्राणायामको लागि १० मिनेट, ध्यानको लागि १० मिनेट र कुनै आध्यात्मिक पुस्तक वा Motivational Books जस्तैः श्रीमद्भागवत गीता, पातञ्जल योग सूत्र, The Power of Subconscious Mind, you can win तथा यस्तै अन्य आफूलाई मनपर्ने पुस्तक अध्ययनको लागि २० मिनेट छुट्याउनुहोस्।
- हरेक दिन साँझ बिहान दाँतको सफाइ तथा एक पटक स्नान गर्नुहोस् जाडो मौसममा २ दिनमा १ पटक स्नान गर्ने।
- स्नान पूर्व र पश्चात तिल/तोरीको तेलले शरीर मालिस गर्नुहोस्।
- स्नान पश्चात तातो सुप वा ग्रिन टि पिउनुहोस्।
- बिहानीको नास्ता अंकुरित गेडागुडीको सुप र रोटी राम्रो हुन्छ तर ब्रेड पाउरोटी स्वास्थ्यको लागि राम्रो मानिँदैन।
- बिहानीको आ-आफ्नो काममा लाग्ने।
- बिहानको खानामा सबै कार्बोहाइड्रेट, र कहिलेकाहीं चिल्लोयुक्त जस्तैः भात, माछा, मासु (कृत्रिम भिटामिन वा औषधियुक्त दाना वा खुवाएर छिट्टै हुर्काइएको पशुपंक्षीको मासु स्वास्थ्यको लागि हानिकारक हुन्छ) पनि खानु राम्रो हुन्छ भने साँझको खाना हल्का तथा कम कार्बोहाइड्रेटयुक्त जस्तैः सुख्खा रोटी सब्जी र १ गिलास दुध खानु राम्रो हुन्छ।
- हप्तामा कम्तीमा १ दिन जौं/गहुँको दलिया १ दिन मकैको आटो र १ दिन कोदोको परिकार खानु अति उत्तम हुन्छ।
- मधुमेह रोगीबाहेक बालक तथा वृद्धको लागि १ पटक खाएपछि कम्तीमा अर्को खानाको लागि ४ घण्टा पर्खनु राम्रो हुन्छ।
- हरेक छाकको खानामा साग र सलाद छुटाउनु हुँदैन। मैदायुक्त खाद्यपदार्थहरू तथा जंकफुड स्वास्थ्यको लागि लाभदायक हुँदैनन्।
- साँझमा सुत्नुभन्दा ३ घण्टा अगाडि खाना खानु राम्रो हुन्छ। साथै साँझको खाना खाएपछि कम्तीमा १,००० कदम पैदल चल्नु राम्रो हुन्छ।
- अबेर रातीसम्म अध्ययन गर्नु भन्दा बिहानीपख ब्रह्ममुहूर्तमा चित्तका तरंगहरू शान्त अवस्थामा रहने भएकोले यस शुभ समयमा अध्ययन गर्दा पुस्तकले भन्न खोजेको कुरा स्पष्ट बुझिन्छ र छिटो याद हुन्छ।
- घरपरिवार, साथीभाइ र समाजमा झगडा गर्ने प्रवृत्तिको मानिसको चित्त असन्तुलित हुने भएकोले यस्तो मानिसले अरुलाई भन्दा पहिला आफू स्वयमलाई दुःखी बनाउने भएकोले पहिला अरुको कुरा राम्रोसँग सुन्ने विचार विमर्श गर्ने, उसको कुरा गलत लागेमा सम्झाउने, यति गर्दा पनि नसम्झेमा आफूले चिन्ता नगर्ने।
- राती ओछ्यानमा जानुपूर्व दिनभर गरिएको कार्यको समीक्षा गर्ने कमीकमजोरीको कारण खोज्ने र सफलताप्रति केवल कर्तव्यबोध मात्र गर्ने र अझ थप कार्यको योजना गर्ने तर मैले गरेको म ठूलो भन्ने अहंकारलाई नबढाउने।
- राती ओछ्यानमा गइसकेपछि सुत्ने समयमा दिनमा भएका राम्रा नराम्रा घटनाको याद नगर्ने।
- केवल दुवै आँखाको भौं को बीचको भाग अर्थात् आज्ञा चक्रमा ध्यान केन्द्रित गर्दै गहिरो श्वास लिने छाड्ने गर्दै निदाउने।

कर्णाली प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास मन्त्रालय

स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय

वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत

शिक्षातर्फ

- एक स्थानीय तह एक सामुदायिक विद्यालय पूर्वाधार विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याईएको छ । कर्णाली प्रदेशको स्थापना भए पश्चात आ.व. २०७९/८० सम्म प्रदेशभर ५६३ वटा सामुदायिक विद्यालयहरूको १५०३ कक्षा कोठा निर्माण भई लगभग ६० हजार विद्यार्थीहरुले पक्की भवनमा अध्ययन गर्ने अवसर प्राप्त गरेका छन् ।
- साविक कर्णालीका पाँच जिल्लाहरूमा आवासीय विद्यालय निर्माणको कार्य सञ्चालनमा रहेको छ ।
- कर्णाली सार्वजनिक शिक्षा सुधार अभियान मार्फत प्रदेशको सार्वजनिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारको अभियान सञ्चालन गरिएको छ, साथै शिक्षकको पेशागत विकास तालिमलाई समेत निरन्तरता दिईएको छ ।
- शिक्षाको पहुँच र गुणस्तर अभिवृद्धी गरी बालिकाहरूको स्वास्थ्य र पोषणलाई प्रभावकारी बनाउन कम्तिमा एउटा स्थानीय तहमा एक विद्यालय पर्ने गरी "एक विद्यालय एक स्वास्थ्यकर्मि कार्यक्रम" सञ्चालनमा ल्याईएको छ ।
- तीन वर्षे डिप्लोमा प्राविधिक शिक्षा छोरी बुहारी छात्रवृत्ति, उच्च शिक्षा जेहन्दार, उच्च शिक्षा अपाङ्ग, उच्च शिक्षा दलित, द्वन्दपिडीत, शहिद सन्तती छात्रवृत्ति निरन्तररुपमा वितरण भई रहेकोछ । साथै प्राविधिक उच्च शिक्षा छात्रवृत्ती एवं सार्वजनिक नीजि साझेदारी छात्रवृत्ती कार्यक्रम शुरुवात गरिएको छ ।

लैङ्गिक समानता तथा समाजिक समावेशिकरणतर्फ

- लक्षित वर्ग मूलप्रवाहीकरण, समावेशीकरण, सचेतीकरण, कार्यक्रमहरू मार्फत सशक्तीकरण अभिवृद्धी भएकोछ ।
- लोपोन्मुख तथा सीमान्तकृत समुदायको लागि आय आर्जन कार्यक्रम सञ्चालनको शुरुवात भएको छ ।
- लोपोन्मुख राउटे समुदायको शिक्षा, स्वास्थ्य, पोषण अवस्था सुधारका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
- जोखिममा रहेका बालबालिकाहरूको संरक्षण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको छ ।
- "बैंक खाता छोरीको, सुरक्षा जीवनभरीको" कार्यक्रम मार्फत २० हजार भन्दा बढी छोरीहरूको बैंक खाता खोलिएको छ ।

युवा, खेलकूद, श्रम तथा रोजगारतर्फ

- राष्ट्रिय स्तरका खेलकूद प्रतियोगिता यस प्रदेशमा आयोजना गर्नका लागि प्रदेश गौरव आयोजनाको प्रदेश रङ्गशाला निर्माण कार्य द्रुत गतिमा भैरहेको छ ।
- विभिन्न खेलकुद गतिविधि तथा खेलकुद सम्बन्धी प्रशिक्षणका कार्यक्रमहरु नियमितरुपमा सञ्चालनमा रहेको, खेलकुद सम्बन्धी ऐन नियम कार्यविधि निर्माण तथा समयानुसार अद्यावधिक गर्ने कार्य भई रहेको छ ।

कानून तर्जुमा

- श्रम तथा रोजगार प्रवर्धन नीति, २०७५,
- कर्णाली प्रदेशको खेलकूदको विकास सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन, २०७६,
- कर्णाली प्रदेश स्वयंसेवक परिचालन ऐन, २०७६
- बैंक खाता छोरीको, सुरक्षा जीवनभरीको कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि २०७६,
- दुर चिकित्सा तथा विद्युतीय स्वास्थ्य सेवा कार्यविधि, २०८०, विपन्न नागरिक स्वास्थ्य बिमा स्वास्थ्य उपचार सहयोग कार्यविधि, २०८०, लोपोन्मुख तथा सीमान्तकृत समुदायको लागि जीविकोपार्जन आयआर्जन कार्यविधि, २०८०, सुत्केरी पोषण कोसेली कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०८०
- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति, २०७८
- प्रदेश स्वास्थ्य नीति २०७६
- कर्णाली प्रदेश स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७८
- आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा कोष सञ्चालन निर्देशिका, २०७५,
- स्वास्थ्य सेवाको पहुँच बाहिर रहेका नागरिकलाई समेट्ने रणनीति, २०७७,
- मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७८,
- कर्णाली प्रदेश कोभिड-१९ आकस्मिक योजना २०७८,
- समुदायमा आधारित कोभिड-१९ व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७८
- एकीकृत छात्रवृद्धि वितरण सम्बन्धी कार्यविधि तथा एक विद्यालय एक स्वास्थ्यकर्मी सञ्चालन कार्यवृद्धि तयार भएको
- मन्त्रालयले आवश्यकता अनुसार कानून, कार्यविधि तथा मापदण्डहरु आदि नीतिगत दस्तावेजहरु विकास गरी निर्देशनालयहरु र जिल्लास्थित कार्यालयहरु एवम् स्थानीय तहको सहकार्यमा कार्यान्वयन गर्ने गरेको ।

सूर्य नमस्कारका चरणहरु
स्वास फाल्ने
स्वास लिने
स्वास रोक्ने
स्वास फाल्ने
स्वास लिने
स्वास लिने
स्वास छोड्ने
स्वास फाल्ने
हस्तपादासन
अश्वसंचालन
दण्डासन
हस्तउत्तानासन
प्रणामासन
अष्टांगनमस्कार
भुजंगासन
पर्वतासन
अश्वसंचालासन
हस्तपादासन
हस्तउत्तानासन
प्रणामासन
१
२
४
५
६
७
८
९
१०
११
१२
फाइदाहरु:-
- तनाव व्यवस्थापन
- पाचन प्रकृयामा सुधार
- महिनावारी नियमित गर्न सघाउ
- जोर्नीहरुको लागि फाइदाजनक
- शोधन प्रकृयामा सहयोगी
कर्णाली प्रदेश नेपाल, सामाजिक विकास मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, सुर्खेत

बजेट कार्यान्वयनमा देखिएका समस्या

मन्त्रालय र मातहतको समग्र वित्तीय प्रगति अपेक्षा गरे अनुसार हुन नसक्नुका प्रमुख कारणहरू मुख्य रुपमा जनशक्ति, भौतिक पूर्वाधार, स्थानीय तहसँगको समन्वय र सहकार्य तथा मौजुदा कानुन, नियम तथा निर्देशिकाहरुको अपर्याप्तता/ अभाव र प्रदेशको भौगोलिक विकटता नै हुन । मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रगत रुपमा अपेक्षित वित्तीय प्रगति हुन नसक्नुका कारणहरु संक्षिप्त रुपमा यस प्रकार रहेका छन् ।

- जनशक्ति अभाव : मन्त्रालय वा अन्तर्गत रहेका कूल ११३६ कर्मचारी दरबन्दीहरूमध्ये करार सहित ६८५ (६० प्रतिशत) मात्र पुर्ति भै अधिकांश दरबन्दी रिक्त रहनुको कारण जनशक्ति अभाव भै अपेक्षित रूपमा काम हुन नसकेको ।
- समन्वय र सहकार्य : कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयनमा स्थानीय तहहरूसंग प्रभावकारी समन्वय र सहकार्य हुन नसक्नु, मातहतका खर्चकेन्द्रहरूबाट बेरूजु फछर्योटमा उदासिनता रहेको ।
- भौतिक पूर्वाधारको कमी : कार्यालय भवन, तालिम सञ्चालनको लागि भवन तथा लामो तालिमका सहभागीहरूलाई छात्राबास आदिको अभाव रहेको ।
- नीतिगतः संगठन तथा व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन, नीति कानूनहरूको निर्माण, तथ्य र नतिजामा आधारित योजनाको कमी । संघीय सरकारले निजामती सेवा ऐन र शिक्षा ऐन जारी नगरिदैंदा प्रदेश स्तरको ऐन बनाई सम्बन्धित क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको। यस मन्त्रालयले स्थानीय तहका लागि समेत उपर्युक्त (माथि उल्लेखित) कानूनहरू बनाएको । शिक्षा ऐन, स्वास्थ्य सेवा नियमावली, खेलकूद विकास नियमावली, दलित सशक्तीकरण ऐन, पर्वतीय विश्वविद्यालय ऐन आदि बनाउन अझै बाँकी रहेको ।
- संगठनात्मकः मन्त्रालयको बोझिलो र बहु कार्यक्षेत्रले गर्दा कार्य सम्पादन र समन्वयमा कठिनाइ रहेको ।
- कार्यगतः कार्यान्वयनमा ढिलाइ, अन्तिम समयमा बजेट र कामको चाप, प्रकृयागत ढिलाइ र दोहोरोपना । आर्थिक वर्षको शुरूदेखि नै बजेट मागको बढ्दो चाप र रकमान्तरका लागि मातहतका कार्यालयबाट अनुरोध भैरहने, आर्थिक वर्षको अन्त्यमा प्राप्त थप बजेट बजेट रकम खर्च हुन नसक्नु ।
- नतिजा मापनः वस्तुगत, स्पष्ट र मापन योग्य सूचकहरूको अभावका कारण मन्त्रालयको कार्यप्रगति नतिजाको मापन गर्न कठिनाइ रहेको । अनुगमन मुल्यांकन, आवधिक प्रगति प्रतिवेदन र व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको अभाव रहेको ।
- खर्च प्रणालीः मानव संशाधन, सूचना प्रणाली र भौतिक साधन/उपकरण को अभावमा अपेक्षित खर्च नहुनु साथै आकस्मिक खर्च व्यवस्थापनमा कठिनाई हुनु । तिब्र गतिमा बढ्दो बेरूजुको परिमाण ।
- भौतिक पूर्वाधार पहुँच **(Connectivity):** प्रदेशको जटिल भुगोलका कारण यातायात, सेवा प्रदायक संस्था, भवन, एम्बुलेन्स, सवारी साधन, दीगो निर्माण कार्यको अभाव तथा अव्यवस्थित व्यवस्थापनको कारण अपेक्षित बजेट कार्यान्वय नभएको अवस्था ।

"कर्णाली प्रदेशमा बालविवाह अन्त्यका लागि हामी सबैको एकता र साझा प्रतिबद्धता"

बालविवाह

विवाह भन्नाले सामाजिक तथा कानुनी मूल्य मान्यतामा दुई व्यक्तिहरू महिला र पुरुषबिचको पवित्र बन्धन तथा सम्बन्धलाई जनाउँछ । तर हाम्रो समाजमा अझै पनि छिटो तथा जबर्जस्ती बालविवाह प्रत्यक्ष रूपमा धेरै मात्रामा देख्न सकिन्छ । कानुनले तोकेको उमेर केटा र केटी दुवैको उमेर २० वर्ष नपुग्दै गर्ने वा गराउने विवाहलाई बालविवाह भनिन्छ । बालविवाह एक सामाजिक तथा कानुनी अपराध हो । बालविवाह हुन नदिने, रोक्ने र बालबालिकाको भविष्य सुनिश्चित गर्ने अभिभावक तथा हामी सबै नागरिकको दायित्व तथा कर्तव्य हो ।

बालविवाहले बालबालिकामा पर्ने असरहरू

१. कानुनी अधिकारबाट वञ्चित । विवाह दर्ता हुँदैन । बाल विवाहबाट जन्मेका बालबालिकाको जन्म दर्ता गर्न गाह्रो हुन्छ ।
२. बालबालिकाको भविष्य नै अनिश्चित हुन्छ । बिचैमा पढाइ छोड्नुपर्ने हुन्छ ।
३. विवाह पछि बालबालिकाले घरेलु काम बढी गर्नु पर्ने र काम गर्न नसकेपछि सासू, ससुरा र श्रीमान्ले पनि माया नगर्ने, हेला गर्ने र घरबाट निकाल्ने गर्छन्।
४. सानो उमेरमा नै बच्चा जन्माउनुपर्ने हुँदा शारीरिक रूपमा कमजोर हुन्छन्।
५. छोराछोरीको र घरको कामको बोझले आफ्नो स्याहारसम्भार गर्न नसक्दा र शारीरिक रूपमा कमजोर भई विवाह गरेको २/३ वर्षमा नै धेरै उमेरको जस्तो देखिने हुँदा श्रीमान्ले अर्को विवाह गर्ने र प्रत्येक दिन घरेलु हिंसाको शिकार भएर बस्नु पर्ने बाध्यता ।
६. पढाइ छोडि आफ्नो खुट्टामा उभिन नसक्दा अरूको भरमा बाँच्नुपर्ने ।
७. सानो उमेरमा बच्चा जन्माउँदा पाठेघर (आङ्) खस्ने, क्यान्सर जस्ता समस्या हुने ।
८. घरेलु हिंसा, मानव बेचबिखन, बाल यौन दुर्व्यवहार, बहुविवाह, सम्बन्ध विच्छेद बालविवाहका उपज हुन् ।

मुलुकी अपराध (संहिता) ऐन २०७४ अनुसार बालविवाह गर्दा हुने कानुनी सजाय : उमेर २० वर्ष नपुगी कसैले विवाह गरे वा गराएमा विवाह स्वतः बदर हुने छ साथै कसुर गर्ने जो कोही व्यक्तिलाई तीन वर्षसम्म कैद र तीस हजारसम्म जरिबाना हुने व्यवस्था गरिएको छ ।

नोट: १८ वर्षभन्दा मुनिको बालिकासँग विवाह गरेर उनको मन्जुरीमा पनि यौन सम्बन्ध राखेमा जबरजस्ती करणीको मुद्दा हुन जान्छ । अभिभावक पनि सचेत होऔं र बालबालिकालाई पनि सतर्क बनाऔं ।

विवाह गर्ने उमेर : विवाह गर्ने व्यक्तिको उमेर (महिला र पुरुष दुवैको) बीस वर्ष।

हदम्याद: थाहा पाएको मितिले ३ महिनासम्म बालविवाहको उजुर दिन सक्ने व्यवस्था रहेको छ ।

कुनै पनि बालबालिकालाई बालविवाह, हिंसा, यौनशोषण, दुर्व्यवहार, श्रमशोषण, दुर्घटना, ओसारपसार, अपहरण, जोखिम, अपाङ्ग, हराएमा वा कानुनी तथा मनोसामाजिक परामर्शको आवश्यक परे बाल हेल्पलाइन (सि-जी-आइ-१०९८) वा नेपाल प्रहरीको नं. १०० मा फोन गरौं । फोन गर्दा पैसा लाग्दैन ।

विवाह गर्नु प्रत्येक व्यक्तिको नैसर्गिक अधिकार हो
तर
कम उमेरमा विवाह गर्नु गराउनु जीवन र सपनाको बर्बादी गर्नु हो ।
त्यसैले
हामी सबै बालबालिकाले आफ्नो जीवनका लक्ष्य निर्धारण गरौं । लक्ष्य अनुरूप अघि बढौं । उमेर पुगेपछि मात्र विवाह गरौं ।

- अन्य विविध समस्याहरू :
    - प्रदेश सरकारको लोकप्रिय कार्यक्रमका रूपमा रहेका बैंक खाता छोरीको सुरक्षा जीवनभरिको, र सुत्केरी पोषण कोसेली कार्यक्रमको स्थानीय तहमा पठाएको नपुग थप रकम भुक्तानीमा समस्या भएको । साथै यो कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि बजेट विहिनता (Unfunded Liability) को अवस्था देखिएको ।
    - स्थानीय तह र विभिन्न संघसंस्थाहरूबाट बजेट तथा कार्यक्रमको माग उच्च तर स्रोत (बजेट र सो को सिलिङ) न्यून रहेको ।
    - बहुवर्षीय आयोजनाहरू (अस्पताल भवन निर्माण) को कार्यान्वयन निर्दिष्ट समयमै सम्पन्न हुन कठिनाई भएको ।
    - तथ्य, माग, अध्ययन तथा आवश्यकतामा आधारित योजना तर्जुमाको अभ्यासको कमीका कारण विनियोजित बजेट पूर्ण रूपमा खर्च हुन नसक्ने तर थप बजेट र रकमान्तरको माग उच्च हुने गरेको ।
    - पर्याप्त र दक्ष जनशक्तिको अभाव, स्रोत साधन एवं पूर्वाधारको कमी र मौसमी अवरोधले कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहमा कठिनाई रहेको । र यसले गर्दा अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण कार्य पनि प्रभावकारी हुन नसकेको ।
    - अन्तरतह समन्वय र सहकार्यका लागि तथ्याङ्क प्रणाली (विशेष गरि IHMIS र IEMIS) भएको तर प्रतिवेदन अवस्था त्यति सन्तोषजनक नभएको, निर्देशन श्रृखला (Chain of Command) नभएको जसले गर्दा उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता त्यति प्रभावकारी नभएको,
    - एउटै आ.व. मा विद्यालय भवन निर्माण कार्य सम्पन्न हुन नसक्दा विद्यालयको खातामा बाँकि रकम पठाउनुपर्ने बाध्यता भै बेरूजु बढोत्तरी हुने अवस्था रहेको ।
    - सबै स्थानको लागि एउटै किसिमको बजेट विनियोजनले गर्दा दुर्गम स्थानमा विद्यालय भवन निर्माणको लागि बजेट अपर्याप्त भएको ।
    - अस्पतालहरूमा चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मिहरूको अपर्याप्तता, विशेषज्ञ चिकित्सकहरूको अभाव रहेको ।
    - मातहतका अस्पताल र कार्यालयहरूमा एम्बुलेन्स, शववाहन, सवारी साधन तथा उपकरणहरूको प्रभावकारी व्यवस्था हुन नसकेको ।

सिकाई

आ.व. २०७९/८० का कार्य सञ्चालन पश्चात् बजेट कार्यान्वयनमा देखिएका समस्याहरू र मन्त्रालयका क्षेत्रगत महाशाखाहरू, निर्देशनालय तथा अन्य कार्यालयहरूबाट प्राप्त सुझाव अनुसारका केहि प्रमुख सिकाईहरु यस प्रकार रहेका छन् ।

- कार्यालयको न्यूनतम पूर्वाधार र सबल कार्य वातावरण, पुग्दो बजेट, जनशक्तिको पदपूर्ति, क्षमता विकास र उत्प्रेरणाको समष्टिगत प्रयासबाट मात्र अपेक्षित नतिजा प्राप्त गर्न सकिने,
- कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि निरन्तर सुपरिवेक्षण र अनुगमनको आवश्यकता,
- कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि तीनै तहहरूबीच प्रभावकारी समन्वय र सहकार्य,

- आवश्यकता, तथ्यमा आधारित र नतिजामूखी बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा,
- नतिजा प्राप्तिका लागि कार्यतालिका र कार्ययोजनामा आधारित भएर कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन गर्नुपर्ने,
- आर्थिक वर्षको अन्ततिर हुने थप बजेट र रकमान्तर कार्यलाई क्रमस: निरूत्साहित गर्नु पर्ने,
- संगठन संरचना कार्यमूलक हुनका लागि जटिल र मिश्रित भन्दा सरल, चुस्त (Dedicated & Compatible) हुनुपर्ने,
- कार्यालयको न्यूनतम पूर्वाधार र सबल कार्य वातावरण, पुग्दो बजेट, जनशक्तिको पदपूर्ति, क्षमता बिकास र उत्प्रेरणाको समष्टिगत प्रयासबाट मात्र अपेक्षित नतिजा प्राप्त गर्न सकिने ।
- चिकित्सकहरू दुर्गममा गइ सेवा गर्न प्रोत्साहित (कर्णाली प्रोत्साहन भत्ता) तर सुगममा बस्न नचाहने,
- असल कार्यको सम्मान, अनैतिक कार्यको निरूत्साहितीकरणका लागि पुरस्कार र दण्डको व्यवस्था गरिनुपर्ने साथै कर्मचारी सरूवा प्रणाली र व्यवस्थित र बैज्ञानिक बनाउनु पर्ने,
- बेरूजु न्यूनिकरणको लागि आर्थिक अनुशासनको कडाइका साथ पालना, अनुगमन, सुपरिवेक्षण सहितको ठोस कार्यदिशा बनाई बेरूजु फछ्यौटका अभियानकै रूपमा सञ्चालन गरिनु पर्ने,
- योजना, समीक्षा तथा समन्वय बैठक र अनुभव आदानप्रदानलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्ने,
- प्रदेश-प्रदेश बीचको सम्बन्ध प्रगाढ बनाउन अनुभव आदान प्रदान गर्नको लागि अवलोकन तथा समन्वय भ्रमण, एवं अनौपचारिक भेटघाट, फोन सम्पर्क एवं विद्युतीय सम्पर्क हुनुपर्ने ।
- संघीय शासन प्रणालीको सवलीकरणको लागि विभिन्न तहका सरकार एवं कार्यगत एकाईहरूबीच घनिभूत रूपमा अन्तरसम्बन्ध, समन्वय र सहकार्य भैरहनु आवश्यक रहेको ।

अवसर तथा सम्भावना

- प्रदेशका सामाजिक सूचकहरूमा सुधार देखिनु, आम मानिसको जनचेतानामा अभिवृद्धि साथै सामाजिक विकासको क्षेत्रमा राजनैतिक नेतृत्वमा चासो बढ्नु,
- प्रदेश सरकारको कूल बजेटमा सामाजिक विकासको क्षेत्रमा बजेटको हिस्सा बढ्दै जानु,
- सामाजिक विकास मन्त्रालयको भौतिक र वित्तीय प्रगतिको प्रवृत्ति बढ्दो क्रममा रहनु,
- प्रदेश स्तरमा सबल र विशिष्टीकृत (Dedicated) सेवा प्रदायक एकाइ/ संरचना स्थापना हुनु,
- दरबन्दी करार र छात्रवृत्ति करारबाट समेत रिक्त जनशक्तिको पदपूर्ति हुनु, प्रदेश लोक सेवा आयोगबाट समेत स्थायी पदपूर्तिको प्रकृया अगाडि बढ्नु,
- गुणस्तरीय शिक्षाका लागि भौतिक पूर्वाधार सुधार लगायत सार्वजनिक शिक्षा सबलीकरणका प्रयास शुरू हुनु,
- स्वास्थ्य क्षेत्रको सेवा प्रवाह सुदृढीकरणका लागि अस्पतालहरूको भौतिक पूर्वाधार विकास एवं चिकित्सा उपकरणहरूको उल्लेखनीय व्यवस्थापन हुनु,
- खेलकूदको क्षेत्रमा प्रदेशकै पहिलो गौरवको आयोजनाको रूपमा प्रदेश रङ्गशालाको निर्माण कार्यको अपेक्षित प्रगति देखिनु,

- लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको क्षेत्रमा समतामूलक पहुँच बढ्दै जानु ।

समग्रमा,

राज्यले संघीय शासन प्रणाली अवलम्बन पश्चात विगतमा उपेक्षित कर्णाली क्षेत्र विकासको मूलप्रवाह तर्फ उन्मुख भएको, स्वास्थ्य शिक्षा सामाजिक कल्याणका क्षेत्रका सेवा प्रवाह र गुणस्तरमा अभिवृद्धी भएको, भौतिक पूर्वाधारको विकासले अन्य जनसेवाका कार्यहरूलाई सहज बनाउदै लगेको, शिक्षा स्वास्थ्यका सूचक र जनचेतनामा सुधार भएको देखिन्छ । तथापि संघीय शासन प्रणाली कार्यान्वयनमा निकै समस्या र चुनौतीहरू पनि रहेका छन् । प्रदेश र स्थानीय तहहरूले आफुलाई चाहिने आम्दानी/राजश्वको व्यवस्था गर्न नसक्नु, तथ्य र मागमा आधारित भन्दापनि वितरणमुखी योजना र बजेट, संघले तयार गर्नुपर्ने कतिपय कानूनहरू तयार नहुँदा प्रदेश र स्थानीय तहहरूमा कानून निर्माण गर्न नसकिनु, संघीय निकायहरूबाट प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारहरूलाई पर्याप्त अधिकार हस्तान्तरण गर्न नचाहनु, आम्दानी र आयआर्जन भन्दा खर्च बढी हुने परिपाटी देखिएको, निर्देशन श्रृंखला (Chain of Command) नहुँदा जवाफदेहिता एवं उत्तरदायित्व कम हुँदै गएको, नतिजाभन्दा प्रकृया र दस्तावेजमुखी कार्य, जनशक्ति र क्षमताको कमि आदि समस्याहरू प्रदेशका साझा समस्याहरू हुन । कर्णाली प्रदेशको मूल नारा "समृद्ध कर्णाली, सुखारी कर्णालीबासी" लाई सार्थक बनाउन सामाजिक विकास मन्त्रालय समस्या र चुनौतीहरूको अध्ययन गरि अवसर र सम्भावनाको पूर्ण सदुपयोग गर्दै भावी कार्य योजना बनाई अगाडि बढ्न प्रतिबद्ध छ ।

केही झलकहरू

निर्माणाधिन प्रदेश रङ्गशाला

प्रदेश रङ्गशालाको प्रस्तावित डिजाईन

नवनिर्मित ४ कोठे भवन (सरस्वती मा.वि. डुङ्गीखोला, भेरीगंगा-३)

दैलेख जिल्ला अस्पतालको निर्माणाधिन भवन

टि.पि.डि. तालिम

लैङ्गिक हिंसा विरूद्धको १६ दिने अभियान

खुला वृहत योग तथा शिविर, सुर्खेत

प्रदेश अस्पताल, सुर्खेत

सल्य चिकित्सा कक्ष (Modular Operation Theater), प्रदेश अस्पताल सुर्खेत

प्रदेश अस्पतालमा मृगौला प्रत्यारोपण

प्रदेश अस्पतालमा जडित सौर्य भान्छा प्रणाली

मेहेलकुना अस्पताल निर्माणाधिन भवन

आयुर्वेद अनुसन्धान केन्द्रबाट उत्पादन गरिएका औषधि

च्यवनप्राश ,शिलाजित ,तेलहरु आदि निमार्ण कार्य

हानिकारक सामाजिक अभ्यास निबारणको लागि प्रतिबद्धता

प्रदेश संग्रहालय तथा अभिलेखालय

क्षमता विकास सम्बन्धी तालिमहरू

मन्त्रालयको सँगठन संरचना

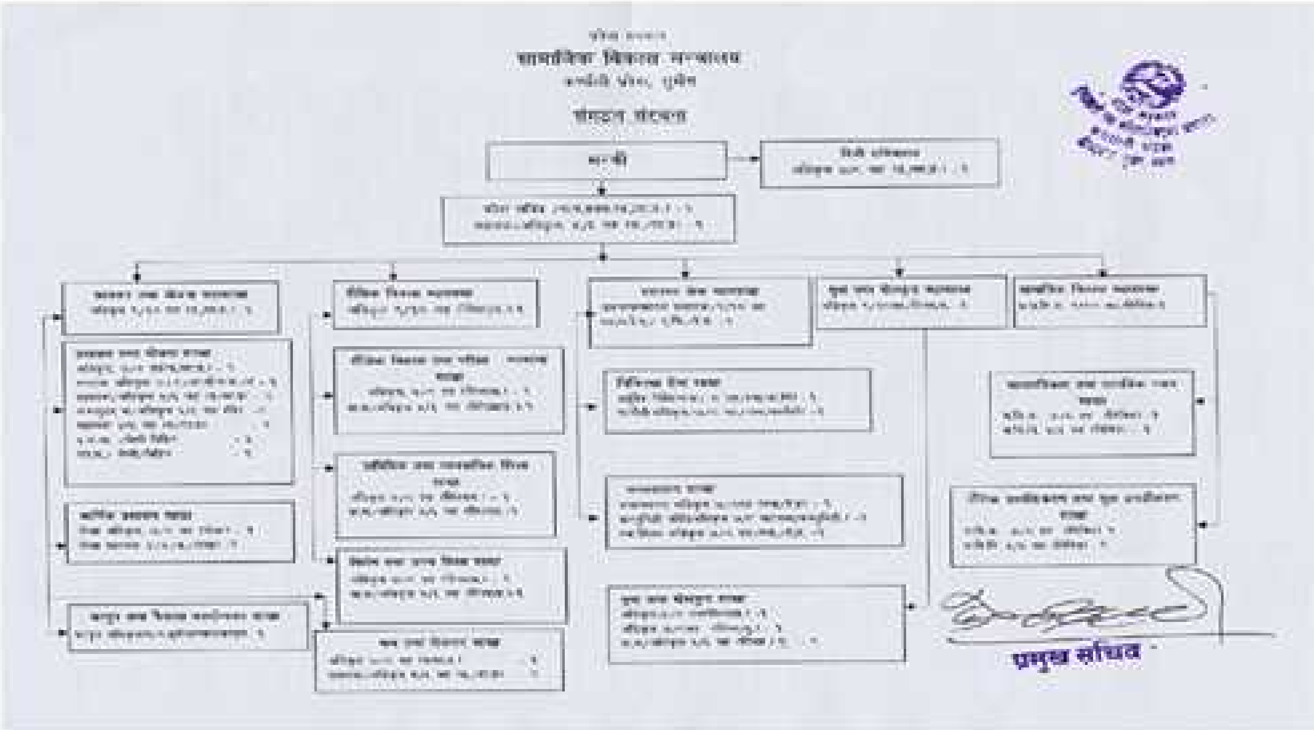

माननीय मन्त्रीज्यूको सचिवालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको फोन नं. र इमेल ठेगाना

क्र.स.	नाम थर	पद	मोबाईल नं.	ईमेल
१	बम बहादुर नेपाली	शाखा अधिकृत (निजि सचिव)	९८४८०४८८१२	nepalibom1@gmail.com
२	सञ्जय पोखरेल	प्रमुख स्वकीय सचिव	९८५८०३२०१३	spsurkhet@gmail.com
३	डिकेन्द्र राना क्षेत्री	निजि सचिवालय	९८४५९२९९३९	ranadikendra4@gmail.com
४	खुम बहादुर डाँगी	सहायक स्वकीय	९८५८०४१६९१	dangi.khum543@gmail.com
५	चेवन चित्राकार	स्वकीय	९७४५५००५१५	chitrakarchewan23@gmail.com

सामाजिक विकास मन्त्रालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

क्र. सं.	कर्मचारीको नाम	पद	कार्यरत शाखा/महाशाखा	मोबाइल नं.	इमेल
१	डा.भोजराज शर्मा काफ्ले	सचिव		९८५८०८९६००	bhojraj2023@gmail.com
२	विजयलाल हमाल	उप-सचिव	शैक्षिक विकास महाशाखा	९८४१६७१४१५	bijay_hamal@yahoo.com
३	कृष्ण बहादुर शाही	व.ज. प्रशासक	स्वास्थ्य सेवा महाशाखा	९८५८०३२०७६	krishjee@gmail.com
४	विनोद आचार्य	उप-सचिव	प्रशासन तथा योजना अनुगमन महाशाखा	९८५८०८७०६६	bacharyaskt@yahoo.com
५	बलबीर सुनार	अधिकृत आठौं	शैक्षिक विकास/उच्च शिक्षा तथा परीक्षा	९८५८०५१४३१	balbir.sunar6@gmail.com
६	अनिता ज्ञवाली	म.वि.अधिकृत	सामाजिक विकास महाशाखा	९८५८०६३५०५	anitagyawali99@gmail.com
७	सुनिता के.सी.	म.वि.अधिकृत	सामाजिक विकास महाशाखा	९८५८०३५५८०	sunitakckhp@gmail.com
८	देवी प्रसाद पौड्याल	शाखा अधिकृत	प्रशासन तथा योजना अनुगमन शाखा	९८४८१४०६३३	mrdeviprasadpaudyal@gmail.com
९	बम बहादुर नेपाली	शाखा अधिकृत	मा. मन्त्रीज्यूको निजी सचिवालय	९८४८०४८८१२	nepalibom1@gmail.com
१०	डा. लक्ष्मीनारायण तिवारी वैद्य	आयुर्वेद चिकित्सक	चिकित्सा सेवा शाखा	९८४१७१६६६५	lntiwari2041@gmail.com
११	लक्ष्मण कटेल	तथ्याङ्क अधिकृत	प्रशासन तथा योजना अनुगमन शाखा	९८४१७९८६४९	laxman2070@outlook.com
१२	राम प्रसाद उपाध्याय	अधिकृत सातौं	शैक्षिक विकास महाशाखा	९८४८०२४६२७	upram2026@gmail.com
१३	कुमार प्रसाद उपाध्याय	लेखा अधिकृत	आर्थिक प्रशासन शाखा	९८४८०८७१११	kumarupd966@gmail.com
१४	एकराज चौलागाई	कानुन अधिकृत	कानुन तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	९८५८०६६९७९	yakarajchaulagain@gmail.com
१५	खगेन्द्र प्रकाश गैरे	व.कृ.अधिकृत	चिकित्सा सेवा शाखा	९८४९५०१३०९	pgaire777@gmail.com
१६	कविता कार्की	नर्सिङ अधिकृत	जनस्वास्थ्य शाखा	९८६६७६४२३८	karki.dinukabita@gmail.com
१७	अमृता ज्ञवाली	जनस्वास्थ्य अधिकृत	जनस्वास्थ्य शाखा	९८४४५७६११०	gyawaliamrita63@gmail.com
१८	देवी कुमारी सुवेदी	अधिकृत छैठौं	बालअधिकार तथा सामाजिक न्याय शाखा	९८४८०५०५००	subedidevi.skt@gmail.com
१९	यशोदा कुमारी शर्मा	अधिकृत छैठौं	लैङ्गिक समानिकरण तथा मूल प्रवाहिकरण शाखा	९८४८०५१०८९	yashodasam@gmail.com
२०	रेशम कुमार खत्री	अधिकृत छैठौं	युवा तथा खेलकुद / शैक्षिक विकास शाखा	९८४८०५०८१९	reshankc477@gmail.com
२१	नवराज शर्मा रिजाल	सहायक पाँचौं	प्रशासन तथा योजना शाखा	९८५८०६०१५५	namrajrijal5@gmail.com
२२	दिकेन्द्र राणा क्षेत्री	सि.अ.हे.व.	मा. मन्त्रीज्यूको निजी सचिवालय	९८४५९२९९३९	ranadikendra4@gmail.com

क. सं.	कर्मचारीको नाम	पद	कार्यरत शाखा/महाशाखा	मोबाइल नं.	इमेल
२३	तिलाराम सापकोटा	सहायक पाँचौं	युवा तथा खेलकुद/ शैक्षिक विकास शाखा	९८४८०६४२६०	sapkotahunda@gmail.com
२४	लोक बहादुर गौतम	सहायक पाँचौं	आर्थिक प्रशासन शाखा	९८४६०७७६०१	gautamlok321@gmail.com
२५	विरेन्द्र बहादुर माझी	सहायकस्तर पाँचौं	प्रशासन तथा योजना शाखा	९८६८१०४८१६	
२६	कमल भट्ट	सहायकस्तर पाँचौं	प्रशासन तथा योजना शाखा	९८६८५४१६११	kamalbhatta2052@gmail.com
२७	प्रतिक के.सी.	फार्मेसी अधिकृत	चिकित्सा सेवा शाखा	९८४३९३२२५८	kcpratik89@gmail.com
२८	गणेश चन्द	सूचना प्रविधि अधिकृत	शैक्षिक विकास महाशाखा	९८४९६६४४०५	gerukum99@gmail.com
२९	रचना बुढा	कम्प्युटर सहायक	स्वास्थ्य सेवा महाशाखा	९८६६२७७८३६	rachana67budha@gmail.com
३०	दिल बहादुर चौधरी	का.स.	प्रशासन तथा योजना शाखा	९८६६८१७६३७	
३१	भीम बहादुर गौतम	ह.स.चालक	प्रशासन योजना तथा योजना महाशाखा	९८४८०२६१२०	
३२	ईश्वर प्रसाद रेग्मी	ह.स.चालक	शैक्षिक विकास महाशाखा	९८४८०१४००१	
३३	छटक थापा	ह.स.चालक	सचिव ज्यु को	९८४८२४०५३५	
३४	युवराज अधिकारी	ह.स.चालक	मा. मन्त्रीज्यु को	९८६६७५८४६६	
३५	युवबहादुर बान्तेला	ह.स.चालक	मा. मन्त्रीज्यु को	९८६२७२६५३५	
३६	तुलाराम चौधरी	का.स.	शैक्षिक विकास महाशाखा	९८४८१९१५८६	
३७	प्रमिला मान्धर	का.स.	प्रशासन योजना तथा योजना महाशाखा	९८४८११०१५६	
३८	सम्झना रावल उपाध्याय	का.स.	महिला विकास महाशाखा	९८६८८३७८०३	
३९	जीवन कुमारी बुढा	का.स.	सचिव ज्यूको सचिवालय	९८४०७२५८६६	
४०	जीवन बहादुर शाही	का.स.	स्वास्थ्य सेवा महाशाखा	९८४११०५१९७	
४१	खेमराज खतिवडा	का.स.	प्रशासन तथा योजना शाखा	९८४०८८३२२६	
४२	अम्बिका बुढा	का.स.	मन्त्रीज्यूको सचिवालय	९८४८२७०२३३	
४३	नेत्रमणि उपाध्याय	का.स.	प्रशासन तथा योजना शाखा	९८६८०१३०७०	
४४	गोरख शाही	दोभाषे	महिला विकास महाशाखा दर्ता चलानी	९७४५४३४०४२	
४५	गंगा थापा	माली	सामाजिक विकास मन्त्रालय	९७४८३३८३१६	

सामाजिक विकास मन्त्रालय र मातहतका निकायका कार्यालय प्रमुखको विवरण

सि. नं.	कार्यालयको नाम	ठेगाना	अंग्रेजीमा नाम	टेलिफोन नं.	का. प्रमुख / सम्पर्क कर्मचारी	मोबाईल नं.	ईमेल
१	सामाजिक विकास मन्त्रालय	सुर्खेत	Ministry of Social Development, Surkhet	०८३-५२२८७३ ०८३-५२५६१२	डा. श्री भोजराज शर्मा काफ्ले	९८५८०८९६००	mosdsurkhet@gmail.com bhojraj2023@gmail.com
२	प्रदेश अस्पताल, कर्णाली प्रदेश	सुर्खेत	Province Hospital, Karnali Province, Surkhet	०८३-५२१२०० ०८३-५२०२६६	डा. डम्बर खड्का श्री विनोद बस्नेत श्री गणेश सुनार	९८५१०६२७८५ ९८५८०५००७४ ९८४८०३३३०१	provincehospitalskt@gmail.com b.basnet72@gmail.com
३	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ती व्यवस्थापन केन्द्र	सुर्खेत	Provincial Health Supply Management Center, Surkhet	०८३-५९०७०८	डा. शक्ति प्रसाद सुवेदी श्री बेलमता बस्नेत श्री प्रतिक्षा रावल	९८५१२२०७०८ ९८४८०२१२२१ ९८६७१५४००८	phlmcsurkhet@gmail.com
४	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	सुर्खेत	Health Service Directorate, Surkhet	०८३-५२०२९६	डा. रविन खड्का श्री लक्ष्मी प्रसाद भट्टराई	९८५११९६००० ९७४५८००१२२	hdsurkhet@gmail.com
५	शिक्षा विकास निर्देशनालय	सुर्खेत	Education Development Directorate, Surkhet	०८३-५२०१०८ ०८३-५२०२७५	श्री दिपा हमाल श्री चुडामणि काफ्ले	९८५८०५१११० ९८४८०१८५७	redsurkhet@gmail.com
६	मानव संशाधन विकास केन्द्र	सुर्खेत	Human Development Resource Center, Surkhet	०८३-५२२०९२	श्री धर्मजित शाही	९८५८०५१८४२	etcsurkhet@gmail.com
७	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला	सुर्खेत	Province Public Health Laboratory, Surkhet	०८३-५२०३३०	श्री पुष्प बहादुर शाही श्री श्यामलाल खड्का	९८५८०५२०७६ ९८५८०५०९२०	pphlskt@gmail.com pphlkarnali@gmail.com
८	मेहलकुना अस्पताल	सुर्खेत	Mehalakuna Hospital, Surkhet	०८३-४१०१११	डा. सोजन सापकोटा श्री लोकेन्द्र खत्री	९८४१६५०४५२ ९८४८१२१२६०	mehalkunahospital@gmail.com
९	प्रदेश आयुर्वेद अस्पताल तथा अनुसन्धान केन्द्र	सुर्खेत	Province Ayurveda Hospital and Research Centre, Surkhet	०८३-५२०२९९	डा. शंकर प्रसाद रिजाल श्री इन्द्रा थपाई	९८४८१०६२०३ ९८४८०५८५०५	ayurvedaprovince19@gmail.com
१०	जनस्वास्थ्य सेवा कार्यालय	सुर्खेत	Office of Public Health Services, Surkhet	०८३-५२०२४६ ०८३-५२०२१६	श्री लोकनाथ गौतम	९८५८०५२१६०	hosurkhet75@gmail.com

११	जनस्वास्थ्य सेवा कार्यालय	जुम्ला	Office of Public Health Services, Jumla	०८७-५२०३८१	श्री कृष्ण सापकोटा श्री हरी बहादुर भण्डारी	९८४८०५०५७८ ९८६८३२०५३०	hojumla2075@gmail.com
१२	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	दैलेख	Office of Health Service, Dailekh	०८९-४१०११३ ०८९-४१०१२३	डा. धर्मराज रेग्मी	९८५८०४४११० ९८४८०६९३३५ ९८४८०६९८९३	hoodailekh@gmail.com
१३	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	जाजरकोट	Office of Health Service, Jajarkot	०८९-४३०१२० ०८९-४३०१८८	डा. प्रतिक्षा भारती श्री कृष्णानन्द जैसी	९८६०२९९२६३ ९८६०१३९३३५	hoojajarkot@gmail.com
१४	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	सल्यान	Office of Health Service, Salyan	०८८-५२०३५२	डा. पुजा आचार्य	९८६३३१२८८१ ९८५७८५८१३५	hosalyan2075@gmail.com
१५	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	रुकुम पश्चिम	Office of Health Service, Rukum West	०८८-५३०११६	डा. सुशिल पोखरेल श्री मनोज के.सी.	९८५७०६३९६९ ९८४७८५४२३९	dhorukum@gmail.com healthofficerukumwest@gmail.com
१६	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	कालिकोट	Office of Health Service, Kalikot	०८७-४४०१३३ ०८७-४४०२२२	डा. श्री संकेत विश्वकर्मा श्री कमल महत	९८६०५५५७७९ ९८४८३३५०६०	hokalikot@gmail.com
१७	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	मुगु	Office of Health Service, Mugu	०८७-४६०१६२ ०८७-४६००२१	डा. कमल दुङ्गाना श्री उमेश गौतम	९८६३२२८१४२ ९८६३३२८१८२	dhomugu@gmail.com
१८	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	डोल्पा	Office of Health Service, Dolpa	०८७-५५०१११ ०८७-५५०११०	डा. श्री रणवीर सुनार श्री पदम महत	९८४२२८७७१० ९८५८३२०४१२	dhodolpa@gmail.com dolpahso77@gmail.com
१९	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	हुम्ला	Office of Health Service, Humla	०८७-६८०२३४ ०८७-६८००२४	श्री प्रेम बहादुर सिंह श्री मनिकृष्ण जैसी	९८५८०५१४६५ ९८४८३४४२८२	dhohumla@gmail.com dhohumla234@gmail.com
२०	सामाजिक विकास कार्यालय	सल्यान	Social Development Office, Salyan		श्री कृष्ण प्रसाद अधिकारी श्री हरिप्रसाद सापकोटा	९८५८०५११७५ ९८४८२२८७६३	sdosalyan@gmail.com
२१	सामाजिक विकास कार्यालय	दैलेख	Social Development Office, Dailekh		श्री महेश केशर खनाल श्री पुष्कर बि.सी.	९८५८०५४०५७ ९८५८३५५२६२	sdodailekh@gmail.com
२२	सामाजिक विकास कार्यालय	जाजरकोट	Social Development Office, Jajarkot		श्री पद्मधर खापी श्री दशरथ लामिछाने	९८५८०५२०७६ ९८६८०१९४४३	sdojajarkot@gmail.com

२३	सामाजिक विकास कार्यालय	मुगु	Social Development Office, Mugu		श्री टोप बहादुर बुढा श्री चन्द्रलाल चपाई	९८६४७४१२६४ ९८४८२०६४९०	sdomugu@gmail.com
२४	सामाजिक विकास कार्यालय	जुम्ला	Social Development Office, Jumla		श्री तुलाराम चौलागाईं	९८५८३२२२५५	sdojumla@gmail.com
२५	सामाजिक विकास कार्यालय	रुकुम पश्चिम	Social Development Office, Rukum West		श्री धनञ्जय आचार्य श्री सुमन पुन	९८५८०८८०११ ९८६६८९७८७८	sdorukum@gmail.com
२६	सामाजिक विकास कार्यालय	कालिकोट	Social Development Office, Kalikot		श्री शिवशंकर चौलागाईं श्री पूर्ण प्रसाद उपाध्याय	९८५८३२०२२१ ९८५८३२०७५५	sdokalikot@gmail.com
२७	सामाजिक विकास कार्यालय	हुम्ला	Social Development Office, Humla		श्री हर्क बहादुर बस्नेत	९८६७७४८७२४	sdohumla@gmail.com
२८	सामाजिक विकास कार्यालय	डोल्पा	Social Development Office, Dolpa		श्री धन बहादुर शाही श्री विष्णुप्रसाद चौलागाईं	९८४१७०६२२० ९८५८३१०५५५	sdodolpa@gmail.com
२९	प्रदेश संग्रहालय तथा अभिलेखालय	सुर्खेत	Provincial Museum and Archives, Surkhet		श्री अर्जुन शाही	९८४१७००२१६	provincemuseumsurkhet@gmail.com
३०	आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	दैलेख	Ayurveda Health Center, Dailekh		श्री राम प्रसाद महतो	९८४८२७७४५५	dahcdailekh@gmail.com
३१	आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	सल्यान	Ayurveda Health Center, Salyan		श्री संजय प्रसाद साह	९८४२१६७२००	dahc.salyan@gmail.com
३२	आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	कालिकोट	Ayurveda Health Center, Kalikot		श्री वीरेन्द्र कुमार के.सी.	९८५८३१०२११	dahckalikot2078@gmail.com
३३	आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	डोल्पा	Ayurveda Health Center, Dolpa		श्री दिपेन्द्र कुमार उपाध्याय	९८४८३०३१६७	ayurvedadolpa550168@gmail.com
३४	आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	हुम्ला	Ayurveda Health Center, Humla		श्री कृष्णचन्द्र जोशी	९८४८३५१२२०	dahchumla2050@gmail.com
३५	आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	रुकुम पश्चिम	Ayurveda Health Center, Rukum West		श्री शंकर साह रौनियार	९८४५५७०२६८	ahcrukumwest@gmail.com
३६	आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	मुगु	Ayurveda Health Center, Mugu		श्री गोरख बहादुर रावत	९८५८३२०१७७	muguayurveda@gmail.com

२७	आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	जाजरकोट	Ayurveda Health Center, Jajarkot		श्री नरेन्द्र बहादुर कठायत	९८४८१६२०८०	dahojajarkot@gmail.com
२८	आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	जुम्ला	Ayurveda Health Center, Jumla		श्री नन्दाराम न्यौपाने	९८४८२९१२४१	jumlaayurvedaho@gmail.com
२९	कर्णाली प्रदेश खेलकुद विकास परिषद्	सुर्खेत	Karnali Province Sports Development Council, Surkhet		श्री विश्वमित्र संग्रौला	९८५८०२५६७७	karnalisportscouncil@gmail.com

प्रदेशका मन्त्रालय तथा कार्यालयहरूको सम्पर्क विवरण

क्र. स.	मन्त्रालय/कार्यालय	फोन नं.	ईमेल	प्रवक्ता/ सूचना अधिकारी		
				नाम, पद	सम्पर्क नं.	ईमेल
१	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०८३-५२४८३२	ocmcmkarnali@gmail.com ocmcm@karnali.gov.np, hellocm.karnali@gmail.com	श्री कृष्णप्रसाद खरेल, उपसचिव	९८५८०४४४६८	kpkharel71@gmail.com
२	प्रदेश प्रमुखको कार्यालय	०८३-५२३२६१	krnlprovince@gmail.com, oph@karnali.gov.np			
३	प्रदेश सभा सचिवालय	०८३-५२१५०८	karnalipradesh@gmail.com	श्री उपेन्द्र कुमार शुक्ल, कम्प्युटर अधिकृत छैठौं	९८४८१३९५९१	
४	आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	०८३-५२००८२, ०८३-५२०२७३, ०८३-५२२५९५	info@moeap.karnali.gov.np moeap6@gmail.com	श्री पदम बहादुर बुढा क्षेत्री, उपसचिव	९८५८०९६०००	padambudha2055@gmail.com
५	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	०८३-५२५७५०, ५२३०४५	moialkarnali@gmail.com	श्री गिरिराज न्यौपाने	९८६०१३४६०४	
६	सामाजिक विकास मन्त्रालय	०८३-५२३६७२, ०८३-५२१७०५	mosdsurkhet@gmail.com, mosd@karnali.gov.np	श्री वृष बहादुर शाही, वरिष्ठ जनस्वास्थ्य प्रशासक	९८५८०८९७८९	
७	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	०८३-५२००८२, ०८३-५२०२७३, ०८३-५२२५९५	molmac@karnali.gov.np, info.molmac@karnali.gov.np	श्री धन बहादुर कटायत	९८५८०७२४७७	molmacp6@gmail.com
८	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	०८३-५२५२८८	moitfe@karnali.gov.np	श्री निरज थेङ	९८५८०८२९१४	
९	भौतिक पूर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	०८३-५२११२९, ०८३-५२११२१	mopidskt@gmail.com, mopid@karnali.gov.np	श्री रमेश सुवेदी, सि.डि.ई.	९८५८०४८५९९	mopidskt@gmail.com
१०	जलस्रोत तथा उर्जा विकास मन्त्रालय	०८३-५९००६८	mwredskt@gmail.com	श्री प्रेम बहादुर कामी, ईन्जिनियर	९८५८०७००६७	

क्र. सं.	मन्त्रालय/कार्यालय	फोन नं.	ईमेल	प्रवक्ता/ सूचना अधिकारी		
				नाम, पद	सम्पर्क नं.	ईमेल
११	प्रदेश योजना आयोग	०८३-५२१६०६	info@kppc.karnali.gov.np	श्री शिव नारायण खरेल		
१२	प्रदेश लोक सेवा आयोग	०८३-५९०२००, ५९०२०१	info.ppsc@karnali.gov.np, ppsckarnali@gmail.com	श्री प्रेमप्रसाद आचार्य	९८५८०७२८२०१	
१३	प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय	०८३-५२०५६१, ५२४४७४	pfcokarnali123@gmail.com	श्री मिलन कुमार शर्मा	९८५८०९९०००	sharmamilan2050@gmail.com
१४	मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	८३-५२४१९१, ०८३-५२५२०४	ochiefattorney@gmail.com	श्री धर्मराज न्यौपाने	९८५८६४२१०६	neupanedharmaraj4@gmail.com

आ.व. २०७९/८० को वार्षिक प्रगति विवरण तयारीमा संलग्न कर्मचारीहरू

समन्वय, सम्पादन, सहयोग एवं सल्लाहकार
विनोद आचार्य, प्रशासन तथा योजना महाशाखा प्रमुख
जवाहरलाल हमाल, युवा तथा खेलकुद महाशाखा प्रमुख
बृष बहादुर शाही, स्वास्थ्य सेवा महाशाखा

सूचना तथ्याङ्क व्यवस्थापन, लेखन, टाइपिङ, सेटिङ
लक्ष्मण कडेल
तथ्याङ्क/योजना अधिकृत
प्रशासन तथा योजना महाशाखा

<u>प्राविधिक सहयोग तथा छपाइ</u>
देवी प्रसाद पौड्याल, शाखा अधिकृत
रामप्रसाद उपाध्याय, शाखा अधिकृत
लोक बहादुर गौतम, लेखा सहायक
लिलाराम सापकोटा, सहायक पाँचौं
प्रशासन तथा योजना महाशाखा

कर्णाली प्रदेश
N
चिन
मुगु
सुदुर-पश्चिम प्रदेश
गण्डकी प्रदेश
लुम्बिनी प्रदेश